

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת עקב תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

עבודה זרה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף גג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רמא
תוספות

אמר רבי הלל לא נצרכה אלא שיש לו – לישראל שתופת בה, והא גופא לא
אנצריך אלשמעון, דהא בני פשיטא שאני יכול לבטל חלק של גוי, שאפילו שלו
אין יכול לבטל, אלא למדוק מינה: ישראל הוא דלא מבטל חלק הגוי אבל גוי יכול
לבטל חלק עצמו, ולא אמרתי: כי חיבי דחלקי של ישראל לא בטל חלק של גוי נמי
לא בטל, שיש לו גויה בת הושתפא – אפילו

בטל גוי חלקה, והוא ידשראל לא בטיל, וקא
משמע לן ישראל ארעתא דנפשיה פלח – ולא
תלי בדעת גוי, משנה פסחה – מעבבה
בקורסא, גירא – גירא, משה דחוקא, אינה
בטלה – דלפנים שעתא רתח עלה הדר פלח
לה, כל הני בטולי בני קמיירי, גמרא
שפסחה בפניה, וקלקל צורתה, מנתי מילי
– הדר פלח לה, וקלקל בטולי – קלקל את
עבודה זרה שלו ומבזה אותה, ופנה למעלה –
לבו למעלה לשמים, ואל אנא יבש – חורר
ועובר עבודה זרה שיש, וקריי משפתי דהבי
יוחנן ורבי ירמיה בר אבא משפתי דרב –
פליגי בטעמא דמתניתין, סתם לוקחי מחבת
צורפין קו, בצורה גוי – שמכרה גוי לעורף
הבכורי – דתם קאמרי רבנן דלא בטלה, דסבר
המוכר, כיון דלוקח זה גוי הוא פלח לה ולא
תבר לה, אבל מפרה גוי לעורף ישראל –
שומטמט טעמא דמתניתין, מדמיר קו דהוא
תבר לה, נתינת דבריי שפסחה לחבלה –
ביטלה, ודברי חבירי – דלא בטל, בשמכרה
לעובד, ומדקתני: טראן דברא, אבל דברי
חבירי און טראן בא – מכלל דהכריה נמי
בלחבלה פליגי, ומדקאמר: טראן דברי חבירי
בלחבלה אבל דברי און טראן בא – מכלל
דאדעו נמי דבר פליגי, והבי קאמר אנא משמע
בשותיק ביטל, וכן משמע בשותיק לא ביטל,
ונראית שמעתי משמעות חבירי בלחבלה
משמעות חבירי משמעותי בלעבודה, אלימא
לחבלה פשה – שנתנה על מנת לחבלה, איא
מעמא דמאן דאמר ביטל – בלעבודה: הא
בדאיא אמר ליה דלש עבודה זרה, אלמא לא
אפקה מוכר מכלל עבודה זרה ופא מעמא
דמאן דאמר לא ביטל – בלחבלה לא דאי
בטלה מדתתיה ופנן צורה ישראל – והאי
סמאן זבין ליה, ודקאמר רבין דלא ביטל –
מיטר אמר: האי צורה ישראל הדר סמאן לה
לגוי ופלה לה, ורבי סבר כיון דרורף ישראל
הוא, מירע דעו האי גוי וסמאן חבורי מחביל
לא המתכח בכור, לא – לעולם בצורה ישראל
אפילו לרבי ביטל, והאי דקאמר רבי טראן
דברי בשמכרה לחבלה – לאו דפליגי רבנן
עליה, דינמא טראן דברי לשומעי מחלוקת
מרבית חבירי, אבל רבי לפרשע מלוגותיה
אתא, ולאשמעון דבצורה גוי הוא דפליגי,
והבי קאמר: טראן דברי לחבירי ומדום הם
לי בשמכרה למי שתדיל לחבלה, שדרי
חבירי בשמכרה לעבודה זרה, ולישא דמלאת

דבריי וולס: לא נצרכה, שיש לו בה שותפות, וקא
משמע לן: ישראל הוא דלא מבטל דבריי, אבל כברי
דנפשיה מבטל, אימא דמתניי לה אביריתא, רבי שמעון
בן מנסא אומר: עבודה זרה של ישראל אין לה במילה
עולמות, מאי "עולמות"? אמר רבי חייל בריה דרבי
וולס: לא נצרכה, אלא שיש לו לגוי בה שותפות, וקא
משמע לן, דישאל ארעתא דנפשיה פלח, משנה
פינד מנסא, קטע ראש אונה, ראש חוקמה, ראש
אצבעה, פסחה און על פי שלא אונה, ביטלה: רק
בפניה, והשתין בפניה, גררה, ורק בה את הצואה, ורבי
זו אינה במילה, מכרה או משכנה, רבי אומר: ביטל,
והקמים אומרים: לא ביטל, גמרא כי לא חיסרה
במאי ביטלה? אמר רבי וירא: שפסחה בפניה, ורק
בפניה, והשתין בפניה, מנתי מילי? אמר חוקה,
דאמר קרא: וזהו כי ירעב והתקצף וקלל במלכו
ובאלהיו ופנה למעלה, וכתבי בתריה: ואל ארץ יבש
וזהו צרה וחסכה" וגו', דאף על גב דקלל מלכו
ואלהיו ופנה למעלה – "אל ארץ יבש", מכרה או
משכנה, רבי אומר: ביטל" וכו', ועירי אמר רבי יוחנן,
ורבי ירמיה בר אבא אמר רב, חד אמר: מחלוקת –
בצורה גוי, אבל בצורה ישראל – דברי חביל: ביטל, וחד
אמר: בצורה ישראל מחלוקת, איבעיא לה: בצורה
ישראל מחלוקת, אבל צורה גוי דברי חביל לא ביטל,
או דלמא בין גוה ובין גוה מחלוקת! תא שמע, דאמר
רבי: נראין דברי בשמכרה לחבלה, ודברי חבירי
שומכרה לעבודה, מאי "לחבלה" ופא "לעובדה"?
אלימא "לחבלה" – לחבלה ממש, "לעובדה" – לעובדה ממש, מאי מעמא דמאן דאמר: ביטל,
ומאי מעמא דמאן דאמר לא ביטל? אלא לאו "לחבלה" – למי שעתידי לחבלה, ומנזו? צורה
ישראל, "לעובדה" – למי שעתידי לעובדה, ומנזו? צורה גוי, ושמע מינה: בין גוה ובין גוה
מחלוקת! לא, הכי קאמר, אמר רבי: נראין דברי לחבירי בשמכרה לחבלה, ומנזו? צורה
ישראל, שאף חבירי לא נחלקו עלי אלא בשמכרה לעובדה, אבל לחבלה – מודו לי. מיתבי:
הלוקח גרוסאות מן הגוים ומוצא בהן עבודה זרה, אם עד שאם נתן מעות מושך – ויתויא, אם מניז
משנתן מעות מושך – ויליך לים המלח: ואי אמרת בשלמא ישראל מחלוקת, הא מניז
רבנן דתא, אלא אי אמרת בצורה גוי מחלוקת, אבל בצורה ישראל דברי חביל, ביטל, הא מניז
– שאני התם, דאדעתא דגרוסאות ופין, אדעתא דעבודה זרה לא ופין, תנו רבנן: ליה עליה,
או שפלה עליה מפולח, או שנגבחה ליסמין, או שהניחוהו הפעלים והלכו למדינת הים,
אם

אבל בצורה ישראל – לאו דוקא, צורה, אפילו שאני צורה נמי, דכל ישראל לבני
עבודה זרה כדורפן, מדמותיב מחלוקת גרוסאות, ואי כשאני צורה אסור מאי
קפריך? דלמא כשאני צורה אידיד דקטע גוי נקט נמי צורה ישראל, או
דלמא אין בן ובין בן מחלוקת – פירוש, והבי קאמר: אף בצורה ישראל, דרב רבינו יוחזק
בן בן גרסי, חיקה, וחדר גרסי: מינזי, אמר רבי
טראן כו, ומדומיב למאן דאמר מחלוקת בצורה
גוי, אלמא בין בן ובין בן מחלוקת, אבל ליכא
לממר דלמשמע בעיין אתי וקא מוכח בדבריהו
פלגי, דמשמע פירוש הקונטרס, דאמר רב
כי קשני לדדות שאין דוקא ולא פליגי אלא
בדאי כלומר לעורף גוי, אם כן תקשי למאן
דאמר בצורה ישראל פליגי, דהוה ליה לממר:
ותבן למאן דאמר בצורה גוי מחלוקת, למאן
דאמר בצורה ישראל דוקא מחלוקת חיבי לישנא
דאין לומר דלישנא: טראן דברי לי במכרה לחבלה
דברי חבירי במכרה לעבודה, ודאי הוה ליה
לשנויי, ועוד, דאין זה מעין מקומות אחרים,
כי"המכרה הספדני" (בבא בתרא נט, א) גבי הקדשה,
כן פרק קמא דחולין (נ, א) גבי שפחה בשבועי,
ומדור ש ליישב גירסא, כמו הדא ספירם
וכפירוש הקונטרס, ובא לפשוט הבעיא, וקאמר
דבי: האי שמע אמר רבי טראן כו, אלמא בצורה
ישראל נמי פליגי, ואפשטשט ענין דבין בן
ובין בן פליגי, ותקשי למאן דאמר בצורה גוי
דוקא פליגי, דלא תאירא ברייתא בפשטות דהיא:
כלומר, אפילו למאן דאמר בצורה גוי דוקא
פליגי יש לפרש דבריהון כן, ומדור תפשוט
לא נדחיה, דלמאן דאמר בצורה ישראל פליגי
והוא אף בצורה ישראל קאמר, ונראה לי דהוה
עיקר, דהאי הפשטות לא נדחיה, ולגורסא דרב
רבינו יוחזק בן נתן נמי יש להקשות: אמאי קאמר
"חיקה" או אמאן דאמר בצורה ישראל מחלוקת
אי אפשר ליישב דבריהון אם לא שאמר כן
בזו ובן מחלוקת לא קשיא דקאמר "חיקה"
ופשט ביה דבי, דהבי אשכחן בפרק בתרא
(עבודה זרה סא, א) גבי בעיא דפגום מעיקרא
מחלוקת, דקימא בתיקו ובתר הכי פשט ליה,
אם

אם עתידין לחזור ממלחמת יהושע אינה בטלה עולמית - הא נטק "עולמית" - משום
מסקנא דאגב אורחא קא משמע לן כדבר יהודה. משום דהויא עבודה ורה של
ישראל כדמסיק, דאלו עבודה ורה של גוי יש לה ביטול, דהא דאי גוי שדעיה עבודה
ורה. אף על פי שדעתו ורה לחזור ולא בטלה יכולה להתבטל על ידי גוי אחר. ומה
שפירש רש"י נמי בסמוך: ורה דאי ממלחמת

אם עתידין לחזור ממלחמת יהושע - אינה בטלה.
וצריכא, דאי תנא ליה עליה - מדיא וננה לא
בטלה, אבל נפלה עליה מופלה, מדיא קא מפני
לה - אימא בפולי בטלה, צריכא; ואי תנא נפלה
עליה מופלה, משום דקבר: הא מנחה, פל אימת
דבעינא לה ששקילא לה, אבל נגובה לכתים, מדיא
קא מהדר אפניהר בפולי בטלה, צריכא; ואי תנא
נגובה לכתים, משום דקבר: אי גוי ששקיל לה
מפלח פלה לה, אי ישראל שקלה - אידי
דמדיה קרין מובין לה לגוי ופלה לה, אבל הניחיה
תבעלים וחלכו למדינת תים, מדיא שקלו בהדיהו
פולי בפולה, צריכא. אם עתידין לחזור ממלחמת
יהושע - אינה בטלה. מדי מלחמת יהושע מהדר
הדור - הכי קאמר: אם עתידין לחזור - הרי
הוא ממלחמת יהושע ואין לה בטלה. ולמה לי
למיתליה ממלחמת יהושע? מילא אנא אורחא
קא משמע לן, כי הא דאמר רב יהודה אמר
רב: ישראל ששקל לבינה להשתחות לה, ובא גוי
והשתחוה לה - אסרה. מלן אסרה? אמר רבי
אלעזר: בתחילה שארץ ישראל, דאמר רחמנא:
"ואישיהם תשרפן באש", מפדי רישתה היא להם
מאבותיהם - ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו!

ואי משום הנך דמעיקרא - בבטולא בעלמא מני להו! אלא מדיפלו ישראל לעגל
גלו אדעתיהו דניחא להו בעבודה ורה, וכי אתו גוים שליחותא וידהו עבדי; הכי
נמי ישראל ששקל לבינה, גילא דעתיה דניחא ליה בעבודה ורה, וכי אתא גוי ופלה
לה, שליחותא וידה עבדי. ודלמא בעגל הוא דניחא להו, במדי אחריתא לא!
אמר קרא: "אלה אלהיך ישראל", מלמד שאינו אלאהות הרבה. - אימא: פל דבתרי
עגל ניתסרו, מכאן ואילך נישתרו! - מאן מוכח. משנה עבודה ורה שהניחיה עובדיה,
בשעת שלום - מותרת, בשעת מלחמה - אסורה. בימוסאות של מלכים - הרי אלו
מותרות, מפני ששעמדין אותה בשעה שהמלכים עובדים. גמרא אמר רבי ירמיה בר
אבא אמר רבי: בית גמור - הרי הוא פעבודה ורה שהניחיה עובדיה בשעת שלום, פר
ומותר, אף על גב דב בירינהו רחמנא בשעת מלחמה דמי, אי בעיא למיחד הדר,
מדיא הדר בפולי בטלה. "בימוסאות של מלכים" - הרי אלו מותרות. וכי מפני
ששעמדין אותה בשעה שהמלכים עובדים מותרת? אמר רבה בר רב הנה אמר רבי
יוחנן, הכי קאמר: מפני ששעמדין אותה בשעה שהמלכים עובדים, ומלכים מניחין דרך
ו ודולבין בדרך אחרת. כי אתא עילא, תיב אבימאס פגמא. אמר ליה רב יהודה
לעילא, וזה רב ושמואל דאמרי תרויהו: בימוס שפגם - אסור! ואפילו למאן דאמר:
אין עובדים לשכרים - הני מילי עבודה ורה, דיולא ביה מלתא למפלה לשכרים,
אבל האי לא איכפת ליה! אמר ליה: מאן הוי לן מעפרא דרב ושמואל ומילאין
עייני, הא רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו: בימוס שפגם - מותר. ואפילו למאן

דאמר: עובדין לשכרים - הני מילי עבודה ורה, דכיון דפלה וילא ביה מילתא לבטלה, אבל הני שקלי להאי ומייתו
בימוס אחריתא. הניא פותיה דרבי יוחנן וריש לקיש: בימוס שפגם - מותר, מוכח שפגם - אסור עד שפגמין רובו.
דכיו דמי בימוס, הוי דמי מוכח? אמר רבי עקיב בר אידי אמר רבי יוחנן: בימוס - אכן אחרת, מוכח - אכנים הרבה.

במלחמת יהושע - לקמיה פריך. הא לא חזיר אמוריים שיצאו להלחם עם יהושע
הכי קאמר אם עתידין לחזור - הרי היא אסורה באותה עבודה ורה של אמוריים
שיצאו למלחמה ודימו לחזור, לפיכך נאסר עבודה ורה שלם בהנאה, דכתיב:
ולא ידבק בידך מאומה מן החיים, שדרי לא ביטולם מדרעת ביצאמם. למה לא
למיתליה ממלחמת יהושע - ליחנה אינה
בטילה מלאת אנא אורחא קא משמע לן
לפי דרכו שדחה פריך למדנו שלא בטל,
נחן סימן דלרבי למדנו מתוך הסימן מללאת
אורחא, לסייע לרב יהודה שדבריו: ישראל
שוקק לבניה בר, ודלפנין אסור דעבודה ורה
מאותן שבמי יהושע לכל דבריה. להשתחות
לה - ולא השתחוה לה, ובא הני ודשחוחה
לה - אסורה, אף על פי שאינה שלו. ומגלן
דאסרה - אף על פי שאינה שלו אמר רבי
אלעזר וכו' - אלמא, ממלחמת יהושע יליף.
ואשריה תשרפן - אלמא אילנות נמי אסורי.
ומכדי הארץ וכל המוכרח לה ירשה לישראל
לה מאבותיהם, שדרי לאברהם נאמר. כי
דק אתננה, וגוים שובא אחרי כן לא יכלו
לאסרן בהשתחאות. ואי - משום אשירות
דמעיקרא היו קודם שניחנו לאברהם, ולא
ידענו לוי נתינו. מכי עבודה ורה של גוי
בבטולא מני - וקיימא לן (עבודה ורה סו,
א) גוי מבטל עבודה ורה על כרחו, לכפעתו
לגוים וליבטלנהו שליחותיהו עבי - הלכך
היא עבודה ורה של ישראל, ואינה בטלה
עולמית. במדי אחריתא לא - נחת להו, ולא
אסרי אשירות. דהא לאו שליחותיהו הות.
בר דבדי קל - אותן אשירות שדו באותו
הזמן אסור. ושליחותיהו הות, אבל תעבדות
מכאן ואילך שחזרו בתשובה לאו שליחותיהו
הות מאן מוכח - מי יודע איזו היתה באותה
שעה ויהיה נעברה אחרי כן. משנה שהיו
עובדיה - דאין דעתם לחזור. בשעת שלום
פותרת - דהאלי ויצאו לדעת ולא נטלה
עמהם. ביטולא. בימוסאות של מלכים - אבני
גית המוכרין בדרך מחלף המלך, ושתמלן
עובר מושיבין של עובדיה ורה ודאן ומשתחוה
לה. מפני שעמדין אותה - כלומר, מפני
שצריך להזמיתה בשעה שהמלכים עוברים,
שאין מוכנות למושב עבודה ורה כל שעה
אלא לאותה שעה. ולקמן פריך ומשום הכי
מותרין בתמיה. גמרא בינה נשדור -
מגול שבו ורה הפלגה עבודה ורה, ומגול
היה מלך עליהם. רבי ברינתיא רחמנא -
שנאמר: ויפץ ה' אותם. ומלכין בדרך אחרת
- ואין חוששין להן, הלכך לאו שמשמי
עבודה ורה חשבי. לא איכפת ליה - בלוג
אי נשבר, דאבתי חוי למושב עבודה ורה.
שקלי האי - בימוס נאסר שנפגם. ושדו ליה
לברא, ומייתא אחריתא. מוכח - בימוס
עליו וזה בעבודה ורה. הוי דמי בימוס
וכי - מנא ידע לן הוה בימוס למושב
וזה הוה מוכח שמקריבין עליו דנפרש מניה?

עבודה רזה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נד עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רמה

אמר חזקיה מאי קרא – צריך למוד דחזקיה אבריתא קאי לא על דבר רבי יוחנן, שהרי חזקיה רבו על רבי יוחנן, ומדוע פרק "ארבעה אחים" ברבנות (ב) עשה אבי תורוץ על מה שהקשה התלמוד על רב אשי. אלא ודאי גם אבי ידע דבר רב אשי והוצרך לו לתרוץ, והתלמוד סידר כן, לפי שהוא תורישניש וזר היטב אורח וטוב. **בגן** אסנתוס

גנים והשתחוה למבטרי דידת – פירושו "אסנתוס" – שאמור לחרוג לא אלא ישתחוה מאליה, אבל אין להם שפופ קמטו בעל כרחו, דאם כן הוא לא היה עושה כלום אלא עם דשו מעשה בטומ, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו. **מתקין** לה רבי יורא אונס דרמנא פטריה – תימנ: מאי קפריה? הוה דפטור מניחה דביעבר, מכל מקום להתחלה לא חייב למסור עצמו מניחה דפטור, אבל לא למת לא יאסר מטעם נעבד? ודאי חזקיה פרהסיא ובסמך קורבא קרי ליה נעבד מטעם דחייב למסור עצמו אף על גב דביעבר פטור, דכל אונס פטור הוא למוד דלדידיה וירא אונס דרמנא פטוריה מכל וכל, ואפילו להתחלה אין למסור עצמו על כך, דאם כן מאי ראיא מית' מילנעה לא תעשה? ארבעה, מנייה לפינן דחייב למסור עצמו בשליח? כן פטור? ומוהרי"ב (סנהדרין ע"ד) אלא פילא במצות קלה, דקאמר: הרי זה בא ללמוד תמצא למד, מה רוצה ידור ואל יעבור אף ערעא דחזקיה וידור אלא יעבור, וארבעה, קרא דרבי יוחנן בסי' ליה ליה לאיתוי, דמנייה תמצא לחזאי אונס כדאמר רבא ועוד קשיא: מאי אק סמייע ליה לרבא בסמוך במימסויאית בשעת השמד דאסרתו? אפילו ליה רבי יורא נמי יורע רבא בין השמד השמד הוא חייבין למסור עצמן, כדאמרין בשליח? כן פטור? ומוהרי"ב דאפילו מצוה קלה ידור ואל יעבור ונראה לרבינו יצחק לפרש, דרב יוחנן רבי יורא אונס לא פליגי בהא דלכתחלה חייב למסור עצמו, ורבי יורא הכי פריך: אונס דרמנא פטריה ידביע, דכתיב "ולנערה לא תעשה דבר", אף על פי שיש לו למסור עצמו אין לאסור בהשתחוה ארבעה מסיק דהואיל ובפרהסיא חייב למסור עצמו – עובדו וזה קרינא ביה, אף על פי כן דביעבר פטור, והשטא סמייע שפיר לרבא במימסויאית, מדעוס דחייב למסור עצמו דפטוריה, ודחת נמי קשיא אונס מאי אק מית' למפטור אונס מילנערה? תחם ברין הוא דפטוריה משום דקרקע עולם היא יש

קרא – דמזבח חיי אבנים הרבה, ואיסורו עד שיתן רובו גיד כספר, גרשליא, לא יקמו – שוב לא יקריבו עליו, ודאי לאו – דלא ניתנו, יקמו, נעבד – בבעלי חיים, והאסר לבגדו, אם שלו – היה כשהשתחוה לו – אסור, לאו – אינו נאסר לבגדו, מיד ורצון חזא ודא, אלא ונא רצון אצל אונס, הכל חיי – בין אונס בין רצון, בפרהסיא – לא תתחלה, והאי קרינא אונס אסור – בפרהסיא.

שעת השמד – פרהסיא הוא אונס הוא, ודאי ישרא' משמר – דאי אפשר בכל העובדין שלא היה אחר בן משומד, אחרי שזוהא את ישראל ידם משה נטוה לבו לעבודתו ודא, חזקיה אמר – לעולם אונס דקתי – שאנס בהמת חבירו, ואפילו הכי לא תרמינהו אחריו, דלא דתיא אסור – כגון שניסר לעבודתו וזהו חיי קרינא של בהמת חבירו, דרביי דמשה, ודא ודאי מיתסרא בדילף' אסור (עמוד וב), **אמר רבי יוחנן** – בתמימה, נעבד לא קרי אלא ששעה את הבתומה עצמה עובדת ודא, והאי כיטוס בלמלא – שויה, ובעלי חיים לא מיתסרי משום משמשי עובדו ודא' כגון שניסר לה – שעשה עובדה וזה עושה בה מעשה, אבל בהשתחוהא או עובדה אחרת דלאו בגופא – לא מיתסר דבר שאינו שלו, כיטוס אחר – לעבודה ודא. **א' כיטא** מבתינ – שאנסו מלכ ישראל לעשות כומרים לעבודתו ודא, ובתיב: ודא ינשו אלו (עוד) לבדן ל' (וחזקאל מד), דבני דקל' ינשו – וקנסא הוא, **מאני** מוכח – שגנוס מלכי בית השטומאי משום דשקיעום מלכין לן לעבודת ודא, ואף על גב דקדוש הוא ולא יכול הניו לאסור, אפילו הכי כיון דרעבד מעשה אסריתו ודא, **דלמא ברב** **אסא** – דאמר קרא אשכחו ודרוש שריאו לחולקין, וקטאום הניסין ויכלו לאסור, ואלא

אמר: גגן שניסר לעבודת ודא יין על קרינא, **מחקין לה רב אדא בר אבהב**: **אמר רבא** **הוא? האי בימסו בעלמא הוא, ושרי? אלא אמר רב אדא בר אבהב**: **גגן שניסר לה יין בין קרינא**, **דעבר בה מעשה**, **וכי האי דאמא עולא אמר רבי יוחנן**: **אף על פי שאמרו הששתחוה לבהמת חבירו לא אסרה**, **עשה בה מעשה** – אסרה, **אמר להו רב נתן**, **פוקו ואמרו ליה לעולא**: **כבר תרומה רב הונא לשמעיהו בבבל**, **דאמר רב הונא**: **היתה בהמת חבירו רבועה בפני עובד ודא**, **כיון ששחט בה סימן אחד** – אסרה, **מנא לן דאסרה? אלימא מבתינ** – ורמא שאני פהניס, דבני דקל' ינשו! **ואלא מאני מוכח**, **ורמא כרבר פפא** ואלא

לומר: דלא חזקיה קרקע עולם לענין פטור היתיה, ואין טעם לפטרה מניחה אלא משום אונס, תרע, שהרי אם היתה נבלעת בריצן היתה חייבת אף על גב שזוהא קרקע עולם, וקרקע עולם לגבי מסירת עצמה למיתה החבר, דמזה הטעם אינה חייבת למסור עצמה אם לא שיאמרו לה או תהרג או תביא עליך הערה, אבל אם אמרו לה או תיחד שביעלך או תהרג – אין לה למסור עצמה, דמרוצח לפינן, ושם אין לו הטעם למסור עצמו אלא שלא ידורו בידים, אבל היכא דלא עבד מעשה כגון שמשתלח אותו על התנוען ותמונה – דאי אין למסור עצמו. **הא** בצנעה לא בפרהסיא – לכאורה משמע דרבא סבירא ליה דאונס דרמנא אין לו למסור עצמו, ומתוך כך היה נראה לפסוק כרבי ישמעאל דשרי נמי עובדו וזה בצנעה, וקשיא דחס ושלם עובדו פטור הוא ויעבור ואל ידור ועוד, בשאלות דרב אחאי פריש וארא (סמן מב) פוסק כרבי יוחנן, דאמר בשליח? כן פטור? (סנהדרין ע"ד) א משום רבא ששמן בן דורבוק. כל מצות שבתורה יעבור ואל ידור חוץ מעובדו וזה וגילי עריות ושפיכות דמים, יכול אפילו בפרהסיא תלמוד לומר "ולא תחלוה את שם קדשי" כבר נראה דרבא נמי אתא ליה דרב יוחנן, ודאי קדש – לתרוציא ברייתא אפילו אליבא דרבי ישמעאל הוא ודא, וכן משמע נמי בפרק שני דברכות (ע"א) דרבא אתא ליה דרבי יוחנן, דאמר ליה רבא אילו אתא לקבן לאמרינן אדריבא חיל ודחמונו וכו', דאמר מר: אין קרבר שטוסר בפני פיקוח נפש אלא בעובד וזה וגילי עריות ושפיכות דמים, ודחת נמי בפנצא מיתר, דאמר דרבי יוחנן ששטא אונס בפני עשרה, ומוזי דודי דרב רבי משה מקוצי בספר המצות שחבר, כתב בסוף פרק "סן פטור מורד" וזה לשונו: רבא דפרי רבי ישמעאל לא פליגי עליה דרבי יוחנן, אבל הכי פירשו: אמר רבא הכל וכו' בכלל לא לעבדים, כן לאוהדא בין למיתה, כשהוא אומר "ואי בסי' יצא אונס דרמנא מכל וכל, בין מאחרתה בין מנייתה, אבל אלא מוזי רבא אימא עשה דרבא נפיק, שיש למסור עצמו אפילו בכל אונס, כדאמר רבי אליעזר בבריתא: כשהוא אומר "לא תחלוה" אחרתה בבליה, והיינו אונס דפרהסיא בין לאחרתה בין למיתה, והואיל רבא שזוא אמר לא פליגי עליה דרבי יוחנן, שריי וקיים קוש השאלות שיש אלאם למסור עצמו מניחה ואפילו באונס בצנעה, עד כאן לשונו. **היתה** בהמת חברי רבועה לפני עובד ודא – פריש בקונטרס: לא מביעא דריבצה, דהנביאה וקאה ונעשית שלו, ולא נהיא, דמפרשיה רוחם (וחלין מא, א) מנסך למאן דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, מאי אק פריך? מדאבגדה למשך קניה וזריא שלו אלא ודאי אן הבהות מועלת קר לחתניב באונסין, כך נראה לפירש דרבעה נקט לרבותא, אף על פי שלא דריבעה ולא שעה בה מעשה גזר אלא שריי בהמתה וטא, וסימן אחד לא חזק, דאמר תרין כל דהו, שחרי סימן אחד כבהמה אינו נעבד רבי, ומית' "כבר תרבעה" אף על גב דרב הונא מיתר לאסרה לחרוץ, ועבד שלו אסריי בהלאתא לגבה, דכי יחייב דמעשה בטומ כגון שחיהו מניי לאסרה לחרוץ – הוא חרין נמי דמעשו דידיה כגון ניסר כל בין קרינא מניי לאסרה לגבה, **אלימא** מבתינ – שעשו מעשה ונאסרו, אף על פי שאין לו ואיה נגודו, דשטא עשו מעשה בשלום, מכל מקום הכי קאמר: אפילו היו דומים לזה ולא עשו מעשה רק בשל אחרי – לא ראיא היה, כדדחי, משום דרבא נעבד נטוה.

מכך

מכך

מכרין וקדש בדמיהן מקדשת - פירש רש"י: ודוקא קדשי אשה, אבל איתיהוי אסור מדרבנן. ויש ליתן טעם ולחלק, שאין האשה דומה כל כך לחליפי הדמים. אי נמי, משום פרה רביה לא גזר רבנן. **משום** דהויא עבודה זרה ושביעית שני כחובין הבאים כאחד - תימנה: האי אין ענינם שוין, דעבודה זרה חליפי חליפין אסורין עד סוף כל העולם, ובשביעית דוקא אדורן תנפס והשאר מותרין. ואם

כן, אי הוי כתיב חד לא אתי חברה מניחא

לחקות

מר: "הכנוג" - שגנוגו, "והקדשנו" - שהקדשנו אחרים תחתיהן; והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו? אלא אין דעבד בהו מעשה איתפרו להו, הכא נמי כיון שעשה בה מעשה - אסרה. כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: אף על פי שאמרו המשתתהו לקרע עולם לא אסרה, חפר בה בורות שיחין ומערות - אסרה. כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן: אף על פי שאמרו המשתתהו לבדלי חיים לא אסרו, עשאן חליפין לעבודה זרה - אסרו. כי אתא רבין אמר: פליגי בה רבי ישי ואבא בר רבי יוסי ורבנן, חד אמר: חליפין אסורין, חליפי חליפין מותרין; וחד אמר: אפילו חליפי חליפין נמי אסורין. מאי טעמא דמאן דאמר: חליפי חליפין אסורין? אמר רבי: "היתית חרם כמחר", כל שאתה מזהיר ממנו חרי הוא כמחרו. - ואידך? אמר קרא: "הוא", הוא - ולא חליפי חליפין. - ואידך? תהוה מיבעי ליה למעוטי ערלה וכלאי הכרם, שאם מכרין וקדש בדמיהן - מקודשת. - ואידך? ערלה וכלאי הכרם לא צריכי מעוטא. דהויא להו עבודה זרה ושביעית שני כחובין הבאין כאחד, וכל שני כחובין הבאין פאחד אין מלמדין; עבודה זרה - הא דאמרינן, שביעית - דכתבי: "כי יובל היא קדש תהיה לכם", מה קדש תופס את דכיו ואסור, אף שביעית תופסת את דמיה ואסורה. אי מה קדש תופס את דמיו ויוצא לחולין, אף שביעית תופסת את דמיה ויוצאה לחולין? תלמוד לומר: "תהיה", בהיותה תהא, הא צריך? לקח בפירות שביעית בשר - אלו ואלו מתבטלין בשביעית, לקח בבשר דגים - יצא בשר נכנסו דגים, ברגים יין - יצאו דגים נכנסו יין, כיון ששמן - יצא יין ונכנס שמן, הא צריך? אחרון אחרון תפס בשביעית, ופרי עצמו אסור. - ואידך? קסבר: שני כחובין הבאין פאחד מלמדין, ואיצטריק "הוא" למעוטינה. **משונה** שאלו את האדם ברומי: אם אין רצונו בעבודה זרה, למה אינו מכפיל? אמרו להן: איילו לדרב שאין צורך לעולם בו היו עובדין - היה מכפיל, חרי הן עובדין לחמה וללכנה ולכוכבים ולמלאות, יאבד עולמו מפני השומים? אמרו להן: אם כן, יאבד דבר שאין צורך לעולם בו, ויניח דבר שצורך העולם בו! אמרו להן: אף אנו מחזיקין ידי עובדיהן של אלו, שאומרים: תרעו שהן אלוהות, שהרי הן לא במלא גמרא

תנו רבנן, שאלו פלוסופין את חוקנים ברומי: אם אלהיכם אין רצונו בעבודה זרה, מפני מה אינו מכפיל? אמרו להם: איילו לדרב שאין העולם צורך לו היו עובדין - חרי הוא מכפיל, חרי הן עובדין לחמה וללכנה ולכוכבים ולמלאות, יאבד עולם מפני השומים? אלא עולם כמנהגו נוהג, ושומים ששקללו עתידין ליתן את הדין. דבר אחר: חרי שגול סאה של חטים (והלך) חרעה בקרקע - דין הוא שלא תצמח, אלא עולם כמנהגו נוהג וחולין, ושומים ששקללו עתידין ליתן את הדין. דבר אחר: חרי שבא על אשת חברו - דין הוא שלא תתקצר, אלא עולם כמנהגו נוהג וחולין, ושומים ששקללו עתידין ליתן את הדין. והיונו דאמרי ריש לקיש, אמר הקדוש ברוך הוא: לא דין לרשעים שעשוין פלע שלי פופי, אלא שמתירין אותו ויבחתמין אותו בעל כרחי. שאל פלוסופוס אחר את רבן גמליאל, כתוב בתורה: "כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא", מפני מה מתקנא בעובדיה ואין מתקנא בה? אמר לו: אמשול לך משל, למה תדרב דומה? למלך בשר ודם שהיה לו בן אחר, ואותו הבן היה מגדל לו את הכלב והעלה לו שם על שם אביו, וכשהוא נשבע, אומר: "בתי פלב אבא", כששמע המלך, על מי הוא פועם, על הבן הוא פועם או על הכלב הוא פועם? הוי אומר: על הבן הוא פועם. אמר לו: פלב אתה קורא אותה? והלא יש בה ממש? אמר לו: וזה ראיית? אמר לו: פעם אחת נפלה דליקה בעירנו, ונשרפה כל העיר בולה ואותו בית עבודה זרה לא נשרף? אמר לו: אמשול לך משל, למה תדרב דומה? למלך בשר ודם ששרפה עליו מדינה, כשהוא עושה מלחמה, עם החיים הוא עושה או עם המתים הוא עושה? הוי אומר: עם החיים הוא עושה. אמר לו: פלב אתה קורא אותה, מה אתה קורא אותה, אם כן יאבדנה מן העולם! אמר לו: איילו לדרב שאין העולם צריך לו היו עובדין - חרי הוא מכפיל, חרי הן עובדין לחמה וללכנה, ולכוכבים ולמלאות, לאפיקין ולמלאות, יאבד עולמו מפני שומים? וכן הוא אומר: "אפך"

ואלא מפלים - של בית המקדש שהניחם אחו. איתפרו להו - גזר עליהם חוקה וסיעתו איסור עולם אף לחדושי, דקדתי גנוס, ולא אמרנן: ליפירקו לחולין. ואמר בו בורות - לעבודה זרה, אסרה אף לחדושי. לא אסרין - לחדושי, אפילו חן שלו. חליפין - החליפין בעבודה זרה, שהיתה לו עבודה זרה וחליפיה לגוי בדברותו. הוא - כי חרי הוא. לפעמי

ערלה - דחבי משמע: והא תופס את דמיה, כראמון: כל שאתה מזהיר, אבל ערלה - היא אסרה בכל מקום שהיא, אבל דמיה אינה תופסת לאסור, ואם מכרין וקדש מדרבנן - מקודשת, דלא מתפסין לאסור. וממנה דאא אף על גב דאדורו אסור לאתנהוי מניחא, מידו דהויא נהא מטיא לה על ידי ערלה, אבל אידי לא מעלה קא מטיא ליה, ודוקא קדשה אשה, אבל איתנהוי מניחא מדרבנן אסור. שני כחובין הבאין כאחד - לתפס מדינה באיסורן, אף על פי שאסורין בכל מקום שזון, הא דאמרינן - והיתית חרם כמחרו. קדש תופס את דמיו - וכתוב "ופדה בערכך", מתבטלין - נאכלין קודם הכיעור, קודם שיכלה לזהב מן השדה אותו חזק שמכר. יצא בשר ונכנס דגים - דכילי האי לא תפסי. ופרי עצמו - אף של שביעית שמכר ראשו, **משנה** אף אנו מחזיקין ידיו - של אלו העובדין לחמה וללכנה, אם היינו רואין שאין עבודת זרות חריבת מעצבן ואלו קיימות היינו מודים לאלו. **גמרא** פלוסופין - הבני האנושות. עניניהם סלע שלי פופי - ורשם שלי שאני רשם בו, ובלעז קריין, עושי הפקר לכל, שכל חרעה לחתום בו יחתום בו. כלומר, שבאין על חרעה על חרדו ומולידין, אלא ששפתיהן אותו - שאני יוצר וחולל על חרדו, ומולידין. שהרי גזרנו לפני שנתנה העולם כמנהגו. ומביטא לי דהכא איתמר דרש לקיש, ובאית מקרא הוא דרש בכלהו ונשקדוש ברוך הוא קובל על כך, ונתבטחמו דרש מאותו פסוק "יצר לך חשי" וכו'. אלא - מתקנא לנכנס את עובדיה, עם החיים הוא עושה - מלחמה ומכלה את מנונם. לאפיקים - אפיק מוראני מים.

אסור

עבודה זרה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
תוספות

לוחקין בת בעטה – אף על פי שנטול בידו ונתן לתפוח אינו נעשה חן נסך עד שירד

לבור. כך הניסא. ויש פירוש שנטולין שאינו, ודאי סתם פירוש דרשן. אבל
אוחן ספרים שנטולין ואינן בידו, ואם כן נשמע דאין, שאפילו נגע גוי בקלחא הנוטף
מן התה וירד לבור אינו נאסר. וקשיא: אמאי אנטולין למיתני? אף על פי שנטול בידו ונתן

לתפוח? והא מסתא שמענין יותר, שאינו נעשה
חן נסך כלל עד שירד לבורו ויטל לתפוח דלא? וזא חק
זו קתני. ואי נמי חנא סתם לנלוז רישא, דלא
מיטא דתניה לתפוח כשהכל נאסף אל התפוח
הוא כאלו ירד לבור, קא שמענן כל סתם וירד
לבור דוק. וירד לבור מה שבבור אסור – פירש
הקונטרס: אם נגע בו גוי חתין, כן נשמע מתוך
פירוש דרזא לומר: והשאר מותר ואפילו יגע בו
גוי. וכן נראה, דנמא קתני סתם חומיא דרישא,
דתניה לתפוח מיירי בנגיעה אף מותר דסיפא
מיירי בנגיעה. אבל אין לפרש דרזא לומר:
והשאר מותר, שאינו נאסר כשנגע בו גוי במה
שבבור על ידי נגיעה, אבל דאי אם נגע הגוי דהי
אסור בנגוע גוי, דפריך דהי קרין וכן כיון שנתן
הכל אל התפוח. דאם כן, כי מוקשה מינה בגמרא
לרב הונא דאמר כיון שהחליץ לימשך עושה חן
נסך – לישני ליה דרב הונא איירי בנגוע גוי,
דמתניתין נמי דבא אסרה. דלא שריא השאר
אלא על ידי נגיעה, וכן תמא, דמקשה מכל מקום
שפיר. דמקשה דרשמינן ליה דרב הונא דאית
ליה בפרק תרעא (עבודה זרה עב, א) דנצוק חבור,
דמתניתין משמע דנצוק אינו חבור מדקא שרי
השאר בשבת – דאם כן הוה ליה לתלמודא
לאותוי מלתיה דרב הונא דלקמן, כיון דמבא
דהא דפריך. לכן נראה בפירוש רש"י, ומיירי
מתניתין דהשאר מותר אף בנגיעה גוי. והשאר
ניחא. דליכא לשנוי בגמרא דמתניתין לא מיירי
בנגוע גוי ורב הונא איירי בנגוע גוי, דעל כרחך
מתניתין נמי מיירי בנגוע גוי בדפרישית. ורבינו
צחק פירש, דהוא מיירי במתניתין בנגוע גוי,
ואשמענין שהשאר אינו נאסר מטעם נגיעה.
מדקאמר עלה בגמרא: לא שנו אלא שלא תהויר
גרוגתיה לגת, פירוש: ואו מותר, שאינו נאסר
מטעם נגיעה בן נצוק, ופריך: גרוגתיה גופה במאי
מחסא? ומשני: בנגיעה. אלמא מתניתין נמי מיירי
בנגוע בדפרישית. ורבינו שמואל בן מאיר פירש:
מה שבבור אסור אף בלא נגיעה גוי, משמע כח
של גוי, דמרי ביה רבנן בדאמינן לקמן בפרק
תירין (עב, ב), דהבא נמי במה דריכתו בלא נמשך
היו וירד לבור. והשאר מותר, דהוא נאסר מבחו
כיון שאינו עדיין חן נסך, ונגע אינו נאסר ללא בנגוע

בנגוע בדפרישית. וההשאר מותר – פירוש: אף בשבת, בפירוש הקונטרס. אבל הרב רבינו שמעיה פירש: מותר בתנאה, דאינו נעשה חן נסך ליהאסר בתנאה עד שירד לבור, אבל בשבת
מיהא אסור. וכן ברישא, לוקחין בת בעטה כח אף על פי שנטול בו ואינו חשוב כאיסור תנאה. וקשה הרב רבינו אליהו: דהא: לשון "לוקחין" משמע דמותר אף בשבת. ועוד, ובגמרא
כי פריך לרב הונא, לישני ליה דרמתי' דמתניתין היינו בתנאה, וכי קאמר רב הונא בשבתא קאמרי ואי פריך משום דהוכיח רב הונא חן נסך, דמשמע אף בתנאה – לא תלמן נמי קאמר רב
הונא כן יזמן עושה חן נסך. ודינו בשבתא וקאמר כולקמן (נ, ו) א' בגמרא לכן נראה לפרש בפירוש רש"י. והא דאמינן בפרק תרעא (עבודה זרה עב, א) כי גוי על טל שפוחה גוי נגע,
ושל עץ, וכו' אומר: יגע. ובמס' אומר: יקלף חסות. ואיכא דאמר: דוקא ופתה. אבל דרך בה לא טעי כל בנגיעה. ובאמאי את קתני הבא ולקוחים בת בעטה? ויש לומר: דהתם איירי
למשנה אחרונה דקיימא כן כותליה. וכו' פריך הוה מתניתין אבריתא הוה מצי לשנוי: באן למשנה ראשונה באן למשנה אחרונה, אלא נחא ליה למימר: מתניתין בלא דרך בה, ברייתא
ברך בה, ולאקומי תירושי למשנה אחרונה. ודרישין: ויש להגיד בנת – פירש הקונטרס: ומשום גרם שמואה ליכא. דמשנה שריך בהן גוי מעט נעמא. משמע מתוך פירוש "והדרישין" –
בסוף דריכה קאמר. וכן נראה לרבינו יצחק, דאין לפרש "והדרישין" בתחלת דריכה, ומשום שנטמא הכל בנת שמואה, דאם כן ישראל תהיה פירושה בטומאה אמאי לא דרישין עמו כיון
שנטמא הכל בנת שמוא? לכן נראה בפירוש רש"י דבסוף דריכה קאמר. וכן משמע בירושלמי, דקתני: ודרישין עמו הגוי בנת. דהא דאת אמרת הוא שהכלו עליו דריכה שתי ותרב, אבל לא

הכלו עליון שתי ותרב לא.

אסוף אסוף – כלומר, האכלה את הכלי בתמימה. אסוף ארס ובחמה והפכשלות את הרשעים
– כל דברים שהרשעים נבשלו בהן. והביתא את הארס – בתמימה, שדרי אף לאדם חן
עובדין. ארסם שר צבא – גוי היה ממונה על ארשי גיסותו, ובמני אגרפס תמלך היה.
אין מתקנא בה – אשתו ודראשונה אינה מקפדת וכל כרן לשנוא את בעלה, ואבל אם

פוחתה ממנה מתקנא ומקפדת עליו לשנאוה.
ווינן – ישראל היה. דהאלי בי מתביר – פסחים
ההולכין לעבודה זרה שנתפיקו אכיריהן מתבית
העולין, וחרוץן באיירין מנצוריהם. רעים
בשליחותן – במסירתם את הגוף. שהחליקן
בדברים – מניחן לטעות. משננה נת בעטה –
שבעטה דרבה גוי. שהוא נוטל – ענבים מתוך
אין בערשים של גת שקרין מיירש. ונתן לתפוח
– חספת גל הענבים שנתת הקורה קרי תפוח
ובלעו שיק. וקסבר תנא דידך: לא היה חן נסך עד
שירד לבור. מה שבבור אסור – אם נגע בו גוי
אחר, כן בור היה עושין לפני תחת הכלי ליה
שם לקבל חיון, ויש שטוחן חבור בסדי דחיון
משמחר בתוכו ואינו מאבד טעם, והוא בור סדי.
דורבין עם הנבירי בנת – ולא אומרין: משתכר
באיסורי תנאה הוא, דאפילו בשבתא סבר ואי
תנא דשרי כל זמן שלא ירד לבור. ומשום גרם
טומאה ליכא, משענה שריך ביה גוי מעט
נעמא, ומשום מסייע ידי עובדי עבודה ליכא,
שהיו לא נעמא על כך.

לו בעדים. פעם אחד שכח והפקדן אצלו שלא בעדים. אפרה לו אשתו: בוא ונכפרנו,
אמר לה: וכי מפני ששטתה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתנו? אף קד
ויסורין, בשעה שמשגערין אותן על האדם, משיבעין אותן: שלא תלכו אלא ביום פלוני,
והלא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני. כיון
שנתנו זמן וצאת הלך זה לביטא עבודה זרה, אפרו ואמר: דין הוא שלא נצא, וחוורין
ואומרין: וכי מפני ששטתה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתנו? ותינו דאמר רבי
יוחנן, מאי דכתיב: "והלוי רעים ונאמנים?" "רעים" – בשליחותן, ונאמנים" – בשבועתן.
אמר ליה רבא בר רב יצחק לרב יהודה: האימא בית עובדה זרה פאתרין, דכי מצמרך
עלמא למטרא, מתחיו להו בחלמא ואמר להו: שחטו לי גברא ואייתי מטרא, שחטו לה
גברא ואיתי מטרא! אמר ליה: השתא אי חיו שכיבא לא אמרי לכו הא מלתא, דאמר
רב, מאי דכתיב: "אשר חלק ה' אליהם אתם לכל העמים?" מלמד שהחליקן בדברים
כדי למורדן מן העולם. ותינו דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב: "אם ללצים הוא ילין
ולעניים ימן חן?" בא לפגא – פותחין לו, בא לשרר – מקשיעין אותו. משננה לוקחין
בת בעטה מן הנכרי אף על פי שהוא נוטל בידו ונתן לתפוח, ואינו עושה חן נסך
עד שירד לבור. וירד לבור – מה שבבור אסור והשאר מותר. ודרישין עמו בתנא,

אבל

עבודה זרה. רבי ישמעאל - פרק רביעי דף נה עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
תוספות

אבל לא בוצרין - פירש הקונטרס: לפי שנתנין בנת טמאה, והוא חרין דדוח מצי למימר: שמו ביצור בכלים כמאמרי. ונראה לי כי לפי מה שפירש הקונטרס יתא, דאפילו אם בערב בכלים טמאים לא נטמאו עד שלא הוכשרו, דסתמא לא הוכשרו. **אבל** מוליכין פת לפלטר - פירש הקונטרס: אוהר הפת, ולא נזירא, דדוח ליה למימר: לחנו, ועוד, דאברין נוספתא: אין סומיקין נותנין תעשה

בטמאה, ואין מוליכין עמו (גרנות) וגרנות] לתנוה לכן נראה: פלטר - בתרומן קטן, שלוקחין הדרכה בכרות ביתן מן התחתון גדול כמו למזכרם על ידי דוד, וטעמו מוליכין עמו פת לפלטר, היינו משום שכבר נגמרה מלאכת העבודה, וזו אסורה אחרת היא. אבל היא הולכת לחנור אמרה, שזו היא סוף הלשון: ובפרק "הוכיח" (בבא מציעה נ"א) נמי משמע דפלטרו הוא נחתום קטן דקנה: נחתום מחר בגרא ובין, פלטר נתיב תלה גברי ובין, ובידורשטו נמי קאמר: פלטר שמשמש הוא במבנה נחתום. **אמר** רב הונא בן אבין פוקקתו למשך כר - פירש הקונטרס: שהת עשירה במדרון, ומשעה שהיה נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין, ובסופו נמי פירש: בנת פוקקת מלאה - ולא נמשך בה חרין ולא זו ממקום אלא במקום שנחתם שם עומד. נראה מתוך פירושו דאפילו בנת עצמה, אם פניה הורגים אילן ואילן ונשאר חרין על צד אחד, היה התחיל למשך, והוא חרין נמי בניגוזה שלו שדורכים בהם, וכן פירש רבינו שמואל בן מאיר בשם רשי, וזה לשונו: הלכה כמנשה אחרונה, כרב הונא דאמר: יין כיון שהתחיל למשך עשירה יין נסך, ואם מפנין גרעיןם שבניגוזה אילן ואילן כר שיתכן אילן באמצעותו, נראה (לרבינו יצחק, ולישן) אף אין התעבה גדולה מזה ועשה יין נסך

עד כאן לשונו. הרצף לומר לפירושו שפניה תרענים עד שולי הגיגית, שאם לא פניה כי אם למעלה - אין כאן המשכה, כיון שיש ענבים תחתיה, וזה, דהא אין במתניתין: אף על פי שנטל בידו ונתן לתחת, ואם כן פניה הענבים אילן ואילן, ואפילו חבי שבי בנת פוקקת ומלאה אפילו לרב הונא, כדמשינן בסמוך, אלא לא שמע מינה דההיא איכא לאוקומי שעירין לא פניה עד שולי הגת. ורבינו עמרם פירש שהתחיל למשך - שהתחיל לקלח מן הגת,

קדם שירד לבור, וספיק, ונתן לוקחין לא בעטתה אף על פי שנטל בידו ונתן לתחת, ומשמע אפילו התחיל למשך ומשני בנת פוקקת, שנפקק הצעור ואינו מקלח כלל. ואין גרסין "ומלאה", וכן בפירוש רבינו תנאאל אבי גרס ליה, ואין גרסין ליה, בעי למימר: ומלאה - שנתמלא על מלואה, שאינו נמשך כלל לצד הבור. ולפירושו זה, אם פניה הענבים אילן ואילן ונשאר חרין בנטום מוליכין - אין כאן המשכה, וזהו שני ארזים שם גרנותו לטון חרין. אבל אם משוך חרין מן הגיגית דרך הברזא - אין קץ למשכה גדולה מזה, ואם לא שולח בנטום כשתוך הגיגית כוס מלא יין, אם הוא מתכוין לשלוחו מן החריצים ומן הגזין יש לחוש קצת למשכה, ואם אינו מקפיד בחרצנים ובזבזן אין כאן המשכה ושרי. ואם האמר: כיצד לוקחין יין בניגוזה הגרים המלאות ענבים דרדוכו? למה אין לנו לחוש כי שמוא כבר המשיכו הגרים יין מזה וחזרו ומלאום ענבים? דבשלמא בניגוזה קטנות שבוחרין בהן ומביאין אותן מן הכרם אין לחוש, אין דרך להמשיך יין מזה, אבל בניגוזה גדולת יש לחוש כיון שהעלים ישראל עינו מזה! ומחמת חשש זה יש שעמדים שם בוצרין כשמשללא יגיגית, ואחר כך דוחמין אותה כשרוצין שישארה חרין בניגוזה שנים ימים או שלשה ימים, ומביאין אריה מדידתשלימי דקאמר על מתניתין דלוקחין גת בעטתה, תני רבי תנן: דהוא שלא העלים ישראל עינו ממנו. ועוד כתב שם בהלכות: דורכין עד הגיו ומסמיקין אותה, אם נחלעם מעיניהם נעשה יין נסך. אלמא משמע מתוך הירושלמי שיש לחוש למשנה ראשונה לשמוא חרין גרנותו לנת, או למשנה אחרונה לשמוא ממשך ממנו. אבל רבינו יצחק פירש שיש להקל ולומר שהירושלמי לא אסר אלא בנת בעטתה יפה ויש בה יין דרבה ויבא למשך ממנה בקל, אבל הגיגית חרין אין בהם יין כל כך לפי שאינו דוחמין אותה, ולא חיישין למשכה. ורבינו יהודה פירש הירושלמי קאי אמשנה אחרונה, ובזבזן שמשכיב ממנו כבר גיעתה יין, ולפיהן נאמר בהלכותה חרין, ויש לחוש שמוא חזירי כלי הבור לא גרנותו לנת, והוא דרב תנן נמי קאי אמתניתין, דקנה: יד לבור מה שכבוד אסור והשאר מותר, והשאר איכא למשך בהא, ובזבזן שירד חרין מן הגת לבור שיש לחוש משום יחזור כלי הבור וגרנותו לנת, ולכן צריך שלא יעלים ישראל עינו. ועוד כתב רבינו יהודה וזה לשונו: ומאז יש להחמיר בצידי המשכה והחמיר לתת סדן על הגיגית ולמלאות הגיגית ולתחתה ובעי עליו כרבה, וזה שרדו דרזין למצוא חן בעיני הגרים והיו הגרים דורכים עמדם בניגוזה קודם המשכה, ושמוע רבי יעקב הופקידו חרין לנדותם אם לא ישמעו וישבו ולא יעשו שר כך, כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה דריבה קודם המשכה אסור אוהר המשכה, אף על פי דלא גורנין לקמן צידי ליהדי אסור לא צידי ליהדי, ואם כן יש להחמיר שלא לדרוך גיו יין ישראל כלל, ועוד, שמוא ידרוך לאור שהיה חרין למשך בניגוזה עצמה, לפירוש רשי. וכן נראה דבראו שעושין הגרים בניגוזה למשך חרין חשבו המשכה מזה גרנותו, והקונה יין מגיגית הגרים צריך ליהרר שלא ברא בניגוזה. ודוקא ברא קטנה, אבל ברא גדולה כיון פי חבית לא חשבי המשכה, מאדאי שהענבים נמשכים דרך שם עד חרין, אין בוצרין שם הגת בנת - פירוש חרין שיש עשירה פירותיו בטמאה, ודאיתא רתתי: דמסמיק יד עובר בעירה, וכן נראה טעמא, ולכן לא צמירין למיחית נמי דהא, אבל קשיא: למה צריך למיחית: אין דורכין עם ישראל וכו'! פשטא, השתא אין בוצרין עם הגוי, דליכא אלא גרם טמאה דרבנן, דריבה עם ישראל דאיכא סיוע טמאה דאורייתא לא כל שכין שרד לומר: דלפי מאז דפרישתי דארייין בסוף דריבה יתא, דאיתעביך לאשמעוין שאסור לסייע ידי עוברי מבידה אף על גב שכתב התחיל בעבירה.

אבל לא בוצרין - לפי שנתנין בנת טמאה, וגורם טמאה הוא, שנתנין לגת לשם דריכה הוא ודריכתו תטמאה, וקודם דריכה דאי לא מקבלי טמאה, דסתמא לא הוכשרו, והא דקימאי לן הבורז לגת הוכשר - היינו היבא דהוכשר דאי, וקסבר: אסור לגרום טמאה לחלוץ שבאריך ישראל, וישראל - העושה פירותיו בטמאה עובר בעירה הוא, שרדי נצטוו על כך, הלכך אפילו דורכין נמי אסור, שדריכתו בעבירה בנת טמאה, ודריכתו הוא עיקר טמאתו, כשעששך משקה דין טמאן על ידי הגת, ואסור לסייע ידי עוברי בעירה, אלא פורשין מהן כדי שלא ידלוג בכך, אבל גיו לא עובר בעירה הוא, שלא נצטווה. **אבל** מוליכין עמו הבית - ריקנות לגת, ומביאין עמו הבית מלאות מן הגת, ואין כאן עבירה, דאמרי ששנמנו בנת מותר לתת חרין בחביות טמאות, לא לשון ולא עורכין נמי - שכל משה עריבה זו בעבירה, לפלטר - שאופת את הפת, **נמרא** שהתחיל ליכרך - שהתן עשירה במדרון, ומשמע שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין, פוקקת - שספקו הצעור על פי הבור שלא יבול ליד, והיא היתה כולה מלאה ענבים, ואין נמשך בה יין ולא זו ממקום, אלא במקום שנחתם שם עומד, ומקשי - דהא חרין: עד שירד לבור, אבל למשך לא חיישינן, הא נמי בנת פוקקת ומלאה - ואשמעין: בנת מלאה אין בה משכה עד שיטול פקק שלפניה וירד חרין, והיא משיכתו מזה והשאר מותר - והא ובהא דהתחיל ליהרר, דאמר נמשך, וקנה: מה שבנת מותרו ב"ד" רבי' - סומיקין חן, אין בוצרין עם הנכרי ב' - והוא חרין לישראל העושה פירותיו בטמאה, ומסמיק עליו ישראל שאח אין דורכין עמו, ביצירה חרין גרם טמאה, שהעובר מוליכו לתת והגת טמאה, יד

עוברי עבירה - לעיל פרשת. **אבל** דורכין עם הנכרי - דכיון דברב טמאה, וגוי לא עובר בעירה הוא שלא נצטווה, שרי, ולא חיישין לדרב הונא - למסירה משום משכר באיסורי הנאה משהתחיל למשך, דאין יין עד שירד לבור.

ואין

ואין גרסין "ומלאה", וכן בפירוש רבינו תנאאל אבי גרס ליה, ואין גרסין ליה, בעי למימר: ומלאה - שנתמלא על מלואה, שאינו נמשך כלל לצד הבור. ולפירושו זה, אם פניה הענבים אילן ואילן ונשאר חרין בנטום מוליכין - אין כאן המשכה, וזהו שני ארזים שם גרנותו לטון חרין. אבל אם משוך חרין מן הגיגית דרך הברזא - אין קץ למשכה גדולה מזה, ואם לא שולח בנטום כשתוך הגיגית כוס מלא יין, אם הוא מתכוין לשלוחו מן החריצים ומן הגזין יש לחוש קצת למשכה, ואם אינו מקפיד בחרצנים ובזבזן אין כאן המשכה ושרי. ואם האמר: כיצד לוקחין יין בניגוזה הגרים המלאות ענבים דרדוכו? למה אין לנו לחוש כי שמוא כבר המשיכו הגרים יין מזה וחזרו ומלאום ענבים? דבשלמא בניגוזה קטנות שבוחרין בהן ומביאין אותן מן הכרם אין לחוש, אין דרך להמשיך יין מזה, אבל בניגוזה גדולת יש לחוש כיון שהעלים ישראל עינו מזה! ומחמת חשש זה יש שעמדים שם בוצרין כשמשללא יגיגית, ואחר כך דוחמין אותה כשרוצין שישארה חרין בניגוזה שנים ימים או שלשה ימים, ומביאין אריה מדידתשלימי דקאמר על מתניתין דלוקחין גת בעטתה, תני רבי תנן: דהוא שלא העלים ישראל עינו ממנו. ועוד כתב שם בהלכות: דורכין עד הגיו ומסמיקין אותה, אם נחלעם מעיניהם נעשה יין נסך. אלמא משמע מתוך הירושלמי שיש לחוש למשנה ראשונה לשמוא חרין גרנותו לנת, או למשנה אחרונה לשמוא ממשך ממנו. אבל רבינו יצחק פירש שיש להקל ולומר שהירושלמי לא אסר אלא בנת בעטתה יפה ויש בה יין דרבה ויבא למשך ממנה בקל, אבל הגיגית חרין אין בהם יין כל כך לפי שאינו דוחמין אותה, ולא חיישין למשכה. ורבינו יהודה פירש הירושלמי קאי אמשנה אחרונה, ובזבזן שמשכיב ממנו כבר גיעתה יין, ולפיהן נאמר בהלכותה חרין, ויש לחוש שמוא חזירי כלי הבור לא גרנותו לנת, והוא דרב תנן נמי קאי אמתניתין, דקנה: יד לבור מה שכבוד אסור והשאר מותר, והשאר איכא למשך בהא, ובזבזן שירד חרין מן הגת לבור שיש לחוש משום יחזור כלי הבור וגרנותו לנת, ולכן צריך שלא יעלים ישראל עינו. ועוד כתב רבינו יהודה וזה לשונו: ומאז יש להחמיר בצידי המשכה והחמיר לתת סדן על הגיגית ולמלאות הגיגית ולתחתה ובעי עליו כרבה, וזה שרדו דרזין למצוא חן בעיני הגרים והיו הגרים דורכים עמדם בניגוזה קודם המשכה, ושמוע רבי יעקב הופקידו חרין לנדותם אם לא ישמעו וישבו ולא יעשו שר כך, כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה דריבה קודם המשכה אסור אוהר המשכה, אף על פי דלא גורנין לקמן צידי ליהדי אסור לא צידי ליהדי, ואם כן יש להחמיר שלא לדרוך גיו יין ישראל כלל, ועוד, שמוא ידרוך לאור שהיה חרין למשך בניגוזה עצמה, לפירוש רשי. וכן נראה דבראו שעושין הגרים בניגוזה למשך חרין חשבו המשכה מזה גרנותו, והקונה יין מגיגית הגרים צריך ליהרר שלא ברא בניגוזה. ודוקא ברא קטנה, אבל ברא גדולה כיון פי חבית לא חשבי המשכה, מאדאי שהענבים נמשכים דרך שם עד חרין, אין בוצרין שם הגת בנת - פירוש חרין שיש עשירה פירותיו בטמאה, ודאיתא רתתי: דמסמיק יד עובר בעירה, וכן נראה טעמא, ולכן לא צמירין למיחית נמי דהא, אבל קשיא: למה צריך למיחית: אין דורכין עם ישראל וכו'! פשטא, השתא אין בוצרין עם הגוי, דליכא אלא גרם טמאה דרבנן, דריבה עם ישראל דאיכא סיוע טמאה דאורייתא לא כל שכין שרד לומר: דלפי מאז דפרישתי דארייין בסוף דריבה יתא, דאיתעביך לאשמעוין שאסור לסייע ידי עוברי מבידה אף על גב שכתב התחיל בעבירה.

ואין

עבודה זרה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ריא רש"י תוספות

ואין בחרונו עם ישראל וכל שכן שאין חורבן – פירוש: ואפילו בסוף הדיבה, דאיכא סיוע
למונאה אדרייחא. והא דאינטרפר' למיתני 'כל שכן' הבא טפי במגשמה ראשונה,
היינו משום דאי לא אתא הבא 'כל שכן' הזה אמנא עטמא דאין בחרון אינו משום סיוע
אלא משום גרם מונאה, וקא משמע לן השתא משום סיוע, כמו שהיה סיוע הדריכה.
דערשיינט לירוח מחזיקים לחלוטין אסורא מעשרא

6 הַיּוֹרֶתוֹ בְּטוּמְאָה, וְכָל
7 מִצְוָה עִם הַחֲכָמִי בְּנֵת,
8 שֶׁשָּׂאָר שִׁירָאֵל. "וְאֵינוֹ
9 לְבוֹר." וַתִּתְנָא: יוֹן -
10 יָאָה: הָא רַבִּי עֲקִיבָא, הָא
11 לְבוֹר, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:
12 בְּדוֹר אֵל קִיפּוֹ הִתְבִּית?
13 יָקָה, אֵפֶּי עַל פִּי שֶׁקָּה -
14 שֶׁמֶע הַיְצִיּוֹת וְשׁוֹמֵר; שֶׁמֶע
15 מִמֶּנּוּ מִיָּה. וְהָתִי רַב יְבִיד
16 שִׁירָד לְבוֹר וְיָקָה, רַבִּי
17 יְצִית! - תִּרְצָה נִמּוֹ לָהֶךָ
18 לְבוֹר וְיָקָה, רַבִּי עֲקִיבָא
19 וְאֵלָּא מִתְנִיתִן דִּקְתָּי:
20 לְבוֹר, לִימָא, מִתְלָא תִנְאִי
21 דִּי, דְּאֶחָמִיד בִּיה רַבְנָן.
22 לִבְנֵא

[illegible]

1 **ואין בוצרין עם ישראל ב' –** משום דגורם טומאה הוא. ואף על גבי דסבירא להושתא
2 מותר לגורם טומאה לחולק בדקתני סיפא – הני מילי דגוי, אבל ישראל טבולים הם
3 לתומאה. ואסור לגורם טומאה לתרומה. דתריבי 'זאני הזה נתתי לך את שמירת
4 תרומתי', כשתי תרומות הכתוב מדבר. וזה שכן שאין דורשין, שדרישין מטמאהו, ומסייע
5 ידי תרומתו. ודרישין 'עם ישראל' – הני מילי דאמרי

לעצן מעשר לארסן בן שתיית טראי. "מיִשְׁקֶפָה" 6
 לִשְׁוֹן צָה. כְּמוֹ: קִצְפָּה דְּהוֹמָנָא דְּמִסְכַּת סוֹכָה 7
 (ג), א) שְׂפִינָן הוֹרְעִינּוּ עַל דְּהִין כִּסְהוּתָא נֵט 8
 בְּבוֹר. וְהָאֵל עַיִן פִּי־קִשְׁפָּה. עַל הַמֶּנְחָה, שְׂפִינָן 9
 הַגַּת הַעֲלִינָה וְהוֹתָה, שְׂאוּתָהּ שְׂלֵא לִדְבוֹר לֵאל 10
 נִגְמֵר מְלֻבָּבוֹת. הַן הַצְּבוֹר. מִקְּסוֹ דְּרוּךְ מְרֻכָּב 11
 מִתְקַלָּח דְּהִין לְבוֹר. שְׂמַע מִינָה קִיפּוֹ דְּבוֹר קֶאֱמֵר 12
 מִדְּקֻרְתָּהּ אֵלָּא עַל פִּי־קִשְׁפָּה קוֹטֵל מִן הַגַּת. אֵל 13
 בַּחֲבִיתֵי מִן מַעֲנוֹ אַצֵּל גַּת. בְּדִכִּי רִבִּי אִישְׁעִיָּא 14
 בְּמִתְוִינָח דְּבוֹר רִבִּי אִישְׁעִיָּא. מִשְׁשִׁילָה בַּחֲבִית 15
 לִשְׁוֹן "הַשּׁוּלָה" דְּהִין מִן הַדֵּס. (חֲזִילֵין סג, א) 16
 מִשְׁשִׁילָה הִדִּין מִן הַגַּת בְּלִתְנָן בַּחֲבִיתוֹן. כֵּן 17
 מִפְּרֵשׁ בִּבְבֵּא מִצִּיעָא בִּיהוֹשׁוּבֵי אַת הַפְּרַעֲלִים 18
 (צ.בצ.) וְלַעֲלִי קִתְנֵי לְרַבְּנָן מִשְׁדִּיר לְבוֹר. וְלִדְבוֹר 19
 מִשְׁשִׁילָה אֵלָּא מִתְוִינָח דְּהִין עַל שִׁירֵי 20
 לְבוֹר. הָאֵל דִּיר לְבוֹר. אָבָּע עַל פִּי־קִשְׁפָּה. וְהָאֵל 21
 יִין. נִיטָא. כִּי הִדְבִּי דְּקִרְתֵּי לַעֲצֵן נֹסֵךְ, הֵנָּה נִיטָא 22
 סְבִירָא לִיה לַעֲצֵן מַעֲשֵׂה, פְּלִיגֵין אֲדֻרְבָּנָא וְאֲדֻרִּי 23
 עֻקְבָּא? וְלִתְלָת תַּנּוּיֵי הָיִא. תַּנּוּי דְּרוּךְ סִבִּי 24
 מִשְׁדִּיר לְבוֹר, מִשְׁשִׁילָה עֻקְבָּא בַּחֲבִית. וְהָאֵל 25
 עֻקְבָּא מִשְׁשִׁילָה. שְׂאֵנִי יִין נֹסֵךְ בִּי. אֲבָל 26
 בְּמַעֲשֵׂה, אֵי כִרְבָּנָא אֵי כִרְבִּי עֻקְבָּא. 27
 וְלִרְבָּא

[illegible]

רבה מוקי לה בתלתא תנאי – ואם האמר: אמאי לא נקט רביעי לפי משנה אחרונה ויש לומר: דתנא דמשנה ראשונה דמשנה אחרונה חד חשיב ליה, דמשנה אחרונה גמי התחיל ליישך קובע למעשר. **אבל** אם החזיר גרונתו לתאסר – פירשו: אף מה שבת, מפני טיפות יין שברגורגוראנו דמתערב בה. ואם האמר: והלא מסתמא דבן עזאי משעשעוהו דהוינא דהוינא

ולרְבֵּא דְלֵא שְׂאנִי לִיָּה, מִזְכִּיר לִיָּה בְּתַלְתָּא תַנְיָא. "מֵה שְׁכִיבֹר אֲסוּר וְהִשְׁאֹר מוֹתֵי". אֲמַר רב הוּנָא: לֹא שָׂנוּ אֵילָּ שְׂלֵא הִחְיִיר גִּרְתוּתֵי לֵת, אֲבָל הִחְיִיר גִּרְתוּתֵי לֵת - אֲסוּר. גִּרְתוּתֵי נִפְסֵא בְּמֵאֵי קֵא מִיתְסָרָא? בְּנִצּוֹק; שְׂמַע מִיָּה: נִצּוֹק חִיבִיר? - בְּרַתְנִי רַבִּי חֵיִיא: שְׂפִשְׁתוּ צְלוֹתֵיךְ, הֵבֵא נִמְי שְׂפִשְׁתוּ בִּזְרוֹ. הֵהוּא וְנִיקָא דִּתְנָא עֲבוּרָה וְרַה בְּשִׁית שְׁנֵי, בְּעוּ מֵיָּה: מַהוּ לְרִדּוֹךְ דְּקֵא הֶבְרִי בִּנְתָּ? אֲמַר לֵהוּ: דְּרִידִין עַל הֶבְרִי בִּנְת - וְרַה קֵא מִנְפֶּס בְּרִידֵי! - צְדִירָא לְהוּ לְרִידֵי. וְרַה קֵא מִנְפֶּס בְּרִידֵי! - נִיסוֹךְ דְּרִידֵל לֵא שְׂמִיה נִיסוֹךְ. הֵהוּא עוֹכְבֵּא דִּיהוּ - בְּנִהֲרִדְעָא, דִּישׁוּ יִשְׂרָאֵל וְגוֹי לִהְיוּ

תִּלְתָּא רִיגְלִי מֵאֵי טַעְמָא? אִילִימָא מְשֻׁם דְּקַסְבְּרָ:

בעיני דעה, דאן סבירא לן דבטר שמוא אוליין, ואם האמר: לפרושי רבינו חם, ומפרש לקמן בפרק תרעא (עג, א) בדבור המוחלל (יז) סתם יין נסך בששים כשאר אסירין שחורב
אל לא נדע שנשתק לעבודה דהו, אם כן למה אסירי חזרות גרונתי? וסתמתי ששים חרצני הנת ממה שחברנוהו, ואפילו אם יסבור באידי דאז מותי שו לי מזה: דבר הונא
כרב רביה סבירא ליה, דאמר בפרק "עיד הלשה" (תולין א, א) דסבירא ליה כרבי יודנה, ואומר: מין במינו מעטב כאלס שחוריה. **גירונתי** נופח במאי מיתסר בצנעו שמוא
מיה צנעו חיבור – ואם האמר: אם כן, מה שבת אידי לא לאסר מטעם בעיקר שו למר, דשאני באדי צנעו בר בעיקר, דמנת לערנתי חזי צנעו חזר, ומגרונתי למור צנעו
שני. ומבאן פסקי דבר צנעו יודיהן בן דון הרב צנעו שמואל בן מאיר ורבינו חם בשם רשי, דאפילו למאן דאמר צנעו חיבור, דכלי מקום צנעו בר צנעו יב הכא אתי חיבור, ואם
האמר: הוא אן קא נצוק אחז, וביני שחרונתי עשוי נקבים נקבים אם כן נופל בראד מן הנת לבדו ויז לי מזה: דבר צנעו גרונתי אינם עשויים ביזשא אלא מן הצדדין,
אם כן לאו דין צנעו הוא, ומעשה בא לפני רשי בני בשפער יין מן הקקן לבוש, שזי נאסר היין שבבוס משום דמאי דנפיק לבאי דהו ברבן דאקלמן פסקי בטרעא (עג, ב), דאם
בשבקמן נאסר נמי מטעם צנעו, ואחר כן משך ישראל און מין חרצני לקקן ונתנו לין שחבתי: וחרציו רשי, נתון תוס' במוא שדיון שבקמן אלא נאסר אלא מטעם צנעו, ואם
כן דיו היין שחבתי צנעו בר צנעו, דבר רבינו יעקב ברבי מאיר היה דוחה ראינו, וכן לי עלטלס אימאן קל צנעו בר צנעו חזר, ואם דלא אסירין הכא יין שבת משום צנעו – דהיינו
טעמא, דמה שבת אלא קרא עדיין יין ואינו נחשב אלא במאי בעלמא, חרע, דאז אינו נאסר במגעו יין אם כן, ואם האמר: אם כן, אם אוחז בשחברנוהו אמאי אסיר? שאינו קרא עדיין
אין למשה ראשונה דאקרא: עשר לבור, ללדיה חרצני השואו שו למר: אלא דמי, אם כן מה ששוליו הגרונתי מתחתיו היה בכלל מה שחבר לודות יין גמור, ולכך אסיר
מטעם צנעו, וכל שכן דאז ביה דיו הידי נאסר במגעו, ואם האמר: אם כן, מנא ליה לתלמודא אסיר הגרונתי נמשע צנעו? דלמא נאסר מטעם דנגע ביה דיו בגרונתי מתחתיו
בקיולתו שו למר: דאם כן היה הילך הוה לפרשי במיתלתי: אבל החזיר גרונתי צנעו ב יין לנת אמר, ומטעם מפרשי ליה פשיטת ליה לתלמודא דמטעם צנעו צנעו. ושאני דבר מושם
קשיא, לפי מה שפרש במגותינן בני "הזשאר חורר" שאינו נאסר במגע רב מה שחבר, אם כן דאירא נבאן צנעו בר צנעו אסיר צנעו דלמא עלטלס חיבור, ושאינא דאז מושם
דודאי אין לגרונתי לחבר מה שבת לבור, כיון שיש לו דין בפני עצמו, שדאי אינו בכלל מה שבת. גרונתי אסיר בגניעת גוי בבור, ומה שבת אינו נאסר במגע גוי אבל לפרשי
רבינו שמואל בן מאיר, שפירשי: מה שבור נאסר בלא גניעתו, וי מטעם כח של גוי בכוהנה, ומיזא אדאז שבת אינו מטעם כח של גוי בכוהנה כיון שאינו קרא עדיין, יין וגם
הקילח שו גרונתי דע דבר אסיר נאסר מזה מותו חם חרע, דאם לא כן היכי מוכיח דהגרונתי נאסר בצנעו? דלמא מטעם כח של גוי דואו אלא דואי אין כן הוה נאסר אלא
מה שחבר דוקא. דאז מטעם צנעו אסירין מה שחברנוהו, דאז אמרין לקמן בפרק תרעא (עג, ב) בנאיא דמאן לא דיו ורבן, דאז מילי למאן דאמר צנעו אסיר חיבור, אלא למאן
דאמר צנעו חיבור נאסר מה שנשאר בנאיא דמאן, ואם כן מאי שנא גרונתי מנת ליאסר בצנעו? אלא לאו שמע מיה צנעו בר צנעו אסיר חיבור. וי לפרש דברי רב הונא בר
לפרשי: דאז לא שנו אלא חזירי גרונתי לנת, כי אז מה שבור אסיר ואל העילוי שנוע ליה מיקשתו. ויהי צנעו מסיפק חזר צנעו בר צנעו, אבל החזיר גרונתי לנת –
אסיר העילוי ליה יין תערובתו של התחתון, ולפי חזר און צריך לחברנוהו נגע יין בכלל, לא כן אלא מיקשתו, מעשה בא לפני רב גמזו רב צדיק לררחה, מבתי בשלשה דיון דע
הברא, והגביה ויהי לבדו החיבתי ובאותו שם שרואת לא חרציו וקלח היין בקבוקו של ישראל, החזיר יין הנשאר בחיבור ואסיר אותו שיאי צנעו, דאז אמרין ב"השבור
(עבודה זרה) עג, ב) הנשער מבתי לבד – קלח חרציו מבתי הלשה אסיר, ומקומין ליה בגי הנשער, ופרקינן: אי דבי, אפילו דעה דאז מני ליחסו השנוי, דכח דגז דרבנן,
הזואו דנפח בלביא גזי דיו ביה קבוק, דבתיבית לא גזר ביה דבר, והלכך שרי מה שבתון החיבתי. ואם האמר: דאז אמר רב חסדא לקמן (עג, ב) כי יכיליתו חזרתי קטפו ליה
בקלות, אלמא שמואל דאז נפיק בקלות חזר אסיר יין הנשאר בחבתי על ידי צנעו אלא יב קשיא, דהוה שפיר, דהוה שכללי דיו היה יין נסך גמור – והוא דאי אלא יב מקטף
קטפו נאסר חזירי שבתון החיבתי על ידי צנעו, שהקילח מקלח חזר יין נסך שדוא בבלי שו לי, אבל אבא, שדיון שבתון חכילי אלא יב אסיר יין נסך גמור, אלא מבח גוי – לא נאסר
הזואו אלא נפיק לבאי צנעו שבתון חזר הנאסר על ידי חו, רבי, דאז נצוק לין נסך משום **שמוע** צנעו צנעו חיבור – הימאן און חזי נמי, דברדיא אמר רב הונא
(עבודה זרה) עג, ב) צנעו וקטפסר חיבור לין נסך! ואומר רבינו חם ורבי אבהו דהי חרע, דאז נצוק אלא צנעו חזר במנו שפרש לקמן (עג, ב) דבור המוחלל חזר
לזרז אם צרעה השם. **מזה** לירדן עג גבירא – שו לירדוק, מילי שאלו: מזה לירדן גביר עג פשיטא, שמוע שחזר של גביר, אלא לחזתי בשעתה שאלו אלא בענין דהיר
גמאן קא מבעית ליה, ומיזי נמי בדציר ליה לדיה במנו ששפשו, והכי קא מבעית ליה: אי נסוך דרגל דיו נסוך וליאסר בנאנא אי לא, ומציר למור של די מעשה שאלו, דאז
לפסוק חלבה שאלו ליה לחשיב: און חרצין, במסאן אחרונה. אלא דאז ליה מעשה שאלו, ופשוט לי במשנה אחרונה בפרשיתא, ואם האמר: כיון שחנתה החציל לשמן, אם כן
דיו יין (נסך) גמור לפי מעשה אחרונה, ולמה לא יאסר און חרע בנאנא למאן צנעו בר צנעו חיבור, על ידי יין חרע שדוא אסיר בנאנא ויז למר: צנעו שו ליה, שאין
נפג עשה חבור ואינו עסוק אלא בדריכה, אבל בנאסר חרע, דאז אמרין לקמן פרק תרעא (עג, א) יין ביון ימכר לגוים חרץ מדמי יין נסך, שו, אלמא אפילו נתרעב לגמרי לא
אסירין בנאנא, אבל דאז יאנ נגע סוף הקילח דיו אכילו נגע בעילין ואסור בנאנא. **הוה** עורבא בנדרעא כר – אומר רבינו יעקב דלא היה ממש וזמא ועורבא דיוקא, והזואו
ניקא לא היה שש וטרי אלא למישרא ליה בנאנא, על ביה דור שו לי גז שרי אלא חרע בנאנא, ומשאלא לחזתי קא בשעתה קאמר לפי שחבור היה של ישראל. אלא דומיא

עבודה רזה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רטו
תוספות

א משכנתא תנא דאמר כרבי נתן - בין בדנאה במגנעו של גוי אף על פי שלא
נשכו לעבודתה. ויטעון לר' דהי אסור בדנאה אלא על ידי ששכשך. פירו - גוי
לזין של ישראל, בין ביד - שהנכס ידו וזרועו לזכותו לשכר כמה יד ישי בו, כמו
שעשש בקנה שקורין פירלא. ויפיר - וידעון וידעון נחבון לנסך. כרבי שמעון - דשרי
מגנע של גוי שלא נחבון לנסך. אף בשטח -
כרתקניו מנתחין וינבעד וזה פ. ב: נפל לבור
ועלה בו, רבי שמעון מוהר אף בשטח. חזקוני
כיון - יומא - אלאמא לא בעינן כותנה שפלו ולא
נבול - דקיימא לן ביבמות (מו. א.) עלום
איתו עד גר שיעלו ויטבול, וכן בני השפחות
- אף על פי שגולדו בבית ישראל ולא גולדו
בין הגרים, בעו מילה וטבילה. וכשלא טבלה
אמו מוחלה קמייר, דאי טבלה אמו איננה
למה לזר טבילה? וימשיך בעמוד הבא,
[ישך]

דאי משכנתא תנא דאמר כרבי נתן - אופרניה
אפילו בהנאה; דתנא: מדרו בין ביד בין ברנל -
יפכר. רבי נתן אומר: ביד - אסור, ברנל - מותר;
אימר דאמר רבי נתן - ביד, ברנל מי אמר? אלא
דאי משכנתא תנא דשרי כרבי שמעון, אישוריה
אפילו בשטחיה. תהוא עובדא דתנה בבדין, דתהוא
גוי דתנה קא סליק ברקלא ואיתיה לוליא, בהדי
דאי נחית נגע בראשה דלוליא בהנאה שלא
בכונה, שרייה נע לזבניה לנזין. אמרו ליה רב

10 **בנאה ורב אסי לרב, והא מר הוא דאמר: תיעון בן יומא הוא עושה יין נסך? אמר ליה:**
11 **אימר דאמר אבא - בשטחיה, בהנאה מי אמר? וגאפ, אמר רב: תיעון בן יומא עושה יין**
12 **נסך. איתביה רב שמי בר חיאי לרב: תלוקת עבדים מן הגוים שפלו ולא טבלו, וכן בני**
13 **השפחות שפלו ולא טבלו - רוקן ומדרסן בשוק טמא, ואמרי לה: טהור; יין - גדולים**
14 **עושים יין נסך, קטנים אין עושים יין נסך. ואלו הן גדולים ואלו הן קטנים? גדולים -**
15 **יודעין בטיב עבודה זרה ומשפשישה, קטנים - אינם יודעין בטיב עבודה זרה ומשפשישה.**
16 **קתני מיתת: גדולים אין, קטנים לא! - תרומת אבני שפחות. - הא "ובן" קאמרו - ארוקן**
17 **ומדרסן. - הניחא למאן דאמר טמא, אלא למאן דאמר טהור מאי איפא למימר? - הא**
18 **קא משמע לן: עבדים דומיא דבני שפחות, מה בני שפחות - מלו ולא טבלו הוא דעושי**
19 **יין נסך, מלו וטבלו לא? - אף עבדים בן. לאפוקי מדרב נתןן אמר שמואל, דאמר רב**
20 **נתןן אמר שמואל: תלוקת עבדים מן הגוים, אף על פי שפלו וטבלו עושים יין נסך עד**
21 **שתשקע עבודה זרה מפיחם, אלא משמע לן דלא. וגאפ, אמר רב נתןן אמר שמואל:**
22 **תלוקת עבדים מן הגוים, אף על פי שפלו וטבלו - עושי יין נסך עד שתשקע עבודה זרה**
23 **מפיחם. וכמה? אמר רבי יהושע בן לוי: עד שנים עשר חדש. איתביה רבה לרב נתןן:**
24 **תלוקת עבדים מן הגוים שפלו ולא טבלו, וכן בני השפחות שפלו ולא טבלו רוקן ומדרסן;**
בשוק

1 **דאי משכנתא תנא דאמר כרבי נתן כו' - תימה: הא איכא תנא דמתניתין (עבודה**
2 **זרה ס. ב.) דקתני: מדרו בקנה ימכר, משמע - הא ביד אסור בדנאה ויש לומר:**
3 **דמתניתין הוא הדין דביד שרי בדנאה, והא דקתני "בקנה" - היינו משום רבי שמעון**
4 **דשרי בשטח, ולא שרי אלא בקנה. אימור** דאמר רבי נתן ביד ברנל מי אמר -
5 **יש שחזי רוצים למחוק "אמר", דמוקדאש לשון**
6 **"אמר" משמע שלא פירשו בדנאה אלא דאמר רבי נתן דאמר רבי שמעון**
7 **בין די לרנל, ולימא, דהא דאי שפירשו בדנאה.**
8 **ורבינו יצחק מיישב גזירותא, דמתחלה היה אסור**
9 **לדלויא אסור רבי נתן מדידה דיד, משמע דהוה**
10 **אסו כשכשך יד, אבל מדידה דרגל מותר, דליכא**
11 **למגור אסו כשכשך יד, מיהו כשכשך דרגל**
12 **אסר - דגור אסו כשכשך יד, ודריכה דרגל**
13 **אסור - דחשבינן ליה כשכשך דרגל, דהוה**
14 **אימור דאמר רבי נתן ביד, פירוש: ועם גור מדידה**
15 **אסו כשכשך, ברנל מי אמר? דשם לא יגור**
16 **לכל, ואפילו כשכשך דרגל נמי שרי, דרמתי ליה**
17 **למדידה דרגל. אי** אשכחנא תנא דשרי כרבי
18 **שמעון כו' - פירש הקהנאס: דשרי מגנע שלא**
19 **נחבון לנסך אף בשטח, כרתקניו מנתחין (עבודה**
20 **זרה ס. ב.) נפל לבור ועלה בו ימכר, רבי שמעון**
21 **מחז, פירוש: בשטח; דשרי מגנע של גוי שלא**
22 **נחבון לנסך בשטח. והקשה רבנא רבנא אלחנן:**
23 **לדמאן דא דשרי כרבי שמעון בשטח ויהי דקא**
24 **נגיעה על ידי דבר אחר כמו מדידה דקנה, אבל**
25 **נגיעה דגופו כי הכא דהורכו ברנל מנזן דשרי רבי**
26 **שמעון? ויש לומר: דסבירא ליה לשמואל אליבא**
27 **דכרי שמעון, דלא חשבינן כשכשך דרגל**
28 **אבל מדידת קנה היכא שחופס בידו, דשרי רבי**
29 **שמעון אף בשטח; ועוד יש לומר, דסבר שמואל**
30 **דכל מה שמתיר רבי שמעון בתנאה שרי נמי**
31 **בשטח; ויכין דלא אשכחן דאמר מדידה ברנל**
32 **בדנאה - הוא הדין בשטחיה. הכי** גיטין ברוב
33 **הספרים: בהדי דקא נזיח נע דרישא דלוליא**
34 **בתרומא שלא בכונה - ולפי דמיה דר' חשבינן**
35 **מגנע גוי על ידי דבר אחר כמו מגנע גוי בטוף,**
36 **ולפי הדין ליה הכא שלא בכונה שריא (אף)**
37 **בדנאה. ודבינן נזיח דמזמור ליה רב כחנא רב**

אסי לחזיק בן יומא. וכן לקמן (נח. ט.) דפריך: הא קנגע בטלא. פירוש: ששאב הדין מן הגזית בטלא ונגע על ידי דנטלא. והיה לו נגע על ידי דבר אחר כגון רבא כחב, דאסור
בשטח כמו נגע ברישא דלוליא. וכן לקמן נח. ט. (ג. ב.) כל שבוב טמא, פירוש: כגון אם נגע רב ביו, בין בידו בין בקנה - עשה יין נסך, דרומיא דכבי בוב טמא. אלאמא חשיב
מגנע גוי על ידי דבר אחר כמו מגנע גוי בטוף. כל שבוב טהור בידו אינו עושה יין נסך, פירוש: כמו זריקה. ופריך על מהדאי "דנטל זבית חזיקה בחמתו לבור" ודבשירוהו, בתומא - אף,
שלא בתומא - לא, אף על פי שעל ידי זריקה הוא נסוק: דקאילו מניה מניעה. ופירש רש"י: שדחה מנתגלגל עד סמוך לבור, ולא היו חרבו ממש, הלכך שלא בתומא לא, דלוי מגנע
על ידי דבר אחר. וקשיא לפי זה: חזא, דדבר תימה הוא לומר דחשבינן מגנע על ידי דבר אחר דלא היו אלא שלא בכונה, כמו נגעו בטוף שלא בכונה ליאסר בשטח, וכל ההלכות
מכוחות לקמן דשרי אף בשטח, מדמתרין לקמן גבי פירכא דנטלא בעובדא דרבי יוחנן ורבי יוסי: לא עריכא דמוריק ארוק, פירוש: דהיה ליה כחז שלא בכונה, ולא גזר אף לשטח.
ועוד קשיא, דהדין סלקא דעתיה דרב כחנא רבא אסי לאסור אף בדנאה: הא מתניתין היא: מדרו בקנה, דאפילו לרבנן ימכר, ואף על גב דהוה דתני מגנע על ידי דבר אחר כגון רבא כחב
מיהו לא דאסי, דשענו ורבי פביר דרב אית ליה כרבי נתן דאמר: מדרו ביד אסור בדנאה, וחשבינן נמי מדידה דקנה ואי נגיעה דקנה נמי מדידה דקנה, אלא על גב דרמבמהי
איכא כותנא מגנע ובנגיעה ברישא דלוליא ליכא כותנא מגנע, מכל מקום הוה סבורים דאין לחלק לרבי נתן בין שלא כחון לנגעו וכן בלא כותנא נסוק, דדא הוא אסור רבי נתן בדנאה. ורב
החשיב ליה: אימר דאמר אבי בשטחיה, בדנאה מי אמר? פירוש: ואפילו רבי נתן נמי מדידה בזה כיון דליכא כותנא מגנע מיהו ששכשך אסור דאמר. ודיכא אסור רבי שמעון דלוליא
בשטחיה: אלא: "נגע מפיחא", ולחכי אסור ליה בשטחיה. ורב שמעון שרי אפילו כי איכא כותנא מגנע כיון דהוה על ידי דבר אחר, ולא כשן אסור דלוליא כותנא מגנע דשטחיה: וקשיא
מהדאי דלקמן, דקאמר: דקאילו מניה מניעה, פירוש: שדחה נוגע בחבית עד שפלו לבור, ולפיכך הכשירוהו בתומא, משום דהוה מגנע גוי שלא בכונה על ידי דבר אחר, אף על גב דנגע
בזה עד נפילתו לבור? ואין לזכות דלקמן אי אחוז בידו אלא עד סמוך לבור, ומכאן ואילך וזקק, דאין לו לשון "מניה מניעה", ועוד, דאם אינו אחוז בבידו לבור, היכי דיק: שלא
במחלה לא, פירוש: אלא יאסר בשטחיה? הוא כבי האי גונא בוב אינו טמא? לכך נראה לרבינו חם גזירת רבנו תנאל ההלכות גדולות, וכן נמצא בתשובת הגאונים, אמר גרס: "ברישא
דלוליא" אלא: "נגע מפיחא", ולחכי אסור ליה בשטחיה. דהנה ליה מגנע גוי בטוף שלא בכונה. וליקמן לר' יוסי: "הא קא נגע בטלא", אלא: "הא קא נגע ביד, אי נמי, נטבל לפשר:
הא קא נגע בין שנטבלה שהוא מלא על כל גדותיו, אבל אם היה נוגע בידו על ידי נטלא - מזה אינו חושש, דשרי אפילו בשטחיה. והא דתנן: מדרו בקנה ימכר - שאני תרם שמתכין
ליגע, ורב כחנא רבא אסי שדיו סבורים דרב אסור גוי שלא בכונה בתנא, כבידי רבא דרב סבר כרבי נתן דאמר מדידה ביד, וסלקא דעתיה דהוא הדין אפילו אינו מתכין ליגע. וכן
פסק רבינו חם והלכה למעשה, דנגע נמי על ידי דבר אחר שדיו כותנא מגנע מותר בשטחיה. **תנינן** כן יומא עשה יין נסך - פירוש: דאמר רבינו יוחנן, דרב פסק לקמן
כרבי שמעון, מאי נזיח חזקתו בן יומא מנפל לבור ועלה דשרי רבי שמעון? נמי שדחה: דסבר דבמגע חזקתו ששכשך אסור למגור אסו גזול, אבל נפל לבור, מותר מלוא דאסי - לא
שייך למגור מיהו. **גדולים** אין קטנים לא - ואם תאמר: דלשני דאין עשין יין נסך ליאסר בדנאה כמו גדולים, אבל בשטחיה מותר אסור ויש לומר: דמורא מפרש ליה בהדיא, שניע
מיהו דאפילו בשטח לא אסרי, ועוד יש לומר: דלשנא דאין עשין? משמע בשטחיה, כי מלתייה דרב דקאמר "עושה יין נסך", והקשה רב רבנו אלחנן, דלשני נמי ליה משא, דהא
לגבי טמאה קאמר טהור משום דמילא מועלתו ואומר רבינו יצחק: ושאני טמאה, דחשו הבמים להפסד שדורות, אבל לענין כל שאר דברים קיימא דן דאין נמי על שיעול וטבול,
והא

עבודה זרה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

והא וכן קתי – דמשמע דהכי שי שפחות בגיני עבדים קטנים.
ואם תאמר: – ויש קתי "וכן" אנדלוס, דהכי הוה בני שפחות גדולים כמו
עבדים גדולים ויש לומר: דמשמע ליה דקאי אבולוה, בין אנדלוס בין אקטניס, ועד,
דסבירא ליה דמשום גדולים דהן יודעים בטיב עבודה זרה ומשמשיה לא איצטרך
למיתני "וכן". אלא למאן דאמר טהור מני
איכא תאמר: – ואם תאמר: אמאי לא מנאי
דקאי "וכן" אדיוקא, דהכי קאמר: בשוק טהור,
הא בביית טהור ויש לומר: דלא מסתבר ליה
למיתני דקאי "וכן" אדיוקא, ואף על גב דבגר
מל ולא טבל דקא מתוך תלמודא קאי אדיוקא,
מכל מקום לא דמי. דקא מיידי בבירייתא מענין
מילה וטבילה, אבל בטמא בבית לא אייתי כלל.
הא קאמר: דין עבדים דהמית דבני שפחות
ואם תאמר: אמאי דחקין לומר למאן דאמר
טהור דקאי "וכן" אדיוקא? לישני דקאי אדיוקא
ומתוך דקא קאמר: וכן בעבדים טהור
ומתוך בשוק כמו בגיני שפחות ויש לומר:
דמשום הא לא איצטרך למיתני "וכן", דפשטא
דליכא למיתעי דרוקן ומתוך טהור לא קאי
אעבדים כמו אבני שפחות, דאם כן אמאי אפי
עבדים כלל אם לא לטהר דרוקן ומתוך בשוק.
דחא דבר שניח: קטנים אין עושין יין נסך לא
קאי אעבדים. וישך לעבוד או דע שתשקע
תורת עבודה זרה פסחים – אומר רבני יצחק
דרוקא בעבדים אמרין דע שתשקע, דאף על
גב שריך להטבילם ולמולם מרצונם, דבאר
(שמואל) (ועדא, "דחילוקי" (בבבית מת, א)
כשם שאי אתה מל בן איש בעל כרחו כן אי
אתה מל מבר בעל כרחו, מכל מקום אימת רב
עליו ואינו מתניין בלב שלם. אבל גוים שמלים
והטבילם מרצונם ולדעתם – נשתקע עם עבודה

בשוק כמא, ואמרי לה: כהור; יין – גדולים עושין
יין נסך, קטנים אין עושין יין נסך. אלו הן גדולים
ואלו הן קטנים? גדולים – שידעין בטיב עבודה
זרה ומשמשיה, קטנים – שאין ידעין בטיב עבודה
זרה ומשמשיה; קתי מיהת: מלו ולא טבלו –
אין, מלו וטבלו – לא! – תרומה אבני שפחות –
הא "וכן" קתי? – אריקן ומדרסן. – הניחא למאן
דאמר כמא, אלא למאן דאמר כהור מאי אפיא
למיתני? – אין קא משמע לן: עבדים דהמית דבני
שפחות, מה בני שפחות – גדולים הוא דעושין
יין נסך, קטנים אין עושין יין נסך, אף עבדים
נמי – גדולים עושין יין נסך, קטנים אין עושין
יין נסך; לאפוקי מדרב, דאמר רבי: תינוק בן יומו
עושה יין נסך, קא משמע לן דלא. ההוא עובדא

דהיה במחוזא, אחא גוי עייל לתרומא דישיראל, אמר להו: אית לכו חמרא לזבוגי?
אמרו להו: לא. הוה ותיב חמרא ברוולא, שרי ביה דיה שישכשך ביה, אמר להו:
האי לאו חמרא הוא? שקליה האיך ברייתמיה שרייה לדנא. שרייה רבא לזבוגי
לגוים. אפילג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא כריה דרב נחמן. נפקין שפירי
דרבא ושרי, ונפקין שפירי דרב הונא בר חיננא ורב הונא בר נחמן ואמרי.
איקעל

זה מפיהם מיד, ומותר מנע בין מיד. **תרומה** אבני השפחות – ואם תאמר, אמאי לא נקט: תרומה אריקן ומדרסן, ונקט מל ולא טבל דוקא, אבל מל וטבל לא, ולא קאי
מדיין אין קתי ויש לומר: דנחית ליה לשניי בשיטה ראשונה. **הא** קא משמע לן עבדים דומיא דבני השפחות – נראה דהכי הוה מצו למיתני דאי "וכן" כשאר "וכן" דעלמא, מה
עבדים גדולים עושין יין נסך, אף בני השפחות גדולים עושין יין נסך, אלא נחית ליה לשניי בשיטה ראשונה. **אפית** לאו כן אמאי תיעוק בן יומו, השתא חזיק
דלחאי לישנא דאמרי לא טהור, שמואל לית ליה דרב דאמר תיעוק בן יומו, רב, דאם כן לא אתאי הא מתנייתא כותיה, אלא אית ליה לשמואל דתיעוק בן יומו אינו עושה יין
נסך ומותר אף בשתיה. והא דרוק קטנים שאין יודעים בטיב עבודה זרה, וכן יומי לאו דוקא, ועבדים גדולים אף על פי שזלו וטבלו יצריקן לתיעוק שנים עשר חדש להשיקע
שם עבודה זרה מפיהם. ופסקי הלכות גדולות דלא כרב בתיעוק בן יומו, ורבינו תנאל נמי פסק כשמואל בדעין שיקוע כדמפרש רבי דיושע בן יוסי ליה למיתליה. ופעם אתא מצא
רבינו יצחק בתוב השפוחתא המולדת לפני רבינו רב, ופסקי דלחכא כשמואל, הואיל וסבר רבי דיושע בן יוסי דהשתא רבי דיושע בן יוסי לביי רבי יוחנן כלב לביי
רב שמואל, שאין הלכה כמותם לביי רבי יוחנן, וגם בסדר תנאים ואמוראים כתבתי ד רבי הגדול רבי יוסף טוב עלם פסק הלכה כמותם בכל מקום. וגם רבינו עם הביא הרבה
ראיות על זה, וכולם נדחו. עכ"פ קרע רבינו רב דאמר רוקן ומתוך בשוק טהור, והוא פוסק דהכי אחר זמניקל, ולפי אותו הלשון פליג שמואל אדרב בתיעוק בן יומו.
דתי פריש טהור בן מאיר דרבי יודיה בן נתן כשם יצחק, שכתבו בתשובת האבנים בן יהודה אלא איסור תנאא בשוק בן יוין, כי גיטם של בעשוי אין גילוף
לנסך לעבודה זרה וחשובין כאין יודעין בטיב עבודה זרה ומשמשיה. דחו לזו כתייעוק בן יומו, ועל זה אנו סומכין לבנות ייעות הגיטם בחזבותינו. ועל דבר זה שלח לו רבינו יצחק
לרבינו עמרם, ואחא פוסק בתיעוק בן יומו כשמואל דאית ליה דאניו עושה יין נסך לאסור אף בשתייה? והשיב לו רבינו עם כי החלמין שכתב בגדל היה אפיק השוכנים
שלא על דבר לב, אלא דאי אסור אף כרב באיטריה לבני שמואל, ויתקן בן יוסי עושה יין נסך לאסור בשתייה. וגוים מנא הוה דאי עבדן עושין יין נסכך, דאמר רבי אשי לקעמ
וגם אין הלכה כשמואל בעבדים ששלו ולא טבלו להצריך שנים עשר חדש להשתקע, דאא ברייתא מפאק מיניה ללישנא דאמר טהור, דקימאן כן בותיה כיון דקימאן כן כרב
בחדאי דתיעוק, וכן אלא מנהגי בני אשכנז שנוענים העבדים כיון אחר שזלו וטבלו מיד, ואין להקשות מרבי דיושע בן יוסי דמשמע דקאי בותיה, דרבי דיושע בן יוסי לא קאי
על דברי שמואל לפיה דריו, דהא אידו קשש מיניה דהוה, ועיקר דריו של רבי דיושע בן יוסי לא נאסור ביבסמור פרק "דחילוקי" (מו, ב) גבי "דחילוקי עבד מן הגיט מגלגל עניו
שנים שש עשרה ימים", ותלמודא קבעה דאמר פירוש מילתא ראשונה, מדו היה רבינו יצחק קושטא: אף על פי שהם פסקים רבינו שלמה ברבי תנאן בן יומו, אם כי דאית עניו
מנע יו בנהא מעטע תיעוק בן יומו? מה ענין לו לזה? והלא מה שאנו מתירים בתיעוק איסור תנאא היינו משום שאין בו אפילו כותה מנע, ואם כן גיטם מנא הוה שוכמנים
למנע יאסור אפילו בנהא, דהא על כרחך קייטנא לן שחמורא כותה מנע אף בלא כותה ניסוך מדיחא וליכא כותה כלל, כדפרישית לעיל בן רישא דלחילובא פירוש רבינו
עמרם, דחור רבינו רבא דאורי מתוך הלכות לא אסעני אחר פוסקיה דרבינו יצחק מדיחא, ואי קא לא סתם יימ בנהא, – אפי' משכבין ליכא כותה – אפי' משכבין ליכא כותה, דאמר רבי אשי לקעמ
(ג, נט), דמשקל דמי מהדורו יו דנסכיה שרי, מאי טעמא – מיקלייא קליה, או ימכרו אותו יו לגוים כמו שהיה מוכרו לשרוך עצמו. ודעיד רבינו עם על רבינו מאיר אביו
שענין דמנע לו יין נסך ודחילוקי בידים, דאף על פי כן לא רצה רבינו עם לאסור הואיל ופשי תפגמא דלחתי, ונהא לישיראל שיהו שגוגים ואי יו מדרין, ומכל מקום למנך
הצנע דרבא ראי, שנרמזה סתם מנען למורד בקעה דאמרישן ימכר משום דלא נתבחר לניסוך, ואפילו אם נדמוה למורד ביה – שרי לרבנן דאמרי ימכר. ועל כן לא אסר רבי
נתן מדרין דלא אסר דמי מדרין דמי אסר שרידי, ואי קא משכבין איל לנסוכי לעבודה זרה, איכל בנהא – אפי' משכבין ליכא כותה – אפי' משכבין ליכא כותה, ורבינו נתן מדרה
דשרי בנהא, ואם תאמר: דהא ליה דבר שמנען דרצין מנך אדר לחתייה ויש לומר: דלא גזר אלא על תמנכסין, וכיון דהשתא לא הוה מנכסין
לעבודה זרה שי תחלת לחתייה, דאורי לדרב מילתא ראשונה (ועבדו וזה, א) דרבא דרבי קורבנא בל שיש כתיב אידו, אמר: רבי לן בגייה דליה סתם ליה לעבודה זרה,
ואף על גב דמא עשנו ומתן בידים איסר דהן רב שגמבין, וכן חזקא מנך אדר לחתייה לתרוו אלא ואלו מותר, וכן אית מתותא לאו עילית. מנא קשטא: סתם יו דאף
נתיב בנהא, ואם תאמר: דהא יינם משום בנותיהם? והא גם עתה שייך זה הטעם ויש לומר: דנאי דמרו סתם יינם לאסור בנהא יותר מפניהם ושמןם – היינו משום דשבידי
לנסוכי לעבודה זרה, אבל עתה שבעל ניסוך, שאינם יודעים בטיב עבודה זרה – דיו לדידה כפחם ושמןם או כבישולי גוים, לאסור בשתייה ולא בנהא. והמציאות תבא עליי ברכה.

עבודה זרה. רבי ישמעאל – פרק רביעי דף נט עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

מתמנעין ונכבשין העובדים זה על זה והיון מולק, ומטלין אותן בנת, מהו שילבישם גוי
לנא? מי חשיב הווא שנקלף לעשות יין נסך בנענא או לא? ודקט מהו שילקף לנת,
לא מזביעא ליה אם יכול ליתן העובדים בתוך הגת, דאם ש' יין נמשך – אסור, ואם נתן
העובדים בנת נאסר, כל דין שבתא דאחא מניה ומניה, ולא דמיא לזריקא, דקא שרינן
לקטן בשבתות, ודכי מוכח פירא, אחרון, דגרי

וּבְרֹדְרוֹרִין, אָף עַל פִּי שְׁתֵּינִי מִנְלָךְ עֲלִיָּה – מוֹתָר!
אָמַר לִיה: הֲבִיא קִאָמְרִי? אֲנִי לְכַתְחֵלָה קִאָמְרִי.

הוּא אֲתֹרָנָה דְּנִפְל לְהִבְיָא דְּהִמְרָא, אִידְרִי גוֹ
יִשְׁקָלְיָה, אָמַר לְהוּ רַב אִשִּׁי: נִקְטוּהָ לִידֵּיהּ כִּי הִכִּי

דְּלָא לְשִׁכְשִׁיךְ בִּיה, וּבִרְצוּהָ עַד דְּשִׁיפָא. אָמַר רַב
אִשִּׁי: הֲאִי גוֹ דְּנִסְכִּיהָ לְתִמְרָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּכוּנָה, הֲבִיא

עַל גַּב דְּלִבְבוּנֵיהָ לְגוֹי אֲחֵרָנָה אִסוּר – שְׂרִי לִיה
לְמִישְׁקָלָהּ דְּמִיָּה מִתְּרוּהָ גוֹ, מָאי מְעַנָּא? מִיָּקָא

קִלְיָה. אָמַר רַב אִשִּׁי: מָנָה אֲמִינָה לֵה? דְּהִתְיָא: גוֹ
שִׁנְפָּךְ יִינָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא בִּפְנֵי עֲבֹדָה זְרָה –

אִסוּר, וְרַבִּי יְהוֹדָה בֶּן כָּהֵא וְרַבִּי יְהוֹדָה בֶּן בִּתְרִיא
מִתְרִינִי מִשּׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים: אֶחָד – שְׂאִין מִנְּפִסְכִּין יִין

אֲלֵא בִּפְנֵי עֲבֹדָה זְרָה, וְאֶחָד – שְׂאֻמְרֵי לוֹ; לֹא כָּל
הַיִּמְנָךְ שְׂתֵּאמָרוּ יִינָה לְאֻנְסִי. הֲוִיא הִבְיָא דְּתִמְרָא

דְּאִישְׁתְּקִיל לְבָבָהּ, אֲתָא גוֹ אִידְרִי אֲנָה יְדִיָּה עֲלִיָּה, וְ
אָמַר רַב פֶּפְא: כָּל דְּלִדְהִי בְּרָא – תִּמְרָא אִסְרִי,

ואידך

הדורין – גיגית קטנות, ובלעז טוליןץ, אידרי – גוף קטן ואחור בתוך היין שלא תשתקע.
כי היכי דלא לשכשך – ולאסור בהנאה, שאן מנסבין אלא עד ידי כשכשך, וברצוה
להביא עד דשיפא – כפי החבית לצד אחד עד שישפך יתר לתוך כלי אחר, שישכשך
הדין מה הגוי. ואחר כך יציאנה וזהא מוצתתא דהחבית, וכל זמן שידור תחובה בין
אם תבאנה או אפשר לשכשך שלא שוכשך,

ואף על גב שאנו אחוזין את ידו. "ברעוה" –
לשון מטה על צידה, בדאמרינן לקמן (בנערה
זרה עד, ב), וחתים להו אבירציהו – שולחין,
השוקק לכלי אחר, כמו: "השופע" יין

לתמרים, ואף על גב דלובניה – האי ישראל
לא אתר אסור, למישלך דמי מחזוהו יין שרי –
דלא מכר הוא ואינו נתנה מדמי יין נסך, אלא

אומר לו שפכת יין ואחרות ממנו, ודמי יין כשר
קא שקיל, שלא בפני עבודה זרה – ברותא
אשומעין, אסור – אף בהנאה, מתירין – אלו

בהנאה, אל כל הימנך ב' – ואף על גב דלא
סבירא לן בותיהו דלהדור למכור לגוי אחר,
מהדאי מי מיהא שרי לאיפירע' נוק משהם טעם

דלא כל הימנך, ב' ברוח – דהוי"ל, אידרי יין –
קפיץ, על לשון גיטא הוא, כמו: "חלדו חנוני"
כלומר, הנהיג ונשא עצמו לעמוד ממקומו וקפיץ

להציל, כל דלהדי ברוח אסור וזהא – קילוח
המקור לקבץ אסור בשותיהו לא בהנאה, שרידי
אין כאן כשכשך, שדקבץ צר ואינו יכול לשכשך,

ואידך

לעיל שמא יגע, או דלמא לא דמי למונא גוי, ודחתם מהדק חנוי למונא בראוי כדי שיהא ראוי לשתיה, אבל הכא לא, או דלמא לא שנא. אמר ליה אסור, אף על גב דלמקן
שרין בורקא אפילו בשותיה, ואת דומע קצת למוניה, ולכן ש' לאסור לתכלה שילוק' גוי עובדים תלת כיוון שחתולין לישקך, אפילו בורקא, ודוקא בלשון כשכשך שמשפר

הדילק, אבל בריבעה שרי, אין שום דילוק בורקא כיוון שמוכר רבין שמואלא בן אמאי, וכן משמע מן הירושלמי דאין חיוב לקל, דקאמר, אתא רבי שמואל בשם רבי אבהו, דמי
זריקא אסורת בין נסך, משמע דלא מפליג מיד, **נִקְטוּהָ** לידיה כי היכי דלא לישכשך – צריך לומר, שבחבנסת דאין עד פי שיהא ידע' שהוא יין אינו חשוב כשכשך לאסור

בהנאה, מפני שיהא טורף ליקא אחרתו שלא טיב, דמי למרדו ביה, אליבא דרבין דאמרי לעיל (נ, א), ימכר, ומיהו בהנאתא אחרתו דוצרך למינקט בידה, שאינו טורף כל כך
במו בהוצאת ידו מירידה דלעיל, דחתם כל שעה אף בסוף מירידה או נתן על גב מירידה אם מרד ביה, הלכך אין בהוצאת ידו חשיבין ליה טורף, ורבינו עם פירש: דהבא

בחבנסת דא סבור שהיא של נסך, כיון שהיא בראיה דהרם דלעיל (א, ח) ואם רבינו מעשה, ואמרי: ימכר, ודחת, רבין שמואל בן אמאי פירש: דבשכסל שנוע בין תחלילי לטול
האחרות אף מיתר, דמגע גוי שלא בכוונה היה נוגע ביה, אלא לטול האחרות נתחבין ולא בשביל ליגע ביה, ובמו שסבור של שמן היא ונמצאת של יין, ושרינן לעיל בהנאה,

אבל לאירא שום האחרות היה לרשע שמא יין דערטו וישכשך. **אָמַר** רב אשי מנא אמינא לה – ומייתי ארעא מרבי יודיה בן בתריא, אף על גב דאחרט שרי למכור לכל הגוים
שבעולם, מפני שיהא נשענ' לרבין דמשי, עליה שלא תימרוז כל כך לאסור אף לאו חנוי גוי שנסכס, ואף על פי שאולי היה ישראל חי שופכו שיהא חנוי ורצה ליפטר, ואם

כן היה לנו לחשיבם דמי יין נסך פשוט, מכל מקום ביה בירשאל אם נסכו חייב לשלם ואולי שפכו לו, כדחתן דהנא (גיטין נ, ב), ומקטן מפרז חייב – וכן מיהו חשיבין
בדמי דהיך, ורבינו שמואל בן אמאי פירש דא שרי לא אחי' למלחיהו אלא לאסמכתא דלא כל הימנך, יהו דאן הלכה, דהא ודאי יכול ארעא ליה **הֲבִיא** חנוני, אלא גי, לאנסה,

למשמע לקמן בפרק ברוך (עב, ב), מכל מקום שנועין מיהא טענתא מלחיהו אלא לישראל לומר לו: לא היה לך לאסור יינ, ודמי נוק שקיל מניה. **רַבִּי** גיטין: אתא גי, ויהו
אידר אנא ידית עליה – פירשה: שם דוד גברא ונאע יציאת ידך, ולכך מדמי ליה לצרעא, אבל אתח אצבעו בחרן נקב החבית, והוא היה יין שחתא אצבעו במו מפיה,

ושל מעלה מאצבעו במו משוליה, דאמרנן בסמוך דלכולי' עלמא דן החבית טמאה, וכן כתב רבינו שמואל בן אמאי בשם רשי, שאם תחב יין את הברוא בחבית או אם נטלו
לגמר מן החבית, שלם היין אסור, דאי אפשר שלא שוכשך בראש הברוא שבחורן החבית, ואפילו בתפס מרובה אסור כל דין בשותיה, **אֲמַר** רב פפא כל דלהדי ברוח אסור

אסור – פירשה: קילוח המקור לקבץ אסור בשותיהו לא בהנאה, שדקבץ צר ואינו יכול לשכשך, ואידך שרי אף בשותיה, אסור צדידן אלו חבור האו חבור
לאסור כל שאר היין, ואיכא דאמרי: דבר ברוח אסור, פירשה: כל ב' שלמעלה לקבץ אסור, ודיכן וברעו נמשך אחר דקבץ אלא דקבץ שרי אף היה לזה חבור אסור, ואידך שרי
אף בשותיה, כתבא – מילתא דרב פפא אחרתאא כתבא: חבית של רוחה נשקבה ב' מפיה בין כששוליה בין מצריה, ונגע בו טעול יין, טמאה, חבית שלהם היו יושבת על

שולחן, כשנקבם בבור – כל היין שלמטע בסיס לעלין, בשוליה – כל היין נמשך אחר דקבץ, ומצריה ממי טמאה – צריך לומר שאין זה מטעם נצוק, והא נתן (עבודה זרה
ע, א) נצוק איו חבור ליה לטומאה וכל לערעה, אבל הטיעם לפי שמה שנכנס אצבעו בעי, ואם כן מה שלמעלה למטה בחבית ממש שנכנס חבור היה ליה מפיה ומשוליה.

רבי יודיה אומר: מפיה ומשוליה טמא – מטעמא דפרישה, מצריה טורף – דלא חשיב האי כפיה ומשוליה, והשתא אתיא דך דרב פפא בהדיא רבי יודיה ללישנא דרב לחד
ברא חמרא אסיר ואידך שרי, כיון שלא חתר ידו עד חלל החבית אלא נצח על גתק הזה היה מצריה, ולעילנא דער ברא חמרא אסור נמי צריך לומר דאתיא כרבי יודיה,

הלכך אידך שרי, ומה אסור עד ברוח – שאני יין נסך דאחרמיו ביה רבנן, כך הצעת חשיבה לפירוש הקונטרס, וקשה: לוך לישנא דקבץ עד ברוח אסור, אתיא ידיה זה ודשין
כלו מעורב ודחיה חמרי אסור חציו מותר ודחיה מלך נראה לפרש: דער ברא אסור – וזה ברוחא, חציהם, כי מר שנפתח הנקב נתנועע על היין בעד הברוא אצבע דרך שם,

וכשנשם ידו עד הגתק נסתם הכל מלצאת חשבו כאלו נגע בכלו, ואידך שרי בהנאה, אבל בשותיה אסור מפני היין האסור החשוב עלי, פסק בקונטרס: לית הלכתא כרב פפא,
אדא רקס ליה דרבי יודיה ויחידהו, אלא דהכל ברבים ליה פסולי בן פיה ושוליה לצדיה, וכן מה שפסק, אף רבנא ורבינו חספין כחיד כלל ורבי, אם אומר רבינו

הו: דהוא וזה חלל הלכתא כרב פפא, משום דרבי פליגי עליה, אף על גב דהוא בתרראו ויתר טרביא, משום דרבא רבי, וגם אלו חלל מלכט בהנאה ובנצוק,
ופליגי עליה לקמן בפרק בתרא (עב, ב) ובי הדואו יין דאנא חייב אבת גישתא, פירוש: שני קעים חלולים תחובים בשפתם ומדובקים ראשיהם למעלה (כוה), ומניחים הקעה האחד
האחרון תחת החבית והוא קרעא גישתא, והקעה הנדבק כל קרעא בת גישתא, ומצרינן בבת גישתא וירא כל היין דרך שם במצריה חמרי עד מקום תשיגתא, ואם מניה

אום אצבע על חבת גישתא לא יעד אצו עד לא חיזור ומצור, ועובדא דהא דאנא גוי ידיה אבת גישתא, ואסריה חמרי כלולי' חמרא, פירשה: כל היין שחביתו, ואקשה ליה רב
פפא: אמאי, בנצוקא, אלא דא שניא ברא וברלי חמרא גישתא שרי, ומפרש רבינו שם שהנשתא ליה חמרי גישתא, חביתו, ואפילו הכי הוא אסור לכל משהם גיטין, שכל יין
החבית מתנוגע בריצתו לחוץ, ורב פפא: ששאל: במאי בנצוק – על יין שאין הגישתא מגעת שם היה שואל, כי בדרעתא אין לאסור רק עד מקום שהגישתא מגעת, ביה,
הבא, ללישנא דרב ברוח אסור, הלא השאר אינו נאסר דלית ליה אותו טעם ודריי, ואם כן, רבא שאסור שם הכל – גם כאן אסור וכלי, שרידי כלו מתנוגע לעילתו וליצא.

ואין נראה לפרש פלגותא דהרם בין הגישתא ומגעת שם, שרבה הוא אסור משהם גריד רב פפא שרי, דאם כן תקשי לרב פפא דהוא חסר לישנא דרב ברוח אסור, וכי
היטא, ודך דהבא דרשעיה מרביא בקלה, ומכל מקום לא אסר רבא שם מה שסופר לצאת על ידי הגישתא – דאין לשון "לכולי' חמרי" משמע וזהו, והיה לו לתלמודא
לפרש

יפה ואם לאו יעלה לה מוזנות כמאן דמר אין מוזנות האשה מדבר תורה כהדא דתני אין בית דין פוסקין לאשה מוזנות מדמי שביעית אבל נזנת היא אצל בעלה בשביעית ויעשו אותה כפועל שאינו שנה פרוטה הדא אמרה שאין עושין אותה כפועל שאינו שנה פרוטה ויעמיד פרנס כהדא איש פלוני מודר ממני הננייה ואיני יודע מה אעשה ויעמיד פרנס

[דף מ"ג ע"ב]

רשות ביד האשה לומר אי איפשי להתפרנס מאחר אלא מפעלי והתנינן המשרה את אשתו על ידי שלישי כאן בשקיבלה עליה וכאן בשלא קיבלה עליה אי בשלא קיבלה עליה אפילו יום אחד לא יעמיד מגלגלת עמו שלשים יום שמא ימצא פתח לנדרו שמואל אמר במדירה שלשים יום אבל במדירה לעולם מיד יוציא ויתן כתובה רבי זעירא רבי אבינא בשם רב ואפילו במדירה לעולם מגלגלת עמו ל' יום שמא ימצא פתח לנדרו אית תנאי תנאי ל' יום ואית תנאי תנאי עד ל' מאן דמר שלשים מסייע לרב ומאן דמר עד שלשים מסייע לשמואל רבי יוסי אמר בכוחנות פליגין יותר מיפן יוציא ויתן כתובה בסוף שנים רבי יהודה אמר בישראל חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בסוף שנים ובכהנת שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובתה בתחילת שלש ותני פליג בסוף שלשה דברי רבי מאיר אמר ליה רבי מנא הן דלא תניתה פליגא את עבד ליה פליגא אלא בישראל פליגין יותר מיפן יוציא ויתן כתובה בתחילת שנים ר' יודה אמר בישראל חדש אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בתחילת שנים ובכוחנות שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה בסוף שלשה ותני בן בסוף שלשה דברי רבי:

[דף מ"ד ע"א]

הלכה ב מתני' המדיר את אשתו שלא תאכל באחד מפל מיני פירות יוציא ויתן כתובה רבי יהודה אמר בישראל חודש א' יקיים שנים יוציא ויתן כתובה ובכהנת שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה:

גמ' ויש אדם שמדיר את חבירו מחיים אלא בשנדרה אשה ושמע בעלה ואמר לה אם תאכלי מחפץ פלוני תהא אסורה מנכסיו אכלה מאותו החפץ ותהא אסורה מנכסיו והני ראשון דפירקא אלא בשנדרה אשתו ושמע בעלה ולא היפר לה וכמאן דמר הוא נתן אצבעו בין שיניה יוציא ויתן כתובה אמר רבי חזנה אפילו כמאן דמר היא נתנה אצבעו בין שיניה תצא שלא בכתובה מודי במקניטה ונדירה:

הלכה ג מתני' המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינים יוציא ויתן כתובה רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קיצבה אבל בעשירות שלשים יום:

גמ' רב הונא אומר ביני מתניתא בעניות שלא נתן קיצבה עולא בר ישמעאל אומר בעניות שלא נתן קיצבה אבל אם נתן קיצבה אפילו עד עשר שנים מותר שאין שועל עפר פריין מת נתן בר הושעיה אומר רבי יוחנן חוץ מן הרגל:

הלכה ד מתני' המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה בזמן שהן עמה בעיר חדש אחד יקים שנים יוציא ויתן כתובה בזמן שהן בעיר אחרת רגל אחד יקים שנים יוציא ויתן כתובה:

גמ' אומר רבי זעירא תני תמן הדירה שלא תרחצי בפרהין בפרכים שבת אחת ובכפרים שתי שבתות שלא תנגלי מנגל בכפרים שלשה חדשים ובכפרים מעת לעת ר' יוחנן אומר ברגל רדופין שנו אי זהו רגל הרדופין אומר ר' יוסי בי רבי בון זה רגל הראשון שאביה רודפה לבית בעלה:

[דף מ"ד ע"ב]

הלכה ה מתני' המדיר את אשתו שלא תלך לבית אבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה מפני שנוגל בפניה ואם היה טוען משום דבר אחר רשאי אם אמר לה שתאמרי לפלוני מה שאמרתי לך או שתהיי ממלאה ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה:

גמ' הדירה שלא להשאיל נפה ובכרה יוציא ויתן כתובה מפני שהוא משיאה שם רע בשכינותיה וכן היא שגדרה שלא להשאיל נפה ובכרה תצא שלא בכתובה מפני שהיא משיאתו שם רע על שכניו הדירה לא תלך לבית האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה שלמחר מותה מוטל לפניה ואין ברייה משגחת עליה וכן היא שגדרה שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה תצא שלא בכתבה שלמחר מותה מוטל לפניה ואין ברייה משגחת עליו רבי מאיר אומר משום רבי עקיבה רבו (קהלת ז) טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו מה תלמוד לומר והחי יתן אל לבו אלא עבד דיעבדון ספוד דיקפדון קבור דיקברון לוויי דילוון אם היה טוען משום דבר אחר רשאי משום שם רע אומר לה על מנת שתאמרי לאיש פלוני מה שאמרתי לי ביחיד או מה שאמרתי לך ביחיד או שתהא ממלא ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה תמן אמרין כגון מעשה ער ורבנין דהקא אמרין דברים של בטלה:

הלכה ו מתני' אילו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואי זו היא דת משה מאכילתו שאינו מעשר ומשמשותו נידה ולא קוצה לו חלה ונודרת ואינה מקיימת ואי זו היא דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווח בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אף הקולנית אי זו היא הקולנית כל שהיא מדברת בתוך ביתה ושכניה שומעין את קולה:

גמ' וכולהון בעדים פלוני עשר פלוני ראה בתמן פלוני קצה חלתה פלוני התיר את נדרה בדהון ולא אשכחון מאכילתו שאינו מעשר ומשמשותו נידה ואינה קוצה לו חלה ונודרת ואינה מקיימת ניהא כולהון דאית לה בהון נודרת ואינה מקיימת מה אית לה בהדיה וכל מימר אי איפשי אשה נדרית שהיא קוברת את בניה תני בשם רבי יודן בעון נדרים הבנים מתים דכתיב (ירמיה ב) לשוא הבית את בניכם. וראשה פרוע לחצר אמרו קל וחמר למבוי רבי חייא בשם רבי יוחנן היוצאה בשקלמין שלה אין בה משום ראשה פרוע הדיא דתימא לחצר אבל למבוי יש בה משום יוצאה וראשה פרוע יש חצר שהוא במבוי ויש מבוי שהוא בחצר חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא במבוי ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא בחצר אבא שאול אומר: אף המקללת את יולדיו בפני יולדיו. רבי טרפון אומר: אף הקולנית, איזו היא הקולנית? שמואל אומר: כל שהיא מדברת ושכינותיה שומעות אותה. רב אומר: כל שקולה חולף ממפה למפה בשעת תשמיש. תני רבי חנין בשם רבי שמואל: אחד

[דף מ"ה ע"א]

נשים שאמרו אין להן כתובה ואחד נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון היתומה והשנייה והאיילונית לא שנו אלא כתובת מנה מאתים אלא אפילו היתה כתובה של אלה דינר מאבדת ונוטלת בקלות ממה שיש לפניה והיוצאה משום שם רע אין לה בקלות מהו נסב מן הפרא פרנן דידה רבי זעירא אמר נסבה ר' הילא אמר לא נסבה רבי הילא עבד לה כמיתה רבי הילא ר' יסא רבי בא בר כהן מטי בה בשם ר' חנינה בן גמליאל: נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה לא שנו אלא כתובת מנה מאתים אלא אפילו היתה כתובה של אלה דינר מאבדת ר' סימון אמר רבי יוחנן כל המשניות מחברות במשנה זו אמר רבי מנא קומי ר' יסא כהני דא מתניתא בר' חנין דשמואל אמר ליה דברי הכל היא ותני רבי חייא בן נשים המעברות על הדת מאבדות את הכל. רבי לעזר בשם רבי חנינה: ראו אותה חוגרה בסניר, רובל יוצא מתוך ביתה – פאור הדבר תצא. רוק על גבי מטתה – פאור הדבר תצא. רוק על גבי מטתו – פאור הדבר תצא. סנדל' לפני מטתה – פאור הדבר תצא. סנדל' לפני מטתו – פאור הדבר תצא. שניהם יוצאין ממקום אפל – פאור הדבר תצא. מעלין זה את זה

מן תבוב – באור הדבר תצא. שניהם מופחות על ירכה בפירוש – באור הדבר תצא. חגיגה פר אקא בשם רבי יהודה וכו' וכן אם הביאה ראיה לדבריה נאמנת רב אדא בר אחיה בשם רב מעשה בא לפני רבי ומר מה בך בעיני קומי אפילו ראו אותו נותן פיו על פיה שלה אמר

[דף מ"ה ע"ב]

כזה באת מעשה באחד שראו אותו נותן את פיו על פיה שלה אתא עובדא קומי רבי יוסי אמר תיפוק בלא פרן והניין קריביה עררין ואמרין אין שוטה היא תיפוק בלא פרן ואין לית שוטה היא תיסב פרן שלים אמר לון רבי מנא אייתון פרנה נקריניה אייתון פרנה ואשכחון כתוב בגוזה אין תדא פלגית תסבי להדין פלוגי בעלה ולא תיצבי בשור פותיה – תהוי נסבה פלגות פרן. אמר רבי אבין: מביין ששבלה עליה שיתן את פיו על פיה שלה – במאן דשנאת ולית לה אלא פלגות פרן. היא גו חוכה והוא גו חוכה – סוטה. מנפפין – סוטה. מנשקין – סוטה. תרעה טריד – סוטה. מונף – צריכה.

הלכה ז מתני' – המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים – אינה מקדשת. בנסה סתם ונמצאו עליה נדרים, תצא שלא בכתבה. על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין, אינה מקדשת. בנסה סתם ונמצאו בה מומין, תצא שלא בכתבה. כל המומין חפולין בפלגנים, חפולין בגשים; היו בה מומין ועודה בבית אביה, האב צריך להביא ראיה שמשנאתארה נולדו בה מומין חללו ונסתחפה שדחו. בנסה לרשות הפעל, הפעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארה היו בה מומין אלו והיה מקדו מקד טעות, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בפה דברים אמורים, במומין שבפטר. אבל במומין שבגלוי, אינו יכול לטעון. ואם יש מרחץ באותה העיר, אף מומין שבפטר אינו יכול לטעון, מפני שהוא בודקה על יד קרובותיו.

גמ' תנינא מומין באילו נדרים אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק נדרה שלא לזכר בשם ושלא לשתות וין ושלא ללבש בגדי צבעונין אמר רבי זעירא כלי פשתן הדקין הבאים מבית שן ככלי צבעונין הן אמר רבי יוסי מתניתא בשאמר לה על מנת שאין עליה נדרים אבל אם אמר על מנת שאין עליה כל נדר אפילו נדרה שלא לזכר חרובין נדר הוא הלכה אצל הוזק והתיר לה הרי זו מקדשת אצל הרופא ורפאה אינה מקדשת מה בין זקן ומה בין רופא זקן עומר את הנדר מעקר רופא אינו מרפא אלא מיכן ולתבא אית תניי תניי אפילו הלכה אצל הוזק והתיר לה אינה מקדשת מתניתא דרבי אלעזר דתני תמן אמר רבי לעזר לא אסרו זה אלא מפני זה מה טעמא דרבי לעזר בדיו היה נדר שהוא צריך חקירת חכם יחזיר מפני מה אסרו מפני נדר שאינו צריך

[דף מ"ו ע"א]

חקירת חכם אית תנאי מותרת להנשא בלא גט אית תנאי תנאי אסורה להנשא בלא גט הוון בעיי מימר מאן דמר מותרת להנשא בלא גט רבי לעזר ומאן דמר אסורה להנשא בלא גט רבנן פולח דרבנן ומאן דמר מותרת להנשא בלא גט שמתוך שהיא יודעת שאם הולכת היא אצל הזקן והיא מתיר לה את נדרה והיא אינה הולכת לפום בן מותרת להנשא בלא גט ומאן דמר אסורה להנשא בלא גט שלא תלך אצל הזקן ויתיר לה את נדרה וקדושין חליו עליה למפרע ונמצאו בנים באין לידי כמזרות לפום בן אסורה להנשא בלא גט ר' שמעון בן לקיש אמר מתניתא אמרה בשקידשה על תנאי וכןסה סתם אבל אם קידשה סתם וכןסה סתם יש לה כתובה ר' יוחנן אמר אפילו קידשה סתם וכןסה סתם אין לה כתובה אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן וצריכה ממנו גט אפילו קידשה על תנאי וכןסה סתם ר' זעירא בעא קומי רבי מנא קידשה סתם וגרשה מן האירוסין מה אמר בה רבי שמעון בן לקיש נישמעינה מן הדא היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה הא אם הביא האב ראיה יש לה כתובה מה חמית למימר בשקידשה סתם וגרשה מן האירוסין מה אנו קיימין מן דבתרה במה דברים אמורים בשפסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול למעון ואין אף במומין שבגלוי טוען הא אמרין חברייא קומי רבי יוסי אמר דבתרה ותהא פליגא על רבי שמעון בן לקיש נכנסה לרשות הפעל – הפעל צריך להביא ראיה הא אם הביא ראיה אין לה כתובה והר' רבי שמעון בן לקיש יש לה כתובה רבי פהו בשם רבנן דקיסרין מתניתא בשפסם ולא בעל מאן דמר רבי שמעון בן לקיש בשפסם ובעל אני אמר נתרצה לה בבעילה: שקל המומין הפוסלין בכהנין פוסלין בנשים

[דף מ"ו ע"ב]

הוסיפו עליהן באשה ריח הפה ריח הנערה שואין בה שער רבי אמי פר עוקבה בשם רבי יוסי בר חנינה בעור הפנים שנו והא תנינן במה דברים אמורים במומין שבפסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול למעון וזה מן המומין שבגלוי הוא תיפתר היא דמטמרא לה תחת קלסתיה דראשה תנאי שואין שיש לה שער בין בגדולה בין בקטנה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום שאין בה שער בפנים – מום, בגוף – אינו מום, במה דברים אמורים בקטנה אבל בגדולה בין בגוף בין בפנים הרי זה מום עד במה גדולה רבן שמעון בן גמליאל אומר עד באיסר האטלקי רבי אלעזר בר חנינה אמר בגין תדין דינרא קורדינא שערין פתחי וזה כל שהוא ר' רדיפה רבי יונה רבי ירמיה שאל אשה קרחה ושיטה של שיער מקפת מאן לאון בעיי משמע מן הדא הוסיפו עליהן באשה ריח הפה וריח הנערה שואין

בה שיער ולא אדכרון קרחה סברין מימר שאינה מום אתא ר' שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון
אמר רבי נסה מום הוא לא מתני אלא דבר שהוא כאור בזה ובזה מום בזה ואינו מום בזה אבל דבר
שהוא נוי בזה ומום בזה כגון הדא קרחת אף על גב דהוא מום לא תניתא תדע לך שהוא כן הרי זקן
הרי נוי באיש ומום באשה ולא תנינן ותר עליהן באשה זקן הרי דדים הרי נוי באשה ומום באיש ולא
תנינן ויתר עליהם באיש דדים מתניתין במומין שאין דרך להוליד אבל במומין שדרך להוליד אפילו
משנכנסה לרשות תבעל צריה להביא ראיה ולומר התניתני עמה:

הלכה ח מתני' האיש שנולדו בו מומין אין בופין אותו להוציא אמר רבן שמעון בן גמליאל בפה
דברים אמורים במומין הקטנים אבל במומין הגדולים בופין אותו להוציא:

גמ' רבי יהודה בשם רב ביני מתניתא בשקיו בו אבל נולדו בו בופין אותו להוציא רבי בא בר כהנא
בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אתא עובדא קומי רבי ירמיה כפופית

[דף מ"ז ע"א]

ובכפפו ואתייה דרב בשאין בו ודרבן שמעון בן גמליאל בשנולדו בו אמר ר' זעירא אתייה דרבן
שמעון בן גמליאל פרבי מאיר היי דין רבי מאיר בקדמייא באחרייא אין בקדמייא עד שיתנה אין
באחרייא אפילו התנה לא כלום אלא סלקת מתניתין כרבן שמעון בן גמליאל ואילו הן בופין אותו
להוציא כרבנן נשמעינה מן הדא רבי שמעון בן גמליאל אומר אם היה מום גדול כגון סומא באחת
מעיניו קיפא באחד מידי חיר באחד מרגליו מיז יוציא ויתן כתובה הדא אמרה סלקת מתניתא
כרבן שמעון בן גמליאל ואילו שבופין אותו להוציא כרבנן:

הלכה ט מתני' ואילו שבופין אותו להוציא מופי שחין ובעל פולפוס והמקמץ והמצרף נחושת
והבורסי בין שהיו עד שלא נשא בין משנשא נולדו ובכולן אמר רבי מאיר אף על פי שהתנה עמה
יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל עכשו איני יכולה לקבל וחכמים אומרים מקבלת
היא על כרחיה חוץ ממופי שחין מפני שמיקתו. מעשה בצידן בבורסי שמת והיה לו אח בורסי אמו
חכמים יכולה היא שתאמר לאחיה הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל:

גמ' המקמץ זה המקמץ צואה ויש אומרים זה הבורסי אמר רבי זעירא מתניתא אמרה בן זה המקמץ
צואה דתנינן והמקמץ והבורסי וצורף נחושת שמואל אמר מתיך נחושת מעיקרו תני אמר רבן
שמעון בן גמליאל פגע בי זקן אחד מופי שחין מצופורין אמר ליה כ"ד מיני שחין הן ואין לך קשה
מכולם ושהאשה רעה לו אלא ראתן בלבד רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יוחנן וכו' לקח פרעה

הרשע הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית יב, יז) וַיִּנָּע ה' אֶת פְּרַעְה נְנָעִים גְּדֹלִים וְאֵת בֵּיתוֹ וְגו'. אָמַר ר' בְּרַכְיָה: עָלָה דְּמִלְמָסָן לְמִקְרַב לְמִסְאָנָא דְּמִטְרוּנָא אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים מִינֵי אַרְזִים הֵן וּמְבוּלָן לֹא פִירַשׁ הַתְּנוּב אֱלָא שְׂכַע בְּלֻכְד הָדָא הוּא דְּכְתִיב (ישעיה מא, יט): "אֵתָּהּ בְּמִדְבָּר אֶרֶץ שֹׁמֶה וְהִדְם וְעֵץ שָׁמֹן אֲשִׁים בְּעֶרְכָּה בְּרוּשׁ תִּדְהֶר וּתְאֲשׁוּר יִתְדוּ". בְּרוּשׁ – בְּרִתָּא. תִּדְהֶר – אֲדָרָא. וּתְאֲשׁוּר – פִּיקְסִינָה. הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: אֱלוֹנִים, עֶרְמוֹנִים, אֱלָמוֹנִים. אֱלוֹנִים – בְּלוּמִים. עֶרְמוֹנִים – דּוּלְכֵי אֱלָמוֹנִים – אֱלָוִים.

[דף מ"ז ע"ב]

הלכה א מתני' הָאִשָּׁה שֶׁנִּפְלָה לָהּ נָכְסִים עַד שֶׁלֹּא תִתְאַרְסָה מוֹדִין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל שֶׁאִם מוֹכֶרֶת וְנוֹתְנַת קָיִים נִפְלָה לָהּ מִשְׁנַתְּאָרְסָה בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים תִּמְכּוֹר וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים לֹא תִמְכּוֹר אֵילּוּ וְאֵילּוּ מוֹדִין שֶׁאִם מְכָרָה וְנוֹתְנָה קָיִים אָמַר ר' יְהוּדָה אָמְרוּ לְרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל הוּאִיל וְזָכָה בְּאִשָּׁה לֹא יוֹכָה בְּנָכְסִים אָמַר לָהֶן עַל הַחֲדָשִׁים אָנוּ בּוֹשִׁים אֱלָא שְׂאֵתָם מְגַלְגְּלִין עֲלֵינוּ אֵת הַיִּשְׁנִים:

גמ' כִּינִי מִתְנִיתָא עַד שֶׁלֹּא נִתְאַרְסָה מִה בֵּין עַד שֶׁלֹּא נִתְאַרְסָה מִה בֵּין מִשְׁנַתְּאָרְסָה עַד שֶׁלֹּא נִתְאַרְסָה לְזִכּוּתָהּ נִפְלָה מִשְׁנַתְּאָרְסָה לְזִכּוּתָהּ וְלִזְכוּתוֹ נִפְלָה ר' פִּינְחָס בְּעָא קוּמִי ר' יוֹסִי וְלָמָּה לֹא תִנְיָתָה מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמְחֻמְרֵי בֵּית הֵלֵל אָמַר לִיה לֹא אֵתִינֵן מִיתְנִי אֱלָא דְּכַר חֲמוּר מִשְׁנֵי צִדְדִין וְקַל מִשְׁנֵי צִדְדִין בְּרַם הֵכָא חוּמְרָה הוּא מִצַּד אֶחָד וְקַל מִצַּד אֶחָד וְהָא תִנְיָנָן בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הֵבֵקֶר לְעֲנִיִּים הָרִי הוּא קַל לְעֲנִיִּים וְחוּמְרָה הוּא לְבַעַל הַבֵּית וְתִנְיָתָה אָמַר לִיה קַל הוּא לְעֲנִיִּים וְאֵינוּ חוּמְרָה לְבַעַל הַבֵּית שְׂמוּדְעָתוֹ הֵבֵקֶירוֹ אָמַר לִיה וְהָא תִנְיָנָן הָעוּמָר שֶׁהוּא סְמוּךְ לְגַפָּה וְלִגְדִישׁ וְלִבְקָר וְלִבְלִים וּשְׂכָחוּ הָרִי הוּא קַל לְבַעַל הַבֵּית וְחוּמְרָה הוּא לְעֲנִיִּים אָמַר לִיה קַל הוּא לְבַעַל הַבֵּית וְאֵינוּ חוּמְרָה לְעֲנִיִּים שְׂאֵדִין לֹא זָכוּ בּוֹ וְאִמּוֹר אוּף הֵכָא קַל הוּא לְאִשָּׁה וְאֵינוּ חוּמְרָה לְבַעַל שְׂאֵדִינִן לֹא זָכָה בָּהּ אָמַר לִיה מִפִּיּוֹן שְׂקִדְשָׁהּ לְזִכּוּתָהּ וְלִזְכוּתוֹ נִפְלָה אָמַר ר' יוֹדָא אָמְרוּ לִפְנֵי רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל הוּאִיל וְהָאֲרוּסָה אֲשֶׁתּוֹ הִיא וְהַנִּשְׂאָה אֲשֶׁתּוֹ הִיא מִה זֶה מְכָרָה בְּטָל אֵף זֶה מְכָרָה בְּטָל אָמַר לָהֶן עַל הַחֲדָשִׁים אָנוּ בּוֹשִׁים אֱלָא שְׂאֵתָם מְגַלְגְּלִין חֲדָשִׁים עַל הַיִּשְׁנִים אֵילּוּ הֵן חֲדָשִׁים מִשְׁנִישָׂאֵת וְאֵילּוּ הֵן יִשְׁנִים עַד שֶׁלֹּא נִישָׂאֵת וְנִישָׂאֵת:

הלכה ב מתני' נִפְלָה לָהּ נָכְסִים מִשְׁנִישָׂאֵת אֵילּוּ וְאֵילּוּ מוֹדִין שֶׁאִם מְכָרָה וְנוֹתְנָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת עַד שֶׁלֹּא נִישָׂאֵת וְנִשָּׂאֵת רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר אִם מְכָרָה וְנוֹתְנָה קָיִים אָמַר ר' חֲנִינָא בֶּן עֲקִיבָה אָמְרוּ לִפְנֵי רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל הוּאִיל וְזָכָה בְּאִשָּׁה לֹא זָכָה בְּנָכְסִים אָמַר לָהֶן עַל הַחֲדָשִׁים אָנוּ בּוֹשִׁים אֱלָא שְׂאֵתָם מְגַלְגְּלִין עֲלֵינוּ אֵת הַיִּשְׁנִים:

גמ' אַנן תַּנְינן מוֹכֶרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקָיִים תַּנִּי רַבִּי חֵייה לֹא תִמְכּוֹר וְלֹא תִתֵּן וְאִם מִכְרָה וְנִתְּנָה קָיִים אָמַר ר' חֲנִינָה בֶּן עֲקִיבָה

[דף מ"ח ע"א]

לֹא כֹן הָשִׁיבֵן רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אֵלֶּא כֹן הָשִׁיבֵן לֹא אִם אִמְרַת בְּאֶרְסָה שְׁאִינוּ זָכָאֵי לֹא בְּמִצִּיאָתָהּ וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וְלֹא בְּהִפּוֹךְ נִדְרֶיהָ תֵּאמַר בְּנִשְׁוֹאָה שֶׁהוּא זָכָאֵי בְּמִצִּיאָתָהּ וּבְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וּבְהִפּוֹךְ נִדְרֶיהָ אָמְרוּ לוֹ הָרִי עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאֵת וְנִשְׁאֵת תּוֹכִיחַ שֶׁהוּא זָכָאֵי בְּמִצִּיאָתָהּ וּבְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וּבְהִפּוֹךְ נִדְרֶיהָ וְאֵת מוֹדָה לָנוּ שֶׁלֹּא תִמְכּוֹר וְלֹא תִתֵּן אָמַר לָהֶן כֹּךְ אֲנִי מוֹדָה לָכֶם שֶׁלֹּא תִמְכּוֹר וְלֹא תִתֵּן וְאִם מִכְרָה וְנִתְּנָה מִכְרָה קָיִים אֵתָּה עוֹבְדָא קוּמִי רַבִּי אָמִי אָמַר לֹא רַבֵּן גַּמְלִיאֵל יָחִיד הוּא לֹא סָמְכוּן עָלָיו מִתְּנִיתָא מְסִייעָא לִיה וּפְלִיג עָלָיו רַבּוּתֵינוּ חֲזוּרֵי נִמְנוּ וְחֲזוּרֵי בְּנִכְסִים שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאֵת וְנִשְׁאֵת שֶׁלֹּא תִמְכּוֹר וְשֶׁלֹּא תִתֵּן וְאִם מִכְרָה וְנִתְּנָה מִכְרָה בְּטֵל מְסִייעָא לִיה מִכְרָה בְּטֵל פְּלִיגָא עָלָיו רַבּוּתֵינוּ חֲזוּרֵי חֲזוּרֵי וְנִמְנוּ שֶׁעַד שֶׁלֹּא נִמְנוּ לֹא הָיוּ חוֹלְקִין עָלָיו:

הלכה ג מתני' ר' שמעון חולק בין נכסים הנכסים הנדועים לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה בטל ושאין ידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים:

גמ' אָמַר ר' יוֹחָנָן נִכְסִים הִידְּעִין לִבְעַל אֵילֵּי חֶרְקָעוֹת וְשֹׁאֵינָן יְדוּעִין לִבְעַל אֵלֹו מְטַלְמִלִין רַבִּי יוֹסִי בֶּן חֲנִינָה אָמַר נִכְסִים הִידְּעִין לִבְעַל אֵלֹו שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ בְּרִשּׁוֹת הַבַּעַל וְשֹׁאֵינָם יְדוּעִים לִבְעַל אֵילֵּי שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ וּבַעֲלָהּ נִתּוֹן בְּמַדִּינַת הַיָּם מִתְּנִיתָא מְסִייעָא לָר' יוֹסִי בֶּן חֲנִינָה אֵילֹו הֵן נִכְסִים שֹׁאֵינָן יְדוּעִין לִבְעַל אֵילֹו שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ וּבַעֲלָהּ נִתּוֹן בְּמַדִּינַת הַיָּם:

הלכה ד מתני' נָפְלוּ לָהּ כֶּסֶּפִּים יִלְקַח בָּהֶן קֶרֶקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת פִּירוֹת תְּלוּשִׁין מִן הַקֶּרֶקַע יִלְקַח בָּהֶן קֶרֶקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת הַמְּחוּבְּרִין אָמַר רַבִּי מֵאִיר שְׁמִין אוֹתָן כֶּמֶה הֵן יִפִּין בְּפִירוֹת וְכֶמֶה הֵן יִפִּין בְּלֹא פִירוֹת וּמוֹתֵר יִלְקַח בָּהֶן קֶרֶקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת וְכֶמֶס אוֹמְרִים פִּירוֹת הַמְּחוּבְּרִין בַּקֶּרֶקַע שֶׁלֹּו וְהַתְּלוּשִׁין מִן הַקֶּרֶקַע שֶׁלֹּו יִלְקַח בָּהֶן קֶרֶקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת:

גמ' אָמַר ר' יִרְמְיָה דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא דְר' מֵאִיר עֶבֶד מְחוּבְּרִין בְּתִלוּשִׁין אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְלֹא שְׁמִיעַ דְּמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן חֲנִינָה לֹא אָמַר ר' מֵאִיר אֵלֶּא בְּקֶמֶה הָעוֹמֶדֶת לְהִיפָּצֵר וְגַפְּנִים עוֹמְדוֹת לְהִיפָּצֵר הִיא שֶׁחַת לֹא בָרַם הָכָא אֶפִּילוּ שֶׁחַת רַבִּי יִרְמְיָה בָּעָא מְחֻלְפָּא שִׁיטְתִּיה דְר' מֵאִיר תִּמְנָן לֹא עֶבֶד מְחוּבְּרִין

בתלושין וחקא עבד מחוברין בתלושין אמר רבי יוחנן לא דרבי מאיר עבד מחוברין בתלושין אלא אם אתה רואה קמה קצורה את מיפה כוחו של איש מספק שמיין אותה כמה היתה יפה עד שלא

[דף מ"ח ע"ב]

נזרעה וכמה היא יפה משנזרעה עד שלא נזרעה היא טובה חד דינר משנזרעה היא יפה תרין דינרין אותו הדינר וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות:

הלכה ה מתני' ר' שמעון אומר מקום שייפה כוחו בכניסתה הורע כוחו ביציאתה מקום שהורע כוחו בכניסתה ייפה כוחו ביציאתה המחוברין לקרקע בכניסתה שלו ביציאתה שלה והתלושין מן הקרקע בכניסתה שלה וביציאתה שלו:

גמ' את אמר בכניסתה שלו מכרה אותו אינן מכורין נתנתן לארים הוא משתפה ממנו עשת אותו ביכורים לא קדשו את אמר ביציאתה שלה מכר אותו אינן מכורין נתנן לארים הוא משתפה ממנו עשה אותו ביכורים תפלוגתא דר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון (דברים כו, יא): "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך"; מלמד שאדם מביא בפורים מנכסי אשתו ר' שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה הא פחיים לא אמר רבי יוחנן לא שנייה היא פחיים היא לאחר מיתה ר' שמעון בן לקיש בדעתיה דאמר אין אדם יורש את אשתו מדבר תורה על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש לא קדשו על דעתיה דר' יוחנן קדשו ופקעת מינייהו קדשתן:

הלכה ו מתני' נפלו לה עבדים ושפחות זקנים ומכרו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות רבי שמעון בן גמליאל אומר לא תמכור מפני שבה בית אביה:

גמ' מתניתא בשאינן עושין כדי מפילתן אבל אם היו עושין

[דף מ"ט ע"א]

כדי מפילתן לא תמכור שעדיין כבוד בית אביה קיים:

הלכה ז מתני' נפלו לה זיתים וגפנים זקנים ומכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רבי יהודה אומר לא תמכור מפני שהן שבה בית אביה:

גמ' רבי אבון בשם רבנן דתמן מתניתא בשנפלו לה זתים ולא קרקע גפנים ולא קרקעון אבל אם נפלו לה זתים וקרקעון גפנים וקרקעון לא תקוין שעדין שבה בית אביה קיים ורבנן דהבא אמרין אפילו נפלו לה זתים וקרקעון גפנים וקרקעון לא דמי בית זיתא דנפלו ולא דמי בית פרמא דנפלו מתניתא מסייעא לרבנן דתמר פרמא אני מוכר לה אף על פי שאין בו גפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו פרדיסא אני מוכר לה אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו:

הלכה ח מתני' תמוציא וציאות על נכסי אשתו הוציא תרבה ואכל קמעא קמעא ואכל תרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל ישבע כפוח הוציא ויטול:

גמ' רבי בא בשם רבי הויה בר אשי אפילו לא אכל אלא מלא חותלה אפי אמר והוא שתהא הוצאה יתרה על השבח אבל אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את השבח מתניתא פליגא על אסי וכולהם שמין לה בעדית מתניתא בנטיעה מאן דמר אסי בבניין מתניתא בנטיעה לא כן אמר רבי בא בשם רב הויה בר אשי אפילו לא אכל אלא מלא חותלה אמר ליה כאן בשאכל כאן בשלא אכל:

הלכה ט מתני' שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודין בית שמאי ובית הלל שאם מוכרת ונותנת קיים מתה מה יעשה בכתובתה

[דף מ"ט ע"ב]

ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה בית שמאי ואמרים יחלקו יורשי האב עם יורשי הבעל ובית הלל ואמרים נכסים בהזקתן וכתובה בהזקת יורשי הבעל ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה בהזקת יורשי האב:

גמ' תבא את מר מוכרת ונותנת וקיים והבא את מר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב אמר רבי יוסי כן הנינה הן דאת אמר מוכרת ונותנת וקיים שנפלו לה עד שלא נעשית שומרת יבם והן דאת אמר יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב שנפלו לה משנעשית שומרת יבם ונפלו לה עד שנעשית שומרת יבם ועשו פירות משנעשית שומרת יבם כמו שנפלו לה משנעשית שומרת יבם אמר רבי יעריא הנהן יבם דהבא צריד לבית שמאי כבעל הוא או אינו כבעל אם הוא כבעל יורש את הכל אם אינו כבעל לא יורש כלום מספק יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב דבית הלל פשיטא לון שהוא כבעל יורש את הכל שכן אפילו אח אין לו עליה אלא אכילת פירות בלבד תני ר' הושעיה יורשיה הוירשין כתובתה חייבין בקבורתה אמר רבי יוסי אי לאו דתניננה רבי הושעיה הוות צריכא לן מאחר שאין

לה בתבובתה אין לה קבורה וקשיא אילו אשה שאין לה בתבובתה שמה אין לה קבורה אשה אף על פי שאין לה בתבובתה יש לה קבורה ברם הכא אם יש לה בתבובתה יש לה קבורה ואם אין לה בתבובתה אין לה קבורה:

הלכה י מתני' הניח לו אחיו מעות וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות פירות התלושין מן הקרקע וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות המחוברין בקרקע אמר רבי מאיר שמיין אותן כמה הן ופיין בפירות וכמה הן ופיין בלא פירות והמותר וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכמים אומרים פירות המחוברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע כל תפודם וזה קדם הוא וזה קדמה היא וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר וכלכד שתהא בתבובתה על ניכסי בעלה הראשון:

גמ' ר' אבהו בשם רבי יוחנן לכו צריכא במופקדים אצלו שלא תאמר הואיל ואני הוא הירש שלי הן ר' אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן שלו אלא להיידא מילה שאם קדם הירש ותפס אין מוציאין מידו

[דף נ' ע"א]

אף בבעל חוב בן לא בן תני יורש ובעל חוב שקדם אחד מהן ותפס מוציאין מידו אמר רבי אבהו בר עיזא נישמענה מן הדא הקדיש תשעים מנה והיה חובו מאה מנה מוסיף עוד דינר ופודה נכסים תלו ולא סוף דבר דינר אלא אפילו כל שהוא שלא יהא הקדש נראה יוצא בלא פדיון רבי אבהו בשם רבי יוחנן מועילין מעילה גמורה וקשיא אם מועילין בה מעילה גמורה והא נפדה בשוה אם אינו נפדה בשוה לא ימעלו בו מעילה גמורה מה אנו קיימין אם במקבר לקרקע וכי יש מעילה בקרקע אלא בן אנו קיימין בקמה מאחר שאלו עבר הגזבר ותפס אין מוציאין מידו הוא גזבר הוא יורש מה גזבר עבר הגזבר ותפס אין מוציאין מידו אף יורש עבר הגזבר ותפס אין מוציאין מידו רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף בשור בן אית לך מיימר שור קרקע רבי תנחום בר כרי בשם רבי יוסי שור עשו אותו בקדוש שהזיל הכא את אמר מוציאין מידו וכא את אמר אין מוציאין מידו לפי שהירעתה כחה של אשה שלא תהא בתבובתה אלא על ניכסי בעלה הראשון ויפיתה כוחה בדבר הזה שאם קדם הירש ותפס מוציאין מידו ותני בן

[דף נ' ע"ב]

אילנות וקצוות וקנים ונערים מוציאין מידו:

הלכה יא מתני' לא יאמר לה הרי כתבתיה מנחת ליה על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתבתיה גרשה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא בכל הנשים ויש לה כתובה:

גמ' פיצד הוא עושה בנים ומגרש ומחזיר והיא שוברת לה כתובתה אמר רבי יוסה לצדין היא מתניתא או שוברת לו כתובתה ר' זעירא בשם רב המנונא בנסה וגרשה והחזירה אם חידש לה כתובה כתובתה על נכסיו ואם לאו כתובתה על נכסיו בעלה הראשון רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא מתניתא אמרה בן המגרש את האשה והחזירה על מנת כתובתה הראשונה החזירה סוף דבר עד שיכנס ויגרש ויחזיר דרבא אתא מימר לה אפילו בנסה וגרשה והחזירה אם חידש לה כתובה כתובתה על נכסיו ואם לאו כתובתה על נכסיו בעלה הראשון רבי זעירא בשם רב המנונא ארוסה שמתה אין לה כתובה שלא התרה להנשא לשוק שלא תאמר יעשה כמי שגירש ויהא לה כתובה לפום בן צריך מימר אין לה כתובה פראשונה היתה מנחת כתובתה אצל אבותיה והיתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שתהא כתובתה אצל בעלה אף על פי בן היתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שיהא אדם לוקח בכתובת אשתו כוסות וקערות ותמחויים הדיא דתנינן לא יאמר לה הרי כתבתיה מנחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתבתיה חזרו והתקינו שהיא אדם נושא ונותן בכתובת אשתו שמתה שאלה נשוא ונותן בכתובת אשתו והוא מאבדה היא קשה בעיניו לגרשה והוא התקין שמעון בן שטח שלשה דברים שיהא אדם נושא ונותן בכתובת אשתו ושיהו התינוקות הולכין לבית הפקר והוא התקין טמאה לכלי זכוכית לא בן אמר רבי זעירא ר' אבונא בשם ר' ירמיה יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם גזרו טמאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית רבי יוסי אמר רבי יהודה בר טבי רבי יונה אמר יהודה בר טבי ושמעון בן שטח גזרו על כלי מתכות והלל ושמאי גזרו על טהרת ידיים רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי כה היתה חלקה בידם ושבחוה ושמעון השנייים והסבימו על דעת הראשונים ללמדך כל דבר שפית דין נותנין את נפשם עליו

[דף נ"א ע"א]

סוף שהוא מתקנים בידם כמה שנאמר למשה מסיני ואתייה במאן דמר רבי מנא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מקם כי הוא חייבם ואם רק הוא מקם למה שאין אתם יגיעין בו כי הוא חייבם אימתי הוא חייבם בשעה שאתם יגיעין בו:

מסכת קרבנות פרק שלישי

א. כל הזבחים ששחטן שלא לשמן - הרי אלו כשרין, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. כל הזבחים ששחטן אחד מן הפסולין - הרי אלו כשרים, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. כיצד? השוחט את הזבח על מנת שיזרקו ערלים וטמאים את דמו, על מנת שיקטירו ערלים וטמאים את אמוריו, על מנת שיאכלו ערלים וטמאים את בשרו - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת.

ב. קבל הכהן, קבל הכשר, קבל בימינו, קבל בכלי הקדש - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. חשב לתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, את הנתנין בפנים בחוץ ואת הנתנין בחוץ בפנים - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. כל הזבחים שקבל דמן אחד מן הפסולין - הרי הוא פסול, לפיכך אם חשב עליו, בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו - אין בו משום פגול.

ג. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - הרי הן פסולין, לפיכך אם חשב עליהן בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומן - אין בהן משום פגול. אחד הפסח וחטאת, ואחד כל הזבחים, שקבל דמן זר ואונן וטבול יום, מחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוצ ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב ועומד על גבי כלי, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו - פסול, לפיכך אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו - אין בו משום

פגול. וקבל זר קבל פסול קבל בשמאל קבל בכלי חול פסול לפיכך אם חשב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. נתן את הנתנין בחוץ בפנים ואת הנתנין בפנים בחוץ - פסול. לפיכך אם חשב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. זה הכלל, אין הזבח נפסל אלא בארבעה דברים - בשחיטה, ובמתן כלי, ובהלוך, ובזריקה, מוסף עליהן הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, ומוסף עליהן הזבח שהוא נפסל במחשבה בערלים ובטמאים.

ד. כל הזבחים ששחטן הראשון בשתיקה והשני חוץ לזמנו, אף על פי שזה שחט בשתיקה וזרק את הדם - פסול. הפסח והחטאת ששחטן הראשון לשמן והשני שלא לשמן, אף על פי שזה שחט לשמן וזרק את הדם - פסול. זה הוא כללו של דבר: כל הנפסל במחשבה, בין שעל הראשון חשב, ובין שעל האחרון חשב - פסול, אף על פי שיש דם הנפש בכוס אחר - פסול. כל הנפסל במעשה, בין שעל הראשון חשב, ובין שעל האחרון חשב - פסול, אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - כשר. קבל הזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול - פסול. אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - כשר. קבל בכלי קדש ונתן בכלי חול - יחזור ויקבל בכלי קדש. נתן את הנתן למטן למעלה, ואת הנתן למעלה למטן, את הנתן בפנים בחוץ, ואת הנתן בחוץ בפנים - פסול. אם יש דם הנפש בכוס אחר, יחזור ויקבל - כשר.

ה. יש מהן מפגלין ולא מתפגלין, מתפגלין ולא מפגלין, מפגלין ומתפגלין, לא מפגלין ולא מתפגלין. אלו שהן מפגלין ולא

¹ הגר"א מוחק את כל מה שבסוגריים

אף על פי שאין הבשר. מה אני מקים
"הבשר והדם"? מקיש בשר לדם, מה הדם
בזריקה - אף הבשר בזריקה. יכול יהא
זורק ודובק? תלמוד לומר (ויקרא א, יב):
"וערף כהן אתם" - זורק ועורף ולא זורק
ודובק.

ב. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה
שנשתיר מהן כזית בשר וכזית חלב - זורק
את הדם. כחצי זית בשר כחצי זית חלב -
אין זורק את הדם. ובעולה, אם נשתיר
ממנו כחצי זית בשר, כחצי זית חלב - זורק
את הדם, מפני שבעולה כלה כליל.
ובמנחה - אפלו כל המנחה קיימת - לא
יזרק. ובפסח אם יש כזית לכל אחד ואחד
- יזרק. ואם לאו - לא יזרק. רבי יהושע
אומר: כל הזבחים שבתורה, נטל הבשר
והחלבים קיימים - זורק את הדם על
החלבים. נטל החלב והבשר קיים - זורק
את הדם על הבשר. אבל בפסח אינו כן,
אף על פי שנטל בשר וחלב קיים - אין זורק
את הדם על החלב, שלא בא מתחלתו אלא
לאכילה. נטמא בשר והחלב קיים, אם יש
כזית לכל אחד ואחד - יזרק, ואם לאו - לא
יזרק. שחט בשתיקה ויצא הדם חוץ
לקלעים וזרקו בשתיקה - הרי זה כמות
שהיה, מועלין בבשר קדשים ואין
מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חייבין
עליהן משום נותר ומשום טמא. נטמא
הדם וזרקו בשתיקה - אין מועלין בבשר
קדשים קדשים ומועלין באמורי קדשים
קלים, וחיבין עליהן משום נותר ומשום
טמא, שהציץ מרצה על הטמא, ואין מרצה
לא על הלך ולא על היוצא. שחט בשתיקה
ויצא הבשר חוץ לקלעים, וזרק את הדם
בשתיקה. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות
שהיה - מועלין בבשר קדשים ואין
מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חייבין
עליהן משום נותר וטמא. רבי עקיבה
אומר: הרצה הציץ על היוצא - אין מועלין
בבשר קדשים קדשים אבל מועלין באמורי
קדשים קלים, וחיבין עליהן משום נותר

מתפגלין: שחיטה, קבול והלוח. כיצד?
שחט קבל והלך על מנת להקטיר אמורין
למחר - הרי אלו מפגלין. כיצד אין
מתפגלין? שחט על מנת לקבל, וקבל על
מנת להלך למחר - הרי אלו אין מתפגלין.
ואלו שהן מתפגלין ולא מפגלין: שירי
הדם והקטיר אמורין ואכילת בשר. כיצד?
שחט לשפוף שירי הדם, על מנת להקטיר
אמורין ולאכל מן הבשר למחר - הרי אלו
מתפגלין. כיצד אין מפגלין? שפף שירי
הדם על מנת להקטיר אמורין, והקטיר
אמורין על מנת לאכל מן הבשר למחר -
הרי אלו אין מפגלין. זריקה מפגלת
ומתפגלת, כיצד היא מפגלת? שחט קבל
והילך על מנת לזרק את הדם למחר - הרי
זו מפגלת. כיצד מתפגלת? זרק את הדם
על מנת לשפוף שירי הדם, להקטיר אמורין
לאכל מן הבשר למחר - הרי זו מתפגלת.
אלו לא מפגלין ולא מתפגלין: העצמות,
והגידים, והקרנים, והטלפים, וצמר
שבראשי כבשים, ושער שבוזקן החישים,
ביצי תורין ומוראת העוף, והנוצה, והעור,
האבר, והאגל, והשליל, והשלאי - כל אלו
אין מפגלין את הזבח, לא חוץ לזמנו ולא
חוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בהן
משום פגול. והמעלה אותן בחוץ - פטור.

מסכת קרבנות פרק רביעי

א. רבי יהושע אומר: אם אין דם - אין
בשר, אם אין בשר - אין דם. רבי אליעזר
אומר: דם אף על פי שאין בשר. כיצד?
נטמא הדם או שנשפף, או שניצא חוץ
לקלעים - הבשר תעבר צורתו ויצא לבית
השרפה. נטמא בשר או שנפסל, או שניצא
חוץ לקלעים. רבי אליעזר אומר: זורק את
הדם. רבי יהושע אומר: לא יזרק, אם זרק
את הדם, בין בשוגג בין במזיד - מודה רבי
יהושע שהרצה. רבי יהושע אומר: הרי
הוא אומר (דברים יב, כז): "ועשית עלתיך
הבשר והדם". אם אין דם - אין בשר, אם
אין בשר - אין דם. אמר לו רבי אליעזר:
הרי הוא אומר (שם): "ודם זבחיך ישפף",

ומשום טמא. נטמא בשור וזרק את הדם בשתיקה - הכל מודים שאין מועלין בבשר קדשי קדשים, אבל מועלין באמורי קדשים קלים, וחיבין עליהן משום נותר ומשום טמא, שהציץ מרצה על הטמאים ואינו מרצה, לא על הלן ולא על היוצא.

ג. שחט בשתיקה ויצא הדם חוץ לקלעים וזרקו חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו ויצא הדם חוץ לקלעים וזרקו חוץ לזמנו - הרי הוא כמות שהיה. מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חיבין עליו משום פגול. נטמא הדם וזרקו חוץ לזמנו - עדין מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, אבל חיבין עליו משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה לא על הלן ולא על היוצא. שחט בשתיקה ויצא בשור חוץ לקלעים, וזרק את הדם חוץ לזמנו, או ששחט חוץ לזמנו, ויצא בשור חוץ לקלעים, וזרק את הדם בשתיקה, או ששחט חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה, מועלין בבשר קדשי קדשים ואין מועלין באמורי קדשים קלים, ואין חיבין עליהם משום פגול. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא, ועדין מועלין בבשר קדשי קדשים, ואין מועלין באמורי קדשים קלים וחיבין עליהם משום פגול. נטמא הבשר וזרק את הדם חוץ לזמנו - הכל מודים שעדין מועלין בבשר קדשי קדשים, ואין מועלין באמורי קדשים קלים, אבל חיבין עליהן משום פגול, שהציץ מרצה על הטמאים, ואינו מרצה לא על הלן ולא על היוצא.

ד. רבי אליעזר בן יעקב: אומר דבר אחד מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: שתי מתנות מכשירות ומפגלות בחטאת, ומתנה אחת בכל הזבחים. בית הלל אומרים: אחד חטאת ואחד כל הזבחים מתנה אחת מכשורת ומפגלת. כיצד? נתן אחת בשתיקה ונשפך הדם, בית שמאי פוסלין ובית הלל

מכשירין. שתיים בשתיקה ונשפך הדם, הכל מודים שהוא כשר. אחת חוץ לזמנו ונשפך הדם, בית שמאי אומרים: פסול ואין בו כרת. בית הלל אומרים: פגול וחיבין עליו כרת. שתיים חוץ לזמנו ונשפך הדם - הכל מודים שפגול. אחת חוץ לזמנו ואחת חוץ למקומו. בית שמאי אומרים: פסול ואין בו כרת. בית הלל אומרים: פגול וחיבין עליו כרת. במה דברים אמורים? בחטאת אבל בשאר כל הזבחים, נתן אחת בשתיקה ונשפך הדם, הכל מודים שהוא כשר, אחת חוץ לזמנו, ונשפך הדם, הכל מודים שהוא פגול, אחת חוץ לזמנו ואחת חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. במה דברים אמורים? בזריקה, אבל בשחיטה בקבול ובהלוף, בין שחשב על הראשונה בין שחשב על האחרונה, אפלו על שרי הדם, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. במה דברים אמורים? בדמים הנתנין בחוץ על מזבח החיצון, אבל דמים הנתנין בפנים על מזבח הפנימי, כגון ארבעים ושלש של יום הכפורים, ואחת עשרה של פר העדה, ואחת עשרה של פר כהן משיח, בין בשחיטה, בין בקבול, בין בהלוף, בין שהוא חשב על הראשונה, בין שחשב על האחרונה, אפלו על אחת מהן, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין פגול בפנים.

מסכת קרבנות פרק חמישי

א. נסכי בהמה - חיבין עליהן משום פגול, מפני שדם הזבח מתירן לקרב; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין חיבין עליהן משום פגול, מפני שאדם מביא זבחים היום ונסכים לאחר עשרים יום. אמר להם: אף אני לא אמרתי אלא בכאים עם הזבח. אמרו לו: אפשר לשנותו לזבח אחר. לוג שמן של מצורע חיבין עליו משום פגול, מפני שדם האשם מתירו לבהונות; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין חיבין

עליו משום פגול, מפני שאדם מביא אשמו היום ולגו לאחר עשרים יום. אמר להן: אף אני לא אמתני אלא בבאין עם האשם, אמרו לו: אפשר לשנותו לאשם מצורע אחר.

ב. רבי שמעון אומר: הקטרת והלבונה אינם ראויין לאכילה, ואין חיבין עליהם משום פגול ונותר וטמא. היה רבי שמעון אומר: יפה כח המזבח מכח הכהנים, וכח הכהנים מכח המזבח. יפה כח המזבח בקטרת ולבונה, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ובעולת העוף, שאין לכהנים בהן כלום. יפה כח הכהנים בשתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות וחסאת, שאין למזבח בהן כלום. ויפה כח כהנים מכח ישראל וכח ישראל מכח כהנים. יפה כח הכהנים בקדשי קדשים ובבכור שאין לישראל בהן כלום. יפה כח ישראל במעשר בהמה ובפסח שאין לכהנים בהן כלום.

ג. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים כיון ששחטן וזרק דמן - מועלין בהן וחיבין עליהן משום פגול; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין חיבין משום פגול אלא על דבר שהוא כשלמים ודמו נתן על מזבח החיצון. אמר רבי שמעון: הלכה זו אמר לי רבי עקיבה, אין חיבין משום פגול אלא על דבר שהוא כשלמים ודמו נתן על מזבח החיצון. רבי אלעזר אומר משום רבי יוסי: פגל בדבר הנעשה מהן בחוץ - פגל. בדבר הנעשה מהן בפנים - לא פגל, כיצד? היה עומד בחוץ, ואמר: 'הריני שוחט על מנת להזות מדמו למחר' - לא פגל, שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים. היה עומד בפנים ואמר: 'הריני מזה על מנת להקטיר אמורין למחר ולשפך שירים למחר' - לא פגל, שמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ. היה עומד בחוץ ואמר: 'הריני שוחט על מנת לשפך שירים למחר ולהקטיר אמורין למחר' - פגל, שהמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ.

ד. קדשי עכו"ם - לא נהנין ולא מועלין, ואין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא. ואין עושין תמורה, ואין מביאין נסכים, אבל קרבנן טעונים נסכים; דברי רבי שמעון. אמר רבי יוסי: בכלן אני רואה להחמיר. במה דברים אמורים? בקדשי מזבח, אבל בקדשי בדק הבית - מודה רבי שמעון שמועלין בהן, ודברים שאין חיבין עליהן משום פגול - חיבין עליהן משום נותר ומשום טמא. אי אפשר לומר בפגול ובנותר ובטמא בקדשי מזבח אלא אחר זריקה, שאין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא, אלא לאחר זריקת דמים.

ה. חמר בפגול שאין בנותר ובטמא, ובנותר ובטמא שאין בפגול, שהפגול נוהג במחשבה ונוהג לפני זריקת דמים, ואם נתפגל מקצת הזבח - נתפגל כלו, מה שאין כן בנותר וטמא. חמר בנותר ובטמא, שהדברים שאין חיבין עליהן משום פגול - חיבין עליהן משום נותר ומשום טמא. נותר - חיבין עליהן משום נותר ומשום טמא, מה שאין כן בפגול. חמר בפגול ובנותר שאין בטמא, חמר בטמא שאין בפגול ובנותר: שהפגול והנותר בידיעה אחת, והטמא בשתי ידיעות; פגול ונותר בקבוצה וטמא בעולה ויורד; פגול ונותר לא התרו מכללן והטמא התר מכללו. חמר בטמא, שהטמא נוהג בתרומה ונוהג לאחר זריקת דמים, ואם נטמא מקצת האבר - נטמא כלו, מה שאין כן בפגול ובנותר.

ו. חמר בטמא שאין ביוצא וביוצא שאין בטמא; שהטמא נוהג בקדשי קדשים ובקדשים קלים, ונוהג בקדשי הגבול מה שאין כן ביוצא. חמר ביוצא שהיוצא לא התר מכללו ואין הציץ מרצה עליו, מה שאין כן בטמא. באיזה טמא אמרו? בטמא שאכל בשר טהור ובשר טמא, אבל טהור שאכל בשר טמא, והאוכל מן הקדשים לפני זריקת דמן. וימן העולה, וימן האמורין, בין לפני זריקת דמן ובין לאחר זריקת דמן - הרי זה לוקה את הארבעים. כללו של

הדם ביום. שחט ביום וקבל בלילה. שחט בלילה וקבל ביום - פסול, עד שישחט ביום ויקבל ביום.

ג. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, שחטן וזרק דמן, נכנס ועמד בין מזבח הזהב למזורה, מזבח היה לפנים ממנו, טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים, על כל הזיה טבילה, נתן על הקרן מכאן ומכאן - כשרה, מן הקרן ולפנים - פסול. שנה מתן קרנות - פסול, חסר מן המתנות אפילו אחת - פסול. יצא והיה שופך שירי הדם ליסוד מערבי של מזבח החיצון, ושל מזבח החיצון היה שופך ליסוד דרומי. רבי שמעון אומר: אלו ואלו ליסוד מערבי. אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמקדין לגננין לזבל ומועלים בהן; דברי רבי שמעון. ורבי מאיר. וחכמים אומרים: אין מעילה בדמים.

ד. חטאות הצבור והיחיד, כיצד סדר מתן דמים שלהם? היה עולה בפכש ופנה לסוכב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, טובל אצבעו המימנית שבמימין, נותן בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה ומחטא ויורד כנגד חדה של קרן, עד שהדם שבאצבעו כלה. נתן על הקרן מכאן ומכאן - כשר. מן הקרן ולפנים - פסול. שנה מתן קרנות - פסול. חסר מן המתנות אפילו אחת - פסולה. שירי הדם היה שופך ויורד ליסוד דרומי. רבי יוסי בן רבי יהודה ורבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: במקומו היה עומד ושופך ליסוד דרומי.

ה. היסוד היה מקיף פני כל המזבח מן הצפון למערב אמה על אמה טפח כלפי מזבח, אוכל בדרום אחת ובמזרח אמה, ובקרן דרומית מזרחית לא היה לה יסוד, אלא חוט של סיקרא היה באמצע המזבח, ממנו ולמטה חמש אמות, ממנו ולמעלה חמש אמות, שפל הנתנין למטן - כשרין מחוט הסקרא ולמטן, וכל הנתנין למעלה -

דבר: אין חביבין קרבן אלא על פגול ונותר וטמא.

ז. לשם ששה דברים הזבח נזבח: לשם זבח, לשם זובח, לשם השם, לשם אישים, לשם רית, לשם נחוח, וחסאת ואשם לשם החטא. אמר רבי יוסי: אף מי שלא היה בלבו לשם אחד בכל אלה כשר, שהן תנאי בית דין, שאין מחשבה הולכת אלא לאחר העובד. לעולם אין הכל הולך אלא לאחר השוחט, שהשוחט מתכוון לשם חטאת, והבעלים מתכווין לשם עולה, או השוחט מתכוון לשם עולה והבעלים מתכווין לשם חטאת, לעולם אין הכל הולך אלא לאחר השוחט.

מסכת קרבנות פרק שישי

א. איזהו צפון המזבח שכשר לשחיטת קדשי קדשים? מקום המזבח הצפוני ועד כתל העזרה הצפוני על פני כל המזבח הצפוני. וישנן שלשים אמה; דברי רבי יוסי בר יהודה. רבי אלעזר בן רבי שמעון מוסיף מכנגד בין האולם ולמזבח, ועד כנגד בית החליפות, וישנן עשרים ושתים אמה. ורבי מוסיף מקום דריסת רגלי הכהנים אחד עשר אמה. ומקום דריסת רגלי ישראל אחד עשר אמה, מקום הכתל הצפוני ועד כתל העזרה המזרחי. וכשם שהשחיטה בצפון כך קבול הדם בצפון.

ב. היה עומד בדרום ופשט ידו לצפון, ושחט - שחיטתו כשרה. ואם קבל הדם - פסול. הכניס ראשו ורבו בצפון ושחט - כאלו נכנס כלו. פרקסה היוצאת לדרום והחזירה לצפון - כשרה. קדשים קלים - שחיטתן בפנים וקבול דמן בפנים. שחט בפנים וקבל בחוץ, בחוץ וקבל בפנים - פסול, עד שישחט בפנים ויקבל בפנים. היה עומד בחוץ ופשט ידו לפנים, ושחט - כשרה, ואם קבל הדם - פסול. הכניס ראשו ורבו לפנים ושחט - פסול, כאלו לא נכנס כלו. פרקסה ויצאת לחוץ והחזירה לפנים - פסולה. וכשם שהשחיטה ביום, כך קבול

ולשפחות. זה הכלל, כל שהוא אוכל בתרומה - אוכל באלו, וכל שאינו אוכל בתרומה - אינו אוכל באלו. השלמים והמעשר ואחד עשר שבמעשר - נאכלין לשני ימים ולילה אחד, ליום ולילו, וליום של אחריו. וכיון שחשבה - חביב עליה משום נותר, ומחשבה פוסלת בהן משום פגול, ואין שרפתן אלא ביום, ובכל מקום היום הולך אחר הלילה, ולאכילת קדשים הלילה הולך אחר היום.

מסכת קרבנות פרק שביעי

א. רבי יוסי אומר: מזבח כלו צפון שנאמר (ויקרא א, יא): "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'". רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: מחצי המזבח ולצפון - כצפון מחצי המזבח ולדרום - כדרום. וכן היה רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שני פספסין היו בבית החליפות, פתוחין למערב, גבוהין מן הארץ שמונה אמות שתהא עזרה כשרה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים, אפלו אחורי בית הכפרת שנאמר (שם ב, א): "ושחטו פתח אהל מועד" וגו'.

ב. מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה, אפלו בראש של מזבח. אחת חטאת העוף ואחת עולת העוף באות מן החלין, ביום, וכיד הימנית: כיצד מולק בחטאת העוף? נותן שני גפיה בין שתי אצבעותיו, ושתי רגליה בין שתי אצבעותיו, והיה מותח צוארה על רחב שתי אצבעותיו וזה עבודה קשה שבמקדש. היה מולק בצפון ממול ערפה, ואין מבדיל, ומזה מדמה על קיר המזבח, וכשם שהשחיטה אחד או רב אחד - כן מליקה אחד או רב אחד. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: חטאת העוף שמלקה כתקנה והבדיל בה - כשרה. מלקה בכל מקום במזבח - כשרה. מזה דמה בכל מקום במזבח - כשרה. הזה ולא מזה - כשרה, ובלבד שיתן מדם הנפש למטה מחוט הסקרא. ואם היתה כשרה - נאכלת לכהנים, ואם לאו - זורקה על גבי הדשן.

כשרין מחוט הסקרא ולמעלה; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: במה דברים אמורים? בעולת העוף, אבל בחטאת בהמה לא היו נותנין אלא על גופה של קרן. היסוד היה מנקב כמין שני חוטין דקין, שבהן היו דמים יורדין ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון, ונמכרין לגננין ולכל ומועלין בהן.

ו. עולה ותמורת עולה וזבחי שלמי צבור, ואשמות, ותודה, ואיל נזיר ושלמים, והשלמים הבאין מחמת פסח, ואחד עשר שבמעשר פסח שעבר זמנו, כיצד סדר מתן דמים שלהן? בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחה צפונה. מערבית דרומית - נותן מערבה דרומה. רבי נתנמיה ורבי אלעזר בן יעקב אומר: בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחה צפונה. צפונית מערבית - נותן מערבה. רבי שמעון איש המצפה היה משנה בתמיד, בא לו לקרן מזרחית צפונית - נותן מזרחה צפונה, צפונית מערבית - נותן מערבה. דרומית - נותן דרומה. נתן על הקרן מכאן ומכאן - כשר. מן הקרן ולפנים - פסולה. שנה מתן קרנות - כשר. חסר מן המתנות או שלא נתן אלא אחת - כשר. שירי הדם - היה שופכו למטה. הבכור והמעשר והפסח - שופכן שפיכה אחת כנגד היסוד, שפכן שלא כנגד היסוד - הרי אלו פסולין.

ז. היכן היא אכילתן של כלן? חטאת ואשם, וזבחי שלמי צבור, וחטאת העוף, ואשם תלוי, ולוג שמן של מצורע, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות והעמר - כלן קדשי קדשים, ונאכלין לפנים מן הקלעים, ונאכלין לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות, ואין חביב עליהן משום נותר, ואין מחשבה פסול בהן משום פגול, עד שייעלה עמוד השחר. אחד תמימים ואחד בעלי מומים למחלקת.

ח. הבכור, והמורס מן התודה, ואיל הנזיר - נאכלין לאנשים ולנשים ולעבדים

רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חלון היתה שם למערבו של כבש, ורבוכה היתה נקראת, ששם זורקים פסולי חטאת העוף - שתעבר צורתה ותצא לבית השפרה.

ג. כל העולין למזבח עולין למזרח ויורדין במערב, בימין ויורדין בשמאל, חוץ מנסוף המים והיין, ועולת העוף, שעולין במערב ויורדין במערב בימין. כשם שמולק בחטאת העוף כך מולק בעולת העוף, אלא שבעולת העוף היה מבדיל וממצה מדמה על קיר המזבח. מזה מן הראש - פסול מן הגוף - כשר. מזה על הכבש ועל היסוד - פסול. עשאה ממקום שעומד למעלה אמה - כשרה. ממקום שעומד למטה אמה - כשרה. רבי שמעון ורבי יוחנן בן ברוקא אומרים: בראשו של מזבח היתה נעשית. אבא יוסי בן דוסתאי אומר: קרקבנין היה זורקן על גבי הדשן. בא לו לגוף, היה משסעו ביד, אבל לא בסכין, בין ששסע ביד ובין ששסע בסכין, שסע ולא הבדיל - כאלו לא שסע. מלח ולא ספג, ספג ולא מלח - כשרה. זה הכלל, כל שנוין ששנה בה לפני מצוי דמה - פסולה, לאחר מצוי דמה - כשרה.

ז. חטאת העוף שמלקה להזות דמה בחוץ, או מקצת דמה בחוץ, לאכול בשרה בחוץ, או כזית מבשרה בחוץ - פסול ואין בו כרת. עולת העוף שמלקה להזות דמה בחוץ, או מקצת דמה בחוץ, לאכול בשרה בחוץ, או כזית מבשרה בחוץ - פגול וחיבין עליו כרת. זה הכלל: כל המולק והמזה בחטאת העוף, כל המולק והממזה בעולת העוף, לאכל דבר שדרכו לאכל ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת, ובלבד שיקרב מתיר כמצותו. כיצד קרב המתיר כמצותו? מלק בשתיקה ומצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק ומצה הדם בשתיקה - זה הוא שקרב המתיר כמצותו. כיצד לא קרב מתיר

כמצותו? מלק חוץ למקומו ומצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומצה הדם חוץ למקומו, או שמלק ומצה הדם חוץ למקומו, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אם קדמה מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו כרת; אם קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו כרת. כיצד קדמה מחשבת זמן למחשבת מקום? מלק חוץ לזמנו ומצה הדם חוץ למקומו. כיצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? מלק חוץ למקומו ומצה הדם חוץ לזמנו.

ה. חטאת העוף שמלקה שלא לשמה - פסול, ואין בו כרת, מפני שלא קרב המתיר כמצותו. זה הוא כללו של דבר: כל הפגולין שנוהגין בחטאת בהמה - נוהגין בחטאת העוף. וכל הפגולין שנוהגין בעולת בהמה - נוהגין בעולת העוף. שששאה למטה כמעשה חטאת לשום חטאת, רבי אליעזר אומר: מועלין בה. רבי יהושע אומר: אין מועלין בה. אמר רבי אליעזר: ומה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה, כששנה את שמה מועלין בה, עולה שמועלין בה לשמה כששנה את שמה אינו דין שימעלו בה? אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת בחטאת ששנה את שמה לשום עולה, שכן שנה את שמה לדבר שיש בו מעילה, תאמר בעולה ששנה את שמה לשום חטאת - שכן שנה את שמה לדבר שאין בו מעילה. אמר לו רבי אליעזר: אשם ששחטו בצפון לשום שלמים יוכיח, ששנה את שמו ומועלין בו, ואף אתה אל תתמה על העולה, שאף על פי ששנה את שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת באשם שאם שנה את שמו לא שנה את מקומו, תאמר בעולה ששנה את שמה ושנה את מקומה? אמר לו רבי אליעזר: הרי אשם

על שלמים ונותנין לבעלים. ולא יתנם לבעלים עד שיחללם על כלן.

ב. עולה שנתעברה באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן זבח ובדמי יפה שבהן עולה. אם כבר קרב זבחו - יביא בדמיו זבח אחר, קרבה עולתו - יביא בדמיו עולה אחרת. חטאת שנתעברה באחת מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן זבח ובדמי יפה שבהן חטאת. אם כבר קרב זבח - יביא בדמיו זבח אחר, כבר קרבה חטאתו - שניהן ימותו. אשם שנתעבר באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן זבח, ובדמי יפה שבהן אשם. כבר קרב זבחו - יביא בדמיו זבח אחר. כבר קרב אשמו - שניהן יפלו לנדבה: מעות חטאת ומעות אשם שנתעברו אלו באלו - לוקח בהן שתי בהמות, בין ממקום אחד ובין משני מקומות, ומחלל דמי חטאת על חטאת ודמי אשם על אשם. כבר קרבה חטאתו - יוליד לים המלח. כבר קרב אשמו - יפול לנדבה. תודה שנתעבר בתמורתו - שניהן יקרבו, ויניף הלחם עמהן.

ג. תודה שנתעברה באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהם זבח ובדמי יפה שבהן תודה. כבר קרבה זבחו - יביא בדמיו זבח אחר. כבר קרבה תודה - יביא בדמיה תודה אחרת. שלמים שנתעברו באחד מכל הזבחים - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן זבח ובדמי יפה שבהן שלמים. כבר קרבו שלמים - יביא בדמיו שלמים אחרים. שלמים שנתעברו בשלמים הבאין מחמת הפסח - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביאו בדמי יפה שבהן שלמים, ויאכלו ליום ולילה עד חצות, ובדמי יפה שבהן שלמים אחרים, ויאכלו לשני ימים ולילה אחת. בן עזאי אומר: שלמים הבאין מחמת הפסח הרי הן כפסח לכל דבר, אלא שהן נאכלין ליום ולילה.

ששחטו בדרום לשם שלמים יוכיח, ששנה את שמו ושנה את מקומו ומזעלין בו, אף אתה אל תתמה על העולה, שאף על פי ששנה את שמה ושנה את מקומה - מזעלין בה. אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת באשם ששנה שמו ושנה את מקומו - לא שנה את מעשיו, ושנה לדבר שמקצתו מעילה, תאמר בעולה ששנה את שמה, ואת מעשיה ואת מקומה, ושנה לדבר שאין מקצתו מעילה. חטאת העוף הבאה על הספק - מטמא בספק ומטמא אבית הבליעה.

ו. הנרבע, המוקצה, והנעבד, אתנן, ומחיר, טומטום ואנדרוגינוס - מטמאין בבית הבליעה. רבי אליעזר אומר: טומטום ואנדרוגינוס - אין מטמאין בבית הבליעה, שכל מקום שנאמר "זכר" מוציא טומטום ואנדרוגינוס מן הכלל. מלק הזר ומלק הפסול - מטמאין בבית הבליעה. הפגול והנותר - אין מטמא בבית הבליעה, מפני שלא היה פסול בקדש. זה הכלל: כל שהיה פסול בקדש - אין מטמאין בבית הבליעה, לא היה פסול בקדש - אין מטמאין בבית הבליעה.

מסכת קרבת פרק שמיני

א. כל הזבחים שנתעברו, הן ולדותיהן ותמורותיהן - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן ממין זה - ובדמי יפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתעברו ברובע ובנרבע, במקצה ובנעבד, באתנן ומחיר, ובכלאים, ובטרפה, וביוצא דפן - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין, והשאר חלין. נתעברו בחלין - תמימים יקדישום לשום אותו הזבח. נתעברו בזבחים - מת אחד מהן, יביא כנגדו ממקום אחר, ויתנה עליו. נתעברו הדמים - הרי זה לוקח בהן שלש בהמות, בין ממקום אחד ובין משלשה מקומות, ומחלל דמי חטאת על חטאת ודמי עולה על עולה, ודמי שלמים

שְׁמַקְלָח, וְדָם הַתְּמַצִּית? כָּל שְׂאִינוּ מְקַלָּח.
חֶתֶךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבַת אַחַת, קָבַל מִן הָרֹאשׁ
- פְּסוּל, מִן הַגּוֹף - כָּשֵׁר. נִתְעַרַּב בְּדָם
פְּסוּלִין - יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה אוֹ בְּדָם הַתְּמַצִּית.
אוֹמֵר לוֹ - שְׁלֹא יִתֵּן, וְאִם נָתַן - רֹאֵין אוֹתוֹ
כְּאִלוֹ הוּא בְּמִים, אִם בְּטָלוּ מֵרָאיו - פְּסוּל,
וְאִם לֹא - כָּשֵׁר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר בְּדָם
הַתְּמַצִּית.

ז. נִתְעַרַּב בְּרֹבֵעַ וּבִנְרֵבֶע, בְּמִקְצָה וּבִנְעֻבָד,
בְּאַתְנָן, בְּמַחִיר, וּבְכִלְאִים, וּבִטְרֵפָה, וְיוֹצֵא
דֶּפֶן, בֵּין כּוֹס בְּכוֹס וּבֵין בְּכֹלֹל שְׁנִיתֵעֲרָבוּ -
יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה. כּוֹס אֶחָד בְּמִקְצָה כּוֹסוֹת, רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם קָרַב כּוֹס אֶחָד - יִקְרָבוּ
כָּל הַכּוֹסוֹת, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִפְּלוּ קָרְבוּ
כֵּלָן, חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן - יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַל דָּם
עוֹלָה שְׁנִיתֵעֲרָב בְּדָם זִבְחִים - שִׁיקְרָבוּ; עַל
שְׁנִיתֵעֲרָב בְּרֹבֵעַ וּבִנְרֵבֶע, בְּמִקְצָה וּבִנְעֻבָד,
בְּאַתְנָן וּבְמַחִיר, בֵּין כּוֹס בְּכוֹסוֹת, וּבֵין
בְּכֹלֹל² - יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה. עַל מָה נִחְלָקוּ? עַל
שְׁנִיתֵעֲרָב דָּם בְּעַל מוֹם בְּתַמִּימִים, שְׂרָפִי
אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקְרָבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דָּם
בְּעַל מוֹם בְּתַמִּימִים כְּאִלוֹ הֵן מִים. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה.

ח. הַנִּתְנִין לְמִטָּה שְׁנִיתֵעֲרָבוּ בְּנִתְנִין לְמַעְלָה.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנְתְּנוּ לְמַעְלָה. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: יִשְׁפְּכוּ לְאַמָּה. נִתֵּן לְמִטָּה וְלֹא
נִמְלָךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לְמַעְלָה.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יִשְׁפָּךְ לְאַמָּה וְהִתְחַתְּנוּ
עָלוּ לוֹ. נִתֵּן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלָךְ, אֵלּוּ וְאֵלּוּ
מוֹדִים שִׁיחֲזֹר וְיִתֵּן לְמִטָּה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ
לוֹ.

ט. חֲטָאת יָחִיד שְׁנִיתֵעֲרָבָה זֹו בְּזוֹ, חֲטָאת
צִבּוֹר שְׁנִיתֵעֲרָבָה זֹו בְּזוֹ, חֲטָאת יָחִיד וְצִבּוֹר
שְׁנִיתֵעֲרָבוּ זֹו בְּזוֹ, וְכֵן בְּתוֹדוֹת, וְכֵן בְּעוֹלוֹת,
וְכֵן בְּשִׁלְמִים - נוֹתֵן אַרְבַּע מִתְּנוֹת מִכָּל

ד. בְּכוֹר שְׁנִיתֵעֲרָב בְּפֶסַח - שְׁנִיָּהּ יִרְעוּ עַד
שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיֹאכְלוּ כְּכוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה שֶׁהוּא וְזֶה
יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה שֶׁהוּא, וּשְׁנִיָּהֶם יֹאכְלוּ
כְּפֶסַח וּכְמִנִּין שֶׁל פֶּסַח. מַעֲשֵׂר שְׁנִיתֵעֲרָב
בְּפֶסַח - שְׁנִיָּהֶם יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ
כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט
לְשׁוֹם מָה שֶׁהוּא, וְזֶה יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה
שֶׁהוּא, וּשְׁנִיָּהֶם יֹאכְלוּ כְּפֶסַח וּכְמִנִּין שֶׁל
פֶּסַח. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
זֶה לְשׁוֹם מָה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשׁוֹם מָה
שֶׁהוּא, וּשְׁנִיָּהֶם יֹאכְלוּ כְּאַחַד, מִפְּנֵי שְׁמַתֵּן
דָּמָם שׁוֹה; וְלֹא הוֹדוּ חֻכְמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
שֶׁמִּבְּיֵא קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמֹרִים? בְּזִמְן שְׁנִיתֵעֲרָבוּ חֵיִין, אֲבָל בְּזִמְן
שְׁנִיתֵעֲרָבוּ שְׁחוּטִין - יֹאכְלוּ כְּחִמּוֹר שְׂבֵהֵן.
נִתְעַרְבוּ בְּפֶסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין, אוֹ בְּחֵלִין
שֶׁנִּשְׁחָטוּ בְּעִזְרָה - תַּעֲבֹר צוֹרֶתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית
הַשְּׂרָפָה.

ה. תּוֹדָה שְׁנִיתֵעֲרָבָה בְּאֵיל נִזִּיר - שְׁנִיָּהֶם
יִקְרָבוּ וְיִנִּיף הַלֵּחֶם עִמָּהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:
מִוִּדִּים חֻכְמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בְּאַבְרִי
הַזִּבְחִים שְׁנִיתֵעֲרָבוּ בְּאַבְרִי עוֹלָה - שִׁיקְרָבוּ.
מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחֻכְמִים, שְׁנִיתֵעֲרָבוּ
בְּרֹבֵעַ וּבִנְרֵבֶע, בְּמִקְצָה וּבִנְעֻבָד, בְּאַתְנָן
וּבְמַחִיר, וּבְכִלְאִים, וּבִטְרֵפָה וְיוֹצֵא דֶּפֶן -
שְׁתַּעֲבֹר צוֹרֶתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה; עַל
מָה נִחְלָקוּ? עַל שְׁנִיתֵעֲרָבוּ אַבְרִי בְּעַל מוֹם
בְּתַמִּימִים, שְׂרָפִי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקְרָבוּ,
וְרוֹאֶה אֲנִי אַבְרִי בְּעַל מוֹם בְּתַמִּימִים, כְּאִלוֹ
הֵן עֲצִים; וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: תַּעֲבֹר צוֹרֶתָן
וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

ו. דָּם שְׁנִיתֵעֲרָב בְּמִים - רֹאֵין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הֵן
יִין, נִתְעַרַּב בֵּינָן - רֹאֵין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הֵם
מִים, נִתְעַרַּב בְּדָם הַבְּהֵמָה, אוֹ בְּדָם הַחִיָּה -
רֹאֵין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הֵן יִין, וּבְמִים - אִם בְּטָלוּ
מֵרָאיו - פְּסוּל, וְאִם לֹא - כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבְּן גְּמִילָאֵל: אֵין דָּם מִכְּטַל
דָּם. אֵין לָךְ שְׁמִכְפָּר - אֵלֹא דָם הַנֶּפֶשׁ בְּלִבָּד,
שְׁנֹאֲמַר (וּקְרָא יו', יא): "כִּי הָדָם הוּא בְּנֶפֶשׁ
יִכְפָּר", אֵי זֶה הוּא דָם הַנֶּפֶשׁ? כָּל זִמְן

² מִקֶּף בְּסוּגָרִים: 'אוֹ שְׁנִיתֵעֲרָב דָּם בְּעַל מוֹם
בְּכֹלֹל אוֹ כּוֹס אֶחָד בְּמִקְצָה כּוֹסוֹת'.

נותן: ומה אם במקום שמחשבה פוסלת בחוץ, לא פסל הדם שבחוץ את הדם שבפנים. מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים, אינו דין שלא יפסל הדם שבפנים את הדם בחוץ? הרי הוא אומר (ויקרא ו, כג): "אשר יובא מדמה" - אפלו מקצת דמה". נכנס לפנים - כשר. יצא לחוץ - פסול. בשר הקדש שנכנס לפנים - כשר. והדין נותן שיהא פסול: ומה אם במקום שלא פסל דם שבחוץ את הדם שבפנים, נפסל בשר היצא לשם. מקום שפסל דם שבפנים את הדם שבחוץ אינו דין שנפסל בשר שנכנס לשם, תלמוד לומר (שמות כב, ל): "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" וגו'.

יג. נכנס לפנים - חברו פגול, יצא לחוץ - חברו כשר. קבל הכהן, קבל הכשר, קבל בימין, קבל בכלי קדש - חברו כשר, שזה ראוי לקרב בפנים. קבל הזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול - חברו פסול, שאין זה ראוי לקרב בפנים. פרנסה לקרב בפנים והחזירה - כשרה. חטאת העוף שפרנסה לפנים והחזירה - כשרה.

יד. חטאת שקבל דמה בארבעה כוסות, אם נתן מכלן על ארבע קרנות - כלן נשפכין ליסוד, ואם לא נתן אלא מאחד מהן מתן ארבע - הוא נשפך ליסוד, והן נשפכין לאמה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אפלו לא נתן אלא מאחד מהן מתן ארבע - כלן נשפכין ליסוד. זה הוא כללו של דבר: כל הנשפך ליסוד - דמו טעון כבוס, ומחשבה פוסלת בו משום פגול, והמעלה אותו בחוץ - חיב. כל הנשפך לאמה - אין דמו טעון כבוס, ואין מחשבה פוסלת בו משום פגול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

מסכת קרבנות פרק תשיעי

א. אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע, אלא הדם והנסיכים. הדם כדברי רבן גמליאל זורקו על גבי האישים, נסיכים נותנו לספלים. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן ועלו לגבי המזבח - הרי אלו

אחת ואחת. ואם נתן ארבע מתנות מכלן - יצא. במה דברים אמורים? בזמן שנתעברו חזין, אבל בזמן שנתעברו שחוטין - נותן ארבע מתנות מכלן. ואם נתן מתנה אחת מכלן - יצא. רבי אומר: רואין את המתנה, שאם תחלק, ויש בה מתנה לכל אחת ואחת.

י. הנתנין במתנה אחת שנתערכה בנתנין במתנה אחת - ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע במתן ארבע - ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתנה אחת - רבי אליעזר אומר: ינתנו מתן ארבע. רבי יהושע אומר: ינתנו מתנה אחת. אמר רבי אליעזר: הרי הוא עובר על "בל תגרע"! אמר רבי יהושע: הרי הוא עובר על "בל תוסיף"! אמר רבי אליעזר: לא נאמר "בל תוסיף" אלא כשהוא בעצמו, ומוסיף אתה עליו כשהוא עם אחרים. אמר רבי יהושע: לא נאמר "בל תגרע" אלא כשהוא בעצמו, וגורע אתה הימנו כשהוא עם אחרים. אמר לו רבי אליעזר: עדין דבר שקול, מי מכריע? אמר לו רבי יהושע: אני אכריע! כשאני עושה בידי - נמצאתי עובר על "לא תעשה", והרי הוא בידי! כשאני מניחה כמות שהיא - נמצאתי עובר "לא תעשה" ואינה בידי.

יא. הנתנין בפנים שנתעברו בנתנין בחוץ - ישפך לאמה. נתן בחוץ ולא נמלך - יחזר ויתן בפנים, והחיצונים עלו לו. בחוץ בפנים ולא נמלך - אלו ואלו עלו לו. בפנים בחוץ ולא נמלך - אלו ואלו עלו לו, חוץ משנתעברו בחטאת, מפני שחטאת שנכנס דמה לפנים פסולה. רבי אליעזר אומר: אף האשם, שנאמר (ויקרא ז, ז): "כחטאת כאשם".

יב. חטאת שקבל דמה בשני כוסות - נטמא אחד מהן, או שנשפך, או שיצא חוץ לקלעים, או שנתנו למטה - הרי חברו כשר. קל וחומר לחיצונים, שאם נכנס אחד מהם לפנים - לא יהא חברו פסול. והדין

ומעלה אותן ומוריד את העור לפנהנים, וחוזר ומקטיר את הכל.

ה. זבחים שחוטין שעלו לגבי מזבח - הרי זה מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר ומעלה אותן, ומוריד את העור ואת הבשר לבצלים, חוזר ומקטיר את השאר. העלו חיים - מורידן ושוחטן למטה, אין לה שמקדיש במזבח החיצון אלא את הראוי לו.

ו. כלי הלח מקדשין את הלח, ומדת היבש מקדשת את היבש, אין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מדת היבש מקדשת את הלח, אין מקדשת אלא במלואן. אין מקדשת אלא מתוכן, אין מקדש אלא בפנים. נקבו, נפגמו, נסדקו, אם עושין מעין מלאכתן שהיו עושין כשהן שלמים - מקדשין, ואם לאו - אין מקדשין.

לא ירדו. כל הזבחים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו. העצמות והגידים והקרנים והטלפים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין - הרי אלו לא ירדו.

ב. אותו ואת בנו שעלו לגבי מזבח - ירדו, שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו. הרובע, והנרבע, המקצה, והנעבד, והאתנן, והמחיר, והכלאים, והטרפה, ויוצא דפן, שעלו לגבי מזבח - ירדו, מפני שלא היו פסולין בקדש. זה הכלל: שהיה פסולו בקדש - הקדש מקבלו, לא היה פסולו בקדש - אין הקדש מקבלו, חוץ מבעל מום, שרבי שמעון אומר משם רבי עקיבה: בעל מום בעוף - כשר. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: דוחה היה אבא את בעלי מומין מלקרב, מפני מה אמרו: הלא והיוצא והטמא שעלו לא ירדו? מפני שהלן כשר בשלמים, והיוצא כשר בבמה, והטמא כשר בצבור.

ג. הקמץ, והלבונה, מנחת כהנים, ומנחת כהן משוח, ומנחת נסכים שעלו לגבי מזבח ונמצאו פסולים - הרי אלו לא ירדו. אבל קטרת שעלה לגבי המזבח - תרד, שאין המזבח מקדש אלא את הראוי לו, עולה שעלתה לגבי מזבח ונמצאת פסולה - יקטירנה על יד העזרה. אברין שלנו בעזרה - מעלין אותן כל הלילה. שעל גבי הכבש, שבראשו של מזבח - מעלין אותם לעולם. כשם שאם עלו לא ירדו - כך אם ירדו לא יעלו, ואם עלו - ירדו. הקמץ שנתנו על גבי האישים - שיריו מתרין.

ד. אמורין שנתנן על גבי האישים - הבשר מתר. הפגול והנוטר והטמא שנתן על גבי האישים - חיבין עליהם משום פגול ונוטר וטמא, עולה שחוטתה שעלתה על המזבח, או שעלתה חיה ושחטה - הרי מפשיט ומנתח ומוריד את הדם וזורקו למטה, מוריד את הקרבים ומדיחן במים, וחוזר

10 Aug	ראשון Sunday	טז 16	בבלי: עבודה זרה נג ירושלמי: כתובות מד תוספתא: קרבנות ג ב"ר: איוב ח-ט רמב"ם: שכנים יג	נץ החמה..... 6:02 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:31 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:12	עלות השחר..... 4:49 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:55 סו"ז תפלה - מג"א. 10:17 שקיעה..... 7:59
11 Aug	שני Monday	יז 17	בבלי: עבודה זרה נה ירושלמי: כתובות מה תוספתא: קרבנות ד ב"ר: איוב יא-יג רמב"ם: שכנים יד	נץ החמה..... 6:03 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:31 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:11	עלות השחר..... 4:50 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:55 סו"ז תפלה - מג"א. 10:17 שקיעה..... 7:58
12 Aug	שלישי Tuesday	יח 18	בבלי: עבודה זרה נה ירושלמי: כתובות מו תוספתא: קרבנות ה ב"ר: איוב יג-יג רמב"ם: שלוחין ושחפין א	נץ החמה..... 6:04 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:32 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:10	עלות השחר..... 4:51 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:56 סו"ז תפלה - מג"א. 10:17 שקיעה..... 7:57
13 Aug	רביעי Wednesday	יט 19	בבלי: עבודה זרה נו ירושלמי: כתובות מז תוספתא: קרבנות ו ב"ר: איוב יד-טו רמב"ם: שלוחין ושחפין ב	נץ החמה..... 6:05 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:32 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:41 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:08	עלות השחר..... 4:52 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:56 סו"ז תפלה - מג"א. 10:17 שקיעה..... 7:55
14 Aug	המישי Thursday	כ 20	בבלי: עבודה זרה נז ירושלמי: כתובות מח תוספתא: קרבנות ז ב"ר: איוב טז-יז רמב"ם: שלוחין ושחפין ג	נץ החמה..... 6:06 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:32 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:42 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:07	עלות השחר..... 4:53 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:56 סו"ז תפלה - מג"א. 10:18 שקיעה..... 7:54
15 Aug	ששי Friday	כא 21	בבלי: עבודה זרה נח ירושלמי: כתובות מט תוספתא: קרבנות ח ב"ר: איוב יז-יט רמב"ם: שלוחין ושחפין ד	נץ החמה..... 6:07 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:33 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:42 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:06	עלות השחר..... 4:54 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:57 סו"ז תפלה - מג"א. 10:18 שקיעה..... 7:53
Candle Lighting 7:35 הדלקת הנרות א א א					
16 Aug	שבת Shabbos	כב 22	בבלי: עבודה זרה נט ירושלמי: כתובות נ תוספתא: קרבנות ט ב"ר: איוב כ-כא רמב"ם: שלוחין ושחפין ה	נץ החמה..... 6:08 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:33 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:42 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:04	עקב, פרק ד עלות השחר..... 4:55 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:57 סו"ז תפלה - מג"א. 10:18 שקיעה..... 7:51
Shabbos Ends 9:04 זמן מוצי"ק א					

וְעַר עֵס הָאֵט לִיב אַ צִדִּיק, דָּאָרף אַכְטונג געבן אז ס'זאל נישט אַרױסגיין אַ
שְׁלעכטע נאָמען אויף דעם צִדִּיק.

(ספר המדות אות צדיק סימן ס"ט)